

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DERS ÇALIŞMA
ALİŞKANLIKLARININ EBEVEYN, ÖĞRETMEN ve
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ**

Mervenur OLTULU
138301051013
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi S.Barbaros YALÇIN

Konya, 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mervenur OLTULU
	Numarası	138301051013
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Ortaokul Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıklarının Ebeveyn, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

5.../7.../19..

Öğrencinin
Adı Soyadı İmzası

Mervenur OLTULU

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mervenur OLTULU
	Numarası	138301051013
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Barbaros Yalçın
	Tezin Adı	Ortaokul Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıklarının Ebeveyn, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Ortaokul Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıklarının Ebeveyn, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi başlıklı bu çalışma 17/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Barbaros Yalçın	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Şahin KESİCİ	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi H.Deniz GÜNAYDIN	

ÖNSÖZ

Lisans hayatımdan bu yana benim için rol-model olan, hayatımda iz bırakan değerli hocam, tez süreci boyunca da hep yanımda olan, beni yönlendiren, destekleyen, bilgi ve deneyimini benimle paylaşan, bana olan inancını yitirmeyen tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi S. Barbaros YALÇIN' a en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırma süresince, çok yoğun çalışmaları arasında bile çalışmam için vakit ayıran, öneri ve önemli katkılarıyla destek sağlayan Tez İzleme Komitesindeki sayın hocalarım, Prof. Dr. Şahin KESİCİ ve Dr. Öğr. Üyesi H. Deniz GÜNAYDIN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez süreci boyunca motivasyonel anlamda beni destekleyen, bu uzun süreçte hep yanımda olan eşim Mert'e çok teşekkür ederim.

Nihayetinde benim bugünlere gelmemi sağlayan, bana her zaman inanan sevgilerini ve dualarını benden hiç eksik etmeyen, sevgili anne, babam ve ablama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca yaptığım görüşmelerde araştırmaya katılarak değerli düşüncelerini benimle paylaşan öğretmenlere, velilere ve ortaokul öğrencilerine teşekkürü borç bilirim.

Mervenur OLTULU

Konya-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mervenur OLTULU
	Numarası	138301051013
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Barbaros Yalçın
	Tezin Adı	Ortaokul Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıklarının Ebeveyn, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi

ÖZET

Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerine göre tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma nitel araştırma tekniği çerçevesinde fenomenolojik araştırma deseni benimsenmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt ve kartopu örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak ve katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim yılında çeşitli ortaokullarda öğrenim gören farklı sınıflardan 10 öğrenci, ortaokulda çocuğu olan 10 veli ve ortaokulda görevli 10 öğretmen çalışmaya dahil olmuştur. Verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada elde temalar öğretmenler için ders çalışmayı etkileyen faktörler, kişilik özellikleri, ders çalışma alışkanlığını geliştirme, bilişsel sorunlar, ev ve okul ortamı, yakın arkadaş ve zamanı kullanma olarak oluşturulmuştur. Veliler için ders çalışma etkileyen faktörler, velilere düşen görevler, çocuklarına düşen görevler, çalışma ortamı ve zamanı kullanma temalarından oluşmaktadır. Öğrenciler için ders çalışma, olumlu ve olumsuz faktörler, anne ve babanın olumsuz özellikleri, öğretmenlerin olumsuz özellikleri ve zamanı kullanma temalarına ayrılmıştır. Sonuç olarak öğretmenler, öğrenciler ve velilere göre aile ortamının ve desteğinin çok önemli olduğu, sosyal ağların, cep telefonu, televizyon ve bilgisayarın ders çalışmayı olumsuz olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular literatür ve ilgili araştırmalar çerçevesinde tartışılmış ve sonuçlarla ilgili öneriler sunulmuştur.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mervenur OLTULU
	Numarası	138301051013
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Barbaros Yalçın
	Tezin İngilizce Adı	Lesson Study Habits of Secondary Education Students Based On The Views of Parents, Teachers And Students

SUMMARY

In this analysis the study habits of middle school students were tried and later determined according to the opinions of their peers, teachers, and parents. Phenomenological research design was adopted within the framework of qualitative research technique. Criteria and snowball sampling methods were used to determine the study group. The research data was collected by the researcher using semi-structured interview form and face-to-face interviews with the participants. The study group in the study consisted of 10 students from different classes . Along with ten parents whose children are in secondary school; ten teachers also participated in this research. Descriptive analysis as well as content analysis were used to interpret the data. In regards to the Teachers, the results obtained from the research demonstrated how course work is affected by the educators' personality traits. The results also demonstrated how teachers can help improve study habits, cognitive problems, home and school environment, and the use of time. For parents, the factors that affect the course work consist of parental duties, the duties of their children, the working environment and the use of time. For students, the course is devoted to positive and negative factors; negative characteristics of parents, negative characteristics of teachers and use of time. As a result, it was found that family environment and support was very important for teachers, students and parents. On the other hand, social networks, mobile phones, television and computers negatively affect the study environment.

Lastly, the findings of the study were discussed within the framework of related literature and research. The results were later presented.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK.....	i
YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
SUMMARY.....	v
TABLO LİSTESİ.....	x
I.BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1.Problem	1
1.2.Araştırmanın Amacı	6
1.2.1.Alt Amaçlar	6
1.3.Araştırmanın Önemi.....	7
1.4.Varsayımlar	8
1.5.Sınırlılıklar	8
1.6.Tanımlar	8
II. BÖLÜM	10
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	10
2.1.DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIĞI.....	10
2.2.AİLE TUTUMLARI	12
2.2.1.AŞIRI OTORİTER TUTUM.....	14
2.2.2. GEVŞEK TUTUM	15
2.2.3. DENGESİZ KARARSIZ TUTUM	16
2.2.4. AŞIRI KORUYUCU AİLE TUTUMU.....	17
2.2.5.DEMOKRATİK TUTUM	19
2.3.DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIĞI İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR	20
2.3.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	20
2.3.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	21
BÖLÜM III	24
YÖNTEM	24
	vi

3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.2. Çalışma Grubu	25
3.3. Verilerin Toplanması	25
3.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği	26
3.3.2. Görüşme Formunun hazırlanması	26
3.3.3. Veri Toplama Süreci	27
3.4. Verilerin Analizi	28
3.5. Geçerlik ve Güvenilirlik	29
3.5.1. Güvenilirlik	29
3.5.2. Geçerlik	30
IV BÖLÜM	32
BULGULAR	32
4.1. Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular	32
4.1.1. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere Dair Görüşleri	32
4.1.2. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarını Etkileyen Kişilik Özelliklerine Dair Görüşleri	34
4.1.3. Öğretmenlere Göre Öğrencinin Ders Çalışma Alışkanlığını Geliştirmesi İçin Yapması Gerekenler	36
4.1.4. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarında Karşılaştıkları Bilişsel Sorunlara Dair Görüşleri	37
4.1.5. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışması İçin Okul ve Ev Ortamının Düzenine İlişkin Görüşleri	39
4.1.6. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Etkili Ders Çalışması İçin Yakın Arkadaşı ile Ders Çalışmasına Dair Görüşleri	40
4.1.7. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Zamanını Nasıl Kullanması Gerektiğine Dair Görüşler	42
4.2. Velilerin Görüşlerine İlişkin Bulgular	43
4.2.1. Velilere Göre Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri	43
4.2.2. Velilere Göre Çocuklarının Etkili Ders Çalışması İçin Kendilerine Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri	45
4.2.3. Velilere Göre Çocuklarına Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri	47

4.2.4. Velilerin Evdeki Çalışma Ortamına Dair Görüşleri	48
4.2.5. Velilere Göre Çocukları Zamanı Nasıl Kullanması Gerektiğine Dair Görüşleri	49
4.3. Öğrencilerin Görüşlerine İlişkin Bulgular	51
4.3.1. Öğrencilerin Ders Çalışma İfadesine İlişkin Görüşleri	51
4.3.2. Öğrencilerin Ders çalışma Alışkanlığını Etkileyen Olumlu ve Olumsuz Faktörlere İlişkin Görüşleri	52
4.3.3. Öğrencilerin Ders Çalışmanızda Ebeveynlerinin Kendilerini Etkileyen Olumsuz Özelliklerine İlişkin Görüşleri	55
4.3.4. Öğrencilerin Ders Çalışmasında Öğretmenlerinin Kendilerini Etkileyen Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşleri	57
4.3.5. Öğrencilerin Zamanını Nasıl Kullanması Gerektiğine İlişkin Görüşleri .	58
4.3.6. Öğrencilerin Verimli Ders Çalışması İçin Bir Öğrencinin Ne Yapması Gerektiğine İlişkin Görüşleri	60
V. BÖLÜM	61
TARTIŞMA ve YORUM	61
5.1. Öğretmenlerin Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlığına İlişkin Görüşlerinden Oluşan Temalar	61
5.1.1. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere Dair Görüşleri	61
5.1.2. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarını Etkileyen Kişilik Özelliklerinin Dair Görüşleri	64
5.1.3. Öğretmenlere Göre Öğrencinin Ders Çalışma Alışkanlığını Geliştirmesi İçin Yapması Gerekenler	66
5.1.4. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarında Karşılaştıkları Bilişsel Sorunlara Dair Görüşleri	67
5.1.5. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışması İçin Okul ve Ev Ortamının Düzenine İlişkin Görüşleri	69
5.1.6. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Etkili Ders Çalışması İçin Yakın Arkadaşı ile Ders Çalışmasına Dair Görüşleri	71
5.1.7. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Zamanını Nasıl Kullanması Gerektiğine Dair Görüşler	72
5.2. Velilerin Görüşlerine İlişkin Temalar	73

5.2.1. Velilere Göre Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri	73
5.2.2. Velilere Göre Çocuklarının Etkili Ders Çalışması İçin Kendilerine Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri	75
5.2.3. Velilere Göre Çocuklarına Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri	76
5.2.4. Velilerin Evdeki Çalışma Ortamına Dair Görüşleri	77
5.2.5. Velilere Göre Çocukları Zamanı Nasıl Kullanması Gerektiğine Dair Görüşleri	78
5.3. Öğrencilerin Görüşlerine İlişkin Temalar	79
5.3.1. Öğrencilerin Ders Çalışma İfadesine İlişkin Görüşleri	79
5.3.2. Öğrencilerin Ders çalışma Alışkanlığını Etkileyen Olumlu ve Olumsuz Faktörlere İlişkin Görüşleri	81
5.3.3. Öğrencilerin Ders Çalışmanızda Ebeveynlerinin Kendilerini Etkileyen Olumsuz Özelliklerine İlişkin Görüşleri	83
5.3.4. Öğrencilerin Ders Çalışmasında Öğretmenlerinin Kendilerini Etkileyen Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşleri	84
5.3.5. Öğrencilerin Zamanını Nasıl Kullanması Gerektiğine İlişkin Görüşleri .	86
5.3.6. Öğrencilerin Verimli Ders Çalışması İçin Bir Öğrencinin Ne Yapması Gerektiğine İlişkin Görüşleri	87
VI. BÖLÜM.....	89
SONUÇ ve ÖNERİLER	89
6.1. SONUÇLAR	89
6.2. ÖNERİLER.....	93
KAYNAKÇA.....	96
EK-1: SORULAR	105
EK-2: KATILIMCI ONAY FORMU	106
EK 3: GÖRÜŞME TRANSKRİPTİ	109

TABLO LİSTESİ

Tablo I. Öğretmenlerin Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörler İlişkin Görüşleri.....	44
Tablo II. Öğretmenlerin Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarını Etkileyen Kişilik Özellikleri İle İlgili Görüşleri.....	46
Tablo III. Öğretmenlere Göre Öğrencinin Ders Çalışma Alışkanlığını Geliştirmesi İçin Yapması Gerekenler.....	47
Tablo IV. Öğretmenlerin Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarında Karşılaşılan Bilişsel Sorunlara İlişkin Görüşleri.....	49
Tablo V. Öğretmenlerin Öğrencilerin Ders Çalışması İçin Okul ve Ev Ortamı Nasıl Düzenlenmelidir.....	50
Tablo VI. Öğretmenlerin Etkili Ders Çalışması İçin Yakın Arkadaşı İle Ders Çalışması Nasıl Olmalıdır.....	52
Tablo VII. Öğretmenlerin Öğrencilerin Zamanını Nasıl Kullanması Gerektiğine İlişkin Görüşleri.....	53
Tablo VIII. Velilerin Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri.....	55
Tablo IX. Velilere Göre Çocuklarının Etkili Ders Çalışması İçin Kendilerine Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri... ..	57
Tablo X. Velilere Göre Çocuklarına Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri.....	58
Tablo XII. Velilerin Evdeki Çalışma Ortamının Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşleri.....	59
Tablo XIII. Velilerin Çocuklarının Zamanı Nasıl Kullanması Gerektiğine İlişkin	

Görüşleri.....	61
Tablo XIV. Öğrencilerin Ders Çalışma İfadesinin Kendilerine Ne Çağrıştırdığı İle İlgili Görüşleri.....	62
Tablo XV. Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlığını Etkileyen Olumlu veya Olumsuz Faktörler İle İlgili Görüşleri.....	64
Tablo XVI. Öğrencilerin Ders Çalışmasında Anne ve Babalarının Kendilerini Etkileyen Olumsuz Tutumları İle İlgili Görüşleri.....	67
Tablo XVII. Öğrencilerin Ders Çalışmasında Öğretmenlerinin Kendilerini Etkileyen Olumsuz Yönleri İle İlgili Görüşleri.....	68
Tablo XVIII. Öğrencilerin Zamanlarını Nasıl Kullanmaları Gerektiği ile İlgili Görüşleri.....	70
Tablo XIX. Öğrencilerin Verimli Ders Çalışmayla İlgili Kendilerinin Yapması Gerekenler İle İlgili Görüşler.....	71

I.BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma problemi, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1.Problem

Ders çalışma becerisi genel olarak “öğrenme amacıyla belirli tekniklerin etkili bir biçimde kullanılması” olarak tanımlanmaktadır (Thomas, 1993; Uluğ, 2000; Yıldırım, Doğanay, & Türkoğlu, 2000) ve bu beceri planlı çalışma, çalışma ortamının düzenlenmesi, etkili okuma, ders dinleme, not tutma, etkili yazılı anlatım, derse aktif katılma, ödev yapma, sınavlara hazırlanma ve sınavlara girme başlıkları altında incelenmektedir. Üst düzeyde başarı ise tümünün uyumlu bir şekilde uygulanması ile mümkündür (Gettinger & Seibert, 2002; Smith,2000; Uluğ, 2000; Yeşilyaprak, 2003; Yıldırım, Doğanay, & Türkoğlu, 2000).

Ders çalışma alışkanlığının oluşmasında planlı çalışma becerisi kazanmak önemlidir. Planlı çalışma; planının öncelikler doğrultusunda hazırlanmasıyla zamanı değerlendirme ve verimli kullanma ile gerçekleşir. Öğrenci zamanını planlayarak hem zamanı hem de enerjisini daha verimli kullanır. Zamanı verimli kullanma alışkanlık haline geldiğinde ne çalışacağına karar verme, ihtiyacı olan materyalleri toplama ve sonuç olarak çalışmaya başlama süreci kendiliğinden işleyen bir süreç haline alacaktır (Telman, 1996). Nonis ve Hudson’a göre (2006) motivasyon ve çalışma süresi akademik performansı önemli ölçüde etkiler.

Akademik yeterliliğin temelinde de çalışma alışkanlıkları vardır. Çalışma alışkanlıklarının yüksek düzeyde olması başarıyı artırır ve öğrencilere öğrenme fırsatlarından yararlanmaları için imkân sağlar. Etkili öğrenen kişiler olmak için kapsamlı ve düzenli çalışma alışkanlığına sahip olunmalıdır (Arslantaş, 2001;

Gettinger & Seibert, 2002). Bireyin kapsamlı bakış açısı kazanması da doğru çalışma alışkanlıklarını uygulayıp kendi çalışma alışkanlıklarını değerlendirmesi ile mümkündür. Kişinin nasıl çalışılacağını öğrenmesi, çeşitli çalışma becerilerinin kullanımına karar vermesi ve kendi öğrenmesinden sorumlu olması; etkili çalışma alışkanlığını teşvik etme de asıl hedeflerdir (Garcia, 2006).

Ders çalışma alışkanlığını etkileyen birçok faktör olmakla birlikte bunları kişisel özellikler, ortamın fiziki özellikleri, öğretmen ve aile etmenleri olarak gruplamak mümkündür. Öğrenciler geniş boyutta ders çalışma alışkanlıklarına/becerilerine ve öğrenme yaklaşımlarına sahiptirler. Bu boyutta öğrencilerin okul deneyimleri, çalışma alışkanlıkları, uyarılara karşı ölçülebilen ve ölçülemeyen tepkileri vardır. Örneğin ders çalışırken ve dinlerken neler hissettikleri, öğretmene ve derse karşı ilgi ve tutumları, ders çalışma yolları ve çalışma ortamlarının fiziki koşulları ve sınava hazırlanma, konuya ait görüşleri, öğrenme ortamına dair algıları, önceki çalışma deneyimleri ve performanslarının değerlendirilmesi vardır (Atılğan, 1998; Minasian-Batmanian, Lingard, & Prosser, 2005).

Arslantaş (2001), araştırmasında öğrencilerin cinsiyetlerine göre ve ayrı bir çalışma odasına sahip olmasına göre de verimli ders çalışma alışkanlığı arasında anlamlı fark bulmuştur. Çalışma ortamı; öğrencinin okula dair etkinliklerini sürdürdüğü okul dışında ki fiziki ve psikolojik ortamıdır (Küçükahmet, 1997). Çalışma ortamının belirli özelliklere sahip olması öğrenmeyi kolaylaştırır ve öğrenmek için ayrılan zamandan en verimli şekilde yararlanılmasına olanak verir (Baltaş, 2016). Öğrencinin zamanı tam ve doğru olarak kullanması, motivasyonun yüksek olması ders çalışma alışkanlığını etkilediği gibi çalışmayı isteyip istememesi, zorluklara karşı direnci ve başarısızlık karşısında ki tutumu da öğrenmeyi etkileyen faktörlerdir (Fidan, 1996).

Tümkaya ve Bal (2006), yaptıkları çalışmada derslerine “sabah” çalışanların, ders çalışma ve sürdürme ile öğrenilenleri tekrar etme; “gece” çalışanların bilinçli çalışma ve derse katılım alışkanlıkları diğer zamanlarda ders

çalışan öğrencilere göre yüksek olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca araştırma sonuçları, “evde” ders çalışanların, ders çalışma ve sürdürme; “kütüphanede” çalışanların ise bilinçli ders çalışma ve derse katılım ile kütüphaneden yararlanma alışkanlıklarının, yurttan veya başka yerlerde çalışanlara göre daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Yapılan birçok araştırma da (Karapınar, 2000; Küçükahmet, 2017; Subaşı 2000; Sünbül, Tüfekçi, Kocaman, Arı & Karagözlü, 1998; Yılmaz, 1997), öğrencilerin derslerinde ki başarılarının iyi olması, etkili ders çalışma yöntemlerinin kullanılmasıyla mümkündür. Birey çalıştığı oranda performans gösterebiliyorsa bu etkili ders çalışmadır (Enswistle & McCune, 2004). Chung ve Yip (2002), akademik başarıyı yüksek grubun motivasyon, planlama, konsantrasyon ve ana fikirlerin seçimi gibi içsel eğilim faktörleri bakımından, akademik başarıları düşük olan gruptan önemli ölçüde farklı olduğunu bulmuşlardır. Şen (2006)’ e göre öğrencilerin etkili öğrenme ve ders çalışma yöntemlerini yeterince kullanamaması akademik başarısızlığın en önemli nedenlerinden biridir. Ersoy (2003)’a göre de ortaokul öğrencilerinin derslerinde ki başarılarını öğrenme stilleri ve çalışma alışkanlıkları anlamlı düzeyde etkilemektedir. Öğrencinin öğrenme sürecine aktif katıldığı, karar verme, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında rol üstlendiği durumlarda öğrenci, derin öğrenme ve ders çalışma yaklaşımını kullanmaktadır. Bu durum içsel motivasyon sayesinde gerçekleşmekte öğrenci ödüle veya cezaya bağlı kalmamaktadır. Aksine öğrencinin pasif kaldığı, öğretmenin sürecin belirleyicisi olduğu durumda öğrencilerde yüzeysel öğrenme yaklaşımı öne çıkmaktadır. Başkaları tarafından değerlendirilme kaygısı öğrencileri çoğu zaman yüzeysel öğrenmeye (ezbere) yöneltmektedir (Akar, 2016).

Kuzgun (1988) araştırmasında, pek çok öğrencinin zamanlarının çoğunu çalışarak geçirmelerine rağmen istenilen düzeyde başarılı olamadıklarını bununda öğrencilerin çalıştıkları süreyle dinlenme süresini dengeleyemedikleri için kaynaklandığını belirlemiştir. Öğrencilerin verimli ders çalışma yöntemlerini bilmedikleri için çalışmalarının karşılığını alamadığını ve zamanla derslere karşı ilgisizlik ve bıkkınlık olabileceğini belirtmiştir.

Bireyin kendine, okula ve öğretmenlere yönelik olumlu algılaması da ders çalışma yöntemlerini etkileyebileceği düşünülen bir diğer değişkendir. Kendisini daha başarılı algılayan öğrencilerin ders çalışmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olacağı ve daha etkili ders çalışma stratejileri kullanacakları düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda genellikle üst sınıflardaki öğrencilerin daha etkili ders çalışma stratejisi kullandıkları dolayısıyla ders çalışma stratejilerini etkileyen bir diğer faktörün öğrencilerin sınıf düzeyi olduğu bulunmuştur (Bay, Tuğluk, & Gençdoğan, 2005)

Ders çalışma alışkanlığını kazanmış bir öğrenci, öğrenme sürecinde aktif rol olarak başarı ya da başarısızlığının sorumluluğunu alabilmektedir. Öğrencilere bunu kazandırmak hem derslerine farkında olarak çalışıp anlamalarına hem de sınavlarda başarılı olmalarına yardımcı olmaktır. Öğrencilerin yanlış ders çalışma alışkanlığına, yetersiz okumaya ve zamanı verimli kullanmama alışkanlığına sahip olması başarısızlık nedenleri arasında gösterilebilir (Türkoğlu, Çengel, & Yılmaz, 2006).

Bilginin hızla değiştiği çağımızda eğitimin en temel hedefi; okulların öğrencilere öğrenmeyi öğrenme becerisini yani kendi öğrenme sürecinin farkında olma ve etkili ders çalışma yöntemlerini kazandırmasıdır (Derry & Murphy, 1986). Bunu kazandırmak Taşpınar'ın (2014) da belirttiği gibi öğretmenlerin öğrencilerin ne tür ders çalışma alışkanlıklarına sahip olduklarını iyi bilmeleri, onların özelliklerini iyi tanımaları gereklidir. Öğretmen adaylarının etkili çalışma stratejilerine ve olumlu tutumlara sahip olmaları, öğrencilerinin de etkili çalışma yöntemleri kazanmalarına ve ders çalışmaya yönelik tutumlarının daha olumlu olmasına çok önemli katkılar sağlayacaktır (Erdamar, 2010).

Çalışma alışkanlığını etkileyen en önemli unsurlardan birisi de ailedir. Ailenin yanlış tutumu, ilgisizliği, baskısı, sertliği, sevgisizliği ya da aşırı ilgisi gibi durumlar öğrencilerin ders çalışmaktan soğumalarına, korku ve gerginlik duymalarına neden olmaktadır (Küçükahmet, 2017). Özgüveni olmayan çocukların birçoğunun okul döneminde öğrenme güçlüğüyle karşı karşıya kaldığı bilinmektedir. Bu yüzden çocuğun akademik gelişimini sağlayabilmek amacıyla okulda

öğretmenler özgüven artırmak için çok şey yapabilir. Ancak bir çocuk için ebeveyni tarafından sevilme, kabullenilme ve onları etkilemek en fazla ihtiyaç duyduğu şey olduğu için anne babanın ilgisi şarttır. Diğer bir hususta bazen tersi durumlar yaşansa da okula giden çocuğun özgüveni zayıfsa çocuğa bakım verenin de özgüveninin zayıf olma olasılığı yüksektir (Humphreys, 2002).

Etkili ders çalışma küçük yaşlardan itibaren kazandırılması gereken bir alışkanlıktır. Bunun için anne-babalar çocukların ders çalışma sorumluluğunu geliştirebilmek için küçük yaşlardan itibaren çocuklarını kendiliğinden bir şeyler yapmaya ve başladıkları işi sonuna kadar sürdürme alışkanlığı kazandırmaya çalışmalıdır. Bu nedenle eğitimin başlangıcından itibaren okullarda gerek öğrencilere gerekse ailelere konuyla ilgili rehberlik hizmetlerinin verilmesi büyük yararlar sağlayabilir. Ayrıca, öğrencinin tutum ve alışkanlıklarında öğretmenin model olması çok önemlidir. Öğrencilerin etkili bir çalışma tutum ve alışkanlığı kazanmasında en etkili faktörlerden biri; neyi, niçin ve nasıl öğreneceğini, öğreneceği şeyi nerede kullanacağını bilmesidir (İlgar, 1999).

Aileleri ile kalan ve günde üç saatten fazla ders çalışan öğrencilerin ders çalışmaya başlama ve sürdürme, not tutma, ödev yapma ve öğrenilenleri tekrarlama, okuma alışkanlıkları, teknikleri ve sınavlara hazırlanma ile kütüphaneden ve yazılı kaynaklardan yararlanma alışkanlıklarının yüksek olduğu anlaşılmıştır. Başarılı olmanın yolu, zamanın tümünü çok çalışarak geçirmekten değil, etkili çalışmaktan geçmektedir. Etkili çalışmak için ise zamanı, amaçlara ve önceliklere göre programlı kullanmak demektir (Baltaş, 2016)

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının ebeveyn, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu bağlamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1.2.1.Alt Amaçlar

1.2.1.a. Ebeveynlere Yönelik Sorular

1.2.1.a.1.Ebeveynlere göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

1.2.1.a.2.Çocuklarının etkili ders çalışması için ebeveynlere düşen görevler nelerdir?

1.2.1.a.3.Ebeveynlerin kendilerine düşen görevler nelerdir?

1.2.1.a.4.Ebeveynlere göre evdeki ders çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

1.2.1.a.5. Ebeveynlere göre öğrencilerin zamanı nasıl kullanmadı gerekir?

1.2.1.b. Öğretmenlere Yönelik Sorular

1.2.1.b.1. Öğretmenlere göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

1.2.1.b.2. Öğretmenlere göre öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

1.2.1.b.3. Öğretmenlere göre öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

1.2.1.b.4. Öğretmenlere göre öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

1.2.1.b.5. Öğretmenlere göre öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

1.2.1.b.6. Öğretmenlere göre öğrencinin etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

1.2.1.b.7. Öğretmenlere göre öğrenciler zamanı nasıl kullanmalıdır?

1.2.1.c. Öğrencilere Yönelik Sorular

1.2.1.c.1. Öğrencilere göre ders çalışma ifadesi neyi çağrıştırıyor?

1.2.1.c.2. Öğrencilere göre ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?

1.2.1.c.3. Öğrencilere göre ders çalışmalarında ebeveynlerin onları etkileyen olumsuz özellikleri nelerdir?

1.2.1.c.4. Öğrencilere göre ders çalışmalarında öğretmenlerin kendilerini etkileyen olumsuz yönleri nelerdir?

1.2.1.c.5. Öğrencilere göre zamanı nasıl kullanmaları gerekir?

1.2.1.c.6. Öğrencilere göre öğrencinin verimli ders çalışması için ne yapması gerekir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları aileler için her zaman problem olmuştur. Ailelerin çocuklarına karşı bu konudaki tutumları aile yapıları ile de ilgilidir. Ancak bu durum başlı başına bir etken değildir. Okullarda öğrencilerin derslerine giren öğretmenlerin tutumları ve öğrencinin öğretmen tutumlarını algılayışı da önemli bir faktördür. Aileler son yıllarda gerek çevreye güvensizlik gerek korku gerekse ailelerinde eşlerinde göremediği mutluluğu ve bağlılığı çocuklarında aramaktadırlar. Çocukların tüm ihtiyaçlarını kendileri karşılamakta, sorumluluk vermemekte ve her işlerini kendileri yapmaktadır. Özellikle aşırı

koruyucu ailelerde yetişen çocuklar ev ortamından ayrılıp okul ortamına girdiği zaman kendilerini kötü hissetmekte ve bazı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Okula uyum, arkadaşlık ve kendini ifade etmek gibi konularda zorluk yaşayabilmektedirler.

Bu araştırma ile ailelerin çocuklarında görülen ders çalışma alışkanlıklarına ilişkin birçok problemler çocuğun esas olarak okul ortamına karıştığı orta öğretim düzeyinde incelenecek, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri alınacak ve bu konuda bir farkındalık ortaya koyacağı düşünülmektedir.

1.4.Varsayımlar

1. Çalışmada elde edilen sonuçların ortaokul öğrencileri için genellenebileceği varsayılmıştır.
- 2.Görüşme tekniğinin araştırmanın amacını ölçecek nitelikte olduğu varsayılmıştır.
3. Yarı yapılandırılmış görüşme sorularının samimiyetle cevaplandırıldığı varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

1. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorularla sınırlıdır.
2. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında ortaokulda öğrenim gören öğrenciler, ortaokulda görevli öğretmenler ve ortaokulda çocuğu okuyan veliler oluşturmaktadır.

1.6.Tanımlar

Orta Okul: Ortaöğretim kurumları, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu üzerine öğrenim süresi dört yıl olan yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır.(http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf, tarih yok)

Ders Çalışma Alışkanlığı: Erken yaşlarda kazanılan, bireyin tüm yaşamındaki başarısını etkileyen ve süreklilik gösteren tutum ve davranıştır. Verimli ders çalışma öğrencilerin okulda başarılı olmasında önemli rolü bulunan ders dinleme, ders

çalışma, ödev hazırlama gibi çalışmalarda ustalık davranış tavrı ve alışkanlıkları kazanması anlamına gelir (Tan, 1996). Verimli çalışma, belirlenmiş öncelikler ve amaçlar ile planlı bir şekilde zamanın etkili ve faydalı bir yönetimidir (Yeşilyaprak, 2003). Öğrenciler geniş boyutta ders çalışma alışkanlıklarına ve öğrenme yaklaşımlarına sahiptirler. Bu boyutta öğrencilerin okul deneyimleri, çalışma alışkanlıkları, uyarılara karşı ölçülebilen ve ölçülemeyen tepkileri; örneğin ders çalışırken ve dinlerken neler hissettikleri, öğretmene ve derse karşı ilgi ve tutumları, ders çalışma yolları ve çalışma ortamlarının fiziki koşulları ve sınava hazırlanma, konuya ait görüşleri, öğrenme ortamına dair algıları, önceki çalışma deneyimleri ve performanslarının değerlendirilmesi vardır (Atılğan, 1998; Minasian-Batmanian, Lingard, & Prosser, 2005)

Ders Çalışma Becerisi: Ders çalışma becerisi genel olarak “öğrenme amacıyla belirli tekniklerin etkili bir biçimde kullanılması” olarak tanımlanmaktadır (Thomas, 1993; Uluğ, 2000; Yıldırım, Doğanay, & Türkoğlu, 2000).

Ders Çalışma Ortamı: Öğrencinin verimli bir şekilde ders çalışabilmesi için, dikkat dağıtıcı işitsel ve görsel uyarıcılardan uzak, gerekli eğitim materyalleri ile donatılmış ve ergonomik olarak düzenlenmiş mekândır. Çalışma ortamı; öğrencinin okula dair etkinliklerini sürdürdüğü okul dışında ki fiziki ve psikolojik ortamıdır (Küçükahmet, 1997).

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırmanın kuramsal çerçevesine, temel kavramların açıklanmasına ve konu ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1.DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIĞI

Literatürde çalışma alışkanlıkları/yöntemleri/becerileri, öğrenme stratejileri gibi başlıklar altında planlı çalışma, not tutma, dinleme, aralıklı tekrar, okuma, test yapma vb. gibi öğrencilerin ders çalışırken kullanabilecekleri ve başarıya olan etkisi kanıtlanmış pek çok çalışma ve kaynak yer almaktadır. Başarılı olmak için tüm bu yöntemlerle birlikte çocuğun öğrenmeyi öğrenmesi gerekir. Öğrenmeyi öğrenme sürecinde, öğrencilerin başarılı olmak için kendilerine uygun çalışma yöntemlerini bilmeleri ve uygulamaları gerekir (Weinstein & Mayer, 1986; Özer, 1993; Uluğ,1995; Davis & Hult, 1997; Somuncuoğlu ve Yıldırım,1998) (Gadzella & Williamson, 1984).

Çeşitli öğrenme stilleri vardır; görseller okuyarak, işitseller dinleyerek, kinestetikler dokunarak daha iyi öğrenirler. Kimileri iyi yapılandırılmış kaynakları ve etkinlikleri tercih ederken, diğerleri bağımsız çalışmayı, açık uçlu problemler çözmeyi araştırmayı tercih edebilir. Öğrenme ortamının ses, ısı, ışık gibi özellikleri ve vücudun duruş biçimi ile ilgili tercihler de kişilere göre değişkenlik gösterir (Açıkgöz, 2005, s.56).

Ancak genelde başarı hemen sahiplenilirken, başarısızlıkta hiç kimse sorumluluk almak istememektedir. Üniversitede öğretim elemanları, fakülteye gelen meslek adaylarını yetersiz buluyor ve liselerde iyi yetiştirilmediklerini söylüyor, lise öğretmeni ilköğretim öğretmenlerini, ilköğretim öğretmenleri çocuğun ailesini suçluyor. Aile ya okulu suçluyor ya da çocuğun, okumakta gözü olmadığını, 'tembel' olduğunu söyleyerek sorumluluğu kendi üzerlerinden atmaya çalışıyorlar. Öğrenci başarısızlığının nedenleri üzerinde yapılan bir araştırmada, okul yöneticileri

ve öğretmenler öğrenci başarısızlığının nedenleri arasında ‘veli ve çevresel faktörleri’ yüksek oranda tercih ederken, veli ve öğrenciler ise ‘öğretmen faktörü ve okul ve eğitim yönetimi faktörünü’ öncelikli olarak göstermişlerdir (Özer, s. 1993).

Glasser (1999), eğitim ve öğrenim hayatının herhangi bir döneminde (ilkokul, ortaokul, lise, üniversite) başarısız olduğunda hayatta ki başarı şansının da azaldığını söylemektedir

Öğrencilerin okul başarısını etkileyen faktörleri üç ana başlık altında toplamak mümkündür (Elmacıoğlu, 1998).

2.1.1 Bireysel Özellikler

Öğrencinin zekâ düzeyi, kişilik özellikleri, ilgileri, beklentileri, duygusal durumu, motivasyonu, bedensel engeller, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu gibi kişisel özellikleri okulda başarı veya başarısızlığın en önemli nedenleri arasında yer almaktadır.

2.1.2 Okul ve Sınıf Ortamı

Öğrenciler günlerinin neredeyse yarısını okulda geçirmektedirler. Bu nedenle öğrencilerin davranışları ve başarıları üzerinde okulun ve öğretmenlerin önemli etkileri vardır (Dam, 2008).

Erden (2001) araştırmasında, ülkemizde öğrenci başarısı ve olumsuz öğrenci davranışları açısından okullar arasında büyük farklılıklar bulunduğunu bunun en önemli sebebinin de okulun ve öğretmenlerin özellikleri olduğunu söylemiştir. Okulun genel yapısı ve yönetimi dışında okuldaki öğretmenlerin derslerdeki tutumları, davranışları ve uyguladıkları yöntemler öğrenci davranışı ve başarısını etkileyen önemli faktörlerin başında gelmektedir. Ders içi etkinlikleri öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak düzenleyen, düşük yetenekteki öğrenciler için katılımcı yöntemler uygulayan, sınıf içinde karşılaşılan problemlerin çözümünde demokratik yaklaşım benimseyen ve öğretim ortamını ders araç ve materyalleriyle zenginleştiren öğretmenler öğrencilerin daha olumlu davranışlar sergilemelerini ve akademik başarılarının yükselmesine katkıda bulunmaktadır.

2.1.3. Aile Ortamı

Aile çocuğun davranışlarını, okul başarısını dahası tüm gelişim evrelerini etkileyen en önemli faktördür. Anne-babanın eğitim durumu, sosyo-ekonomik durumu, aile içi ilişkiler, boşanma, aile üyelerinden birinin ölümü, anne-babanın çocuğa karşı tutumları, anne-babanın okula karşı tutumları ve çocuktan okul başarısı beklentileri, çocuğun ders çalışma ortamı gibi hususlar çocuğun okul başarısını etkilemektedir.

Başarılı öğrenciler başarılarını öncelikle kendi çalışmalarına bağlarken, devamında önemine göre aile, okul ve sosyal faktörleri belirtmişlerdir. Başarısız öğrencilerin büyük çoğunluğu ise, başarısızlık nedenleri olarak ilk sırada anne-babanın sinirli mizaçları nedeniyle evde huzurlu ortamın olmamasını göstermişlerdir (Kasatura, 1991).

2.2. AİLE TUTUMLARI

Çocuğun kişilik gelişimi ailede başlar. Yetişkinlik yıllarındaki kişilik özellikleri üzerinde, çocuğun okula başlamadan önce ailesiyle yaşadıklarının belirleyici rolü olduğu kabul edilmektedir (Can, 2004).

Çocukların ilk sosyal deneyimlerini edindiği yer ailedir. Sosyal uyum üzerindeki araştırmalar, ailenin çocuğun sosyal deneyimleri üzerinde son derece önemli ve etkili olduğunu ortaya koymuştur. Aileleri tarafından demokratik tutumla yetiştirilen çocuklar en etkin, özgür ve arkadaşlarıyla ilişkilerinde en başarılı çocuklar olmaktadır. Buna karşılık baskıcı, otoriter ya da anne babanın tutarsız davrandığı ailelerde büyüyen çocuklar ise, inatlaşma ve saldırganlık gibi yollarla kendini kabul ettirmek istemektedir (Yavuzer, 2016).

Aileler çocukların kişilik ve sosyal gelişimlerinde ne kadar etkinlerse okul başarısında da bir o kadar önemli rolleri vardır. Fiziksel ve zihinsel gelişimin en hızlı olduğu okul öncesi dönemden itibaren gelişimin diğer aşamalarında da eğitsel olarak aile ortamı önem taşımaktadır. Ailenin tutumu, eğitime bakışı çocuğun okulda öğrendiklerini kalıcı hale getirebilir ya da köreltebilir ve çocukla ilgili kararların

alınmasında, çocukla kurdukları iletişimin kalitesinin belirlenmesinde önemli bir yol gösterici olabilir (Başaran, 1996; Kesici, 2007).

Ailenin çocuk üzerindeki etkileri daha çocuk anne karnındayken baslar. Ailenin çocuğun doğumuna karşı çok isteksiz olması ya da annenin bebeğin gelişine duygusal anlamda tepkilerinin yoğunluğu, kızgınlığı, fiziksel ve ruhsal yorgunluğu, umutsuzluğu gibi bilinçli ya da bilinçsiz düzeyde anne adayını etkiler. Gebe annenin sürekli böylesine kızgınlık, öfke, düş kırıklığı, huzursuzluk duyguları ile yüklüyse, aşırı biçimde huzursuz, korkulu ise, bu heyecanlar anne kanı ve hormonlar yolu ile bebeğe geçer. Böylece annenin duyguları ve tepkileri bebeği daha anne karnındayken etkilemeye başlamış olur (Ekşi, 1990). Anne-baba ile çocuklar arasındaki daha sonraki iletişim sürecine bakıldığında çocukların tutum ve davranışlarının oluşmaya başladığı dönemde ailenin çocuklar üzerinde biçimlendirici bir etkisi vardır. Anne babaların tutum ve davranışları çocukların uyumlu-uyumsuz, bağımlı-özerk, etken-edilgen, içedönük- dışa dönük gibi özelliklere sahip olmalarında büyük etkindir. Anne baba tutumlarının en belirgin özelliği duygusal ilişki ve denetim özelliği boyutudur. Duygusal ilişki boyutu çocuğu merkeze alan kabul edici tutumdan, reddedici tutuma kadar uzanan geniş bir yelpaze içerisinde farklılaşır ve çocuk eğitimindeki sağlıklı tutum, davranış ve kuralları kapsar. Denetim merkezi ise kısıtlayıcı tutumdan, hoşgörölü ve ilgisiz tutuma kadar bir genişlik gösterir. Denetim boyutu insanların mutlu yaşayabilmeleri ve iyi ilişkiler kurabilmeleri için zorunludur (Özgüven, 2001). Orlansky (1949) aile tutumları ve çocuğun kişilik gelişimi üzerine yaptığı araştırmasında, ailenin çocuğa karşı tutumlarıyla çocuğun kişilik gelişimi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Oprea, 1997: 23 Akt.(Erbay, 2008).

Çoğu anne babanın, çocuğum zeki ama çalışmıyor söylemlerini duymuşuzdur. Bu ebeveynler çocuklarının öğrenmeye neden isteksiz olduğunu bir türlü anlayamazlar. Özgüveni yüksek olan çocuğun öğrenmeye karşı doğal bir merakı vardır ve kendisini hem sosyal alanlarda hem de eğitime yönelik çalışmalarda gösterir. Ancak, orta ya da zayıf düzeyde özgüvenli çocuk öğrenme isteğini kaybetmiştir. Çocuğun geçmiş yaşantısında başarısızlık ve yanlış yapma riskini göze

olarak öğrenmek için çabalaması küçük düşmesine, reddedilmesine yol açmış demektir. Öğretmenin veya ebeveynin hoşnutsuzluğuna razı olmak, başarısızlığın getireceği utanç ve cezadan daha güvenlidir. Başarının ve başarısızlığın kendisi, çocuğun motivasyonunu engellemez; ama ebeveynin, öğretmenlerin ve diğer önemli yetişkinlerin başarıya veya başarısızlığa verdiği tepkilerin yıkıcı etkileri olabilir (Humphreys, 2002).

Çocuk yetiştirmede karşılaşılan ebeveyn tutumları şu şekilde gruplanabilir:

2.2.1.AŞIRI OTORİTER TUTUM

Anne-baba tutumu konusu ele alındığında, anne babanın çocuğa gösterdiği sevgi kadar, çocuğun davranışlarına uyguladıkları denetim ve disiplinin niteliğini de göz önüne almak önem kazanmaktadır. Otoriter ana babalık etme, çocuklarla tartışmadan, anlaşmadan, bir anlamda pazarlık etmeden, onların istediklerini hiçbir şekilde kabul etmeksizin ana babalar tarafından kararlaştırılan kural ve emirlerin çok sıkı uygulanmasıdır (Ekşi, 1990). Anne babalardan birinin ya da her ikisinin baskısı altında kalan çocuk nazik, dürüst ve dikkatli davranmasına karşın çekingen, başkalarının etkisinde kolay kalabilen aşırı hassas bir kişilik yapısına sahip olabilir. Suçlayan, cezalandıran, sürekli karışan anne babaların çocuklarının kolay ağlayan, insanların tepkilerini önceden anlamaya çabalayan insan ilişkilerinde aksaklıklar yaşayabilen çocuklar oldukları görülmüştür. Diğer bir uçta ise isyankâr veya aşağılık duygusuna sahip oldukları da gözlenmiştir (Akın, 2002).

Otoriter ana baba, sevgisini çocukta istenilen davranışların oluşması için bir pekiştireç olarak kullanır. Eğer çocuk anne babanın istediği şekilde davranırsa sevgilerini gösterirler. Kendilerini toplumsal otoritenin temsilcisi olarak görürler ve mutlak çocuktan uyum beklerler. Herkesin boyun eğmesi itaatkâr olması beklenir. Çocuk kabul edilmek ve onaylanmak ister. Aile ortamı çocuğa benliğini tanımlama olanağı vermiyorsa, o zaman ailenin istediği yönde bağımlı bir kişi olarak gelişir (Örgün,2000, s:28). Aşırı otoriter tavır içindeki ailelerde çocuğun benliğine ilişkin olumsuz yargıları, kendine güvensizliği, yapabileceği işlere “ben yapamam”

düşüncesiyle girişmemesi, düşüncelerini diğer insanlara iletmede çekingen davranması gibi olumsuz davranış kalıpları görülmektedir (Örgün, 2000)

2.2.2. GEVŞEK TUTUM

İhmalkâr ve aşırı hoşgörölü aile tutumu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İhmalkâr ebeveyn, çocuğun yaşamıyla ilgili değildir. Böyle bir ortamda sosyal yönü zayıf, özellikle benlik kontrolü düşük, bağımsızlığı kolayca elde edemeyen çocuklar yetişir. Bu çocuklar, anne babalarının kendileriyle ilgilenmesine büyük bir gereksinim duyarlar. İlgisiz kayıtsız aile, saldırganlığı körükler, çocuğun çevresindeki kişi ve eşyaya zarar vermesine neden olabilir (Yavuzer, 2016). Bu yaklaşım içerisinde olanlar, çocuklarının karşısında tersi olan, onların ısrarlı isteklerini yerine getiren, onları şımartan, onlara fazlasıyla özgürlük tanıyan, kolaylıkla boyun eğen, yumuşak başlı ve tutarsız davranan, çok aşırı boyutlarda çocuklarını ihmal eden ve terk edebilen anne-babalardır. Görünürde çocuğuyla çok ilgili olan bu ana-babalar, çocukları üzerinde çok başarısız bir kontrol sergilemekte ve az sayıda talepte bulunmaktadır. Böyle bir ortamda sosyal gelişim yetersizdir. Benlik kontrolü düşüktür. Aşırı hoşgörölü ana babalar, çocukları ne isterlerse yapılmasına izin verir. Tabii bunun sonucu olarak, böylesi ailelerin çocukları, hiçbir zaman kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenemezler. Her zaman kendi yollarının izlenmesini, isteklerinin gerçekleştirilmesini beklerler (Yavuzer, 2016).

Aşırı hoşgörölü anne-baba çocuğun isteklerini hiçbir denetim ve sınırlama getirmeksizin daima kabul eden anne babalardır. Araştırmalara göre bu tutumun sürekliliği de çocuğun gereğinde duygu, istek ve dürtülerinin denetleyebilme yeteneğinin gelişimini olumsuz etkiler, vurucu, kırııcı, agresif davranışların artmasına yol açar. Çünkü çocukların devam eden istekleri ve devamlı patlamaları bazen onların da dayanma sınırlarını çok aşar; bu kez çok sert cezalar uygulanır. Aynı evde hem çok hoşgörölü hem de çok sert tutumların uygulanması ise, büsbütün karmaşalarla devam eder. Öğretir (1999)'a göre ise otoriter tutumun tam karşıtı olan aşırı hoşgörölü içerisinde olan anne-baba çocuğun istediklerine hiçbir denetim ve sınırlama getirmeksizin daima izin verir. Davranışlarında sınırlama olmadığı için neyi yapıp neyi yapmayacakları konusu belli değildir. Çocuk anne babadan

çekineceği yerde onları yönetir hale gelir. Disiplin yok denecek kadar düşüktür. Ebeveynler çocuklarına koşulsuz sevgi vermektedirler. Bu durumda onların temel ebeveynlik işlevlerini yerine getirmelerine engel olmaktadır. Saldırgan ya da suçlu çocukların aileleri konusunda yapılmış araştırmalar şöyle özetlenebilir: Bu ailelerde çocukların davranışını yeterli biçimde gözleme ve denetlemede yetersizlik söz konusudur. Bazı suçlu çocukların evleri ise “belli kurallardan” yoksundur, çocuklar kendilerinden neler beklendiğini açıkça bilememektedir. Davranış bozukluğu gösteren çocuklar, ana babalarını “kural koymaya yeterli olmayan insanlar” olarak algılamışlardır.

2.2.3. DENGESİZ KARARSIZ TUTUM

Ana babanın tutumu aşırı hoşgörü ile sert cezalandırma arasında gidip gelmektedir. Evde disiplin yok değildir, ancak ne zaman nerede uygulanacağı belirsizdir. Çocuk hangi davranışın nerede, ne zaman istenmediğini önceden kestiremez. Tutumunu anne babanın keyifli ya da öfkeli oluşuna göre ayarlamaya çalışır. Tutarsızlık, tek tek annenin ya da babanın bir gününün bir gününe uymaması biçiminde olabileceği gibi, anne ve babanın birbirine çok aykırı ceza ve eğitim anlayışlarının çatışmasından da doğabilir. Çocuk davranışını kime uydurabileceğini bilemez (Örgün,2000, s:30). Öğretir (1999)’a göre ise bu tutum anne-baba arasındaki görüş ayrılığı şeklinde ortaya çıkabileceği gibi anne veya babanın şahsında yaşanan değişken davranış biçimi olarak da görünebilir. Bu tutum aşırı hoşgörü ile sert cezalandırma arasında gidip gelme biçiminde görülür. Disiplin vardır ama ne zaman nerede uygulanacağı belli değildir. Bu nedenle çocuk davranışlarının sonunda neler olacağını bilemez. Bu tutum içinde olan anne babalar çocuğun bir gün önce görmezden geldikleri bir davranışını ertesi gün azarlar ya da cezalandırırlar, bunun nedeni de büyük olasılıkla o zamanki ruhsal durumlarıdır.

Dolayısıyla çocuk davranışının doğru ya da yanlış oluşuna değil, “ne zaman yaparsam ceza alırım” diye düşünür. Anne babasının değişik davranış kalıplarına sahip olması, çocukların da bilerek ya da bilmeyerek bu kalıpları benimsemelerine yol açmaktadır. Bu tarz içinde yetişen çocukların kendilerine güvenleri yoktur. Karasız çekingen olabilecekleri gibi başkaldıran, asi davranışlar da sergileyebilirler.

Anne-babalarda, ya da yetişkinlerde sık sık rastlanan tutarsızlıklar şu şekilde kendilerini gösterirler:

A- Bazı zamanlarda izin verilen davranışlara diğer zamanlarda izin verilmemesi;

- 1) Kapris olsun diye,
- 2) Anne varken, baba yokken, ya da tersi (ana-babadan birinin yokluğunda),
- 3) Ana-babanın psikolojik durumu değiştiği için,
- 4) Bazı yerlerde ana-baba varken, diğer yerlerde ana-baba olmamasından,

B- Çelişki varsa;

1. Çocuğa söylenenlerde,
2. Çocuk, diğerlerinin davranışlarında çelişki gördüğünde,
3. Çocuk yaptıklarından dolayı ödüllendirildiğinde,
4. Çocuk yaptığından ya da yapmadığından dolayı cezalandırıldığında,

C- Ödül ve cezaların örüntüsü;

- 3) Bir kez cezalandırılıp diğer zamanlarda tepki verilmediğinde,
- 4) Bir davranış ödüllendirilip aynı davranış diğer zamanlarda cezalandırıldığında,
- 5) Cezayla tehdit edip uygulanmadığında (Acar; Whirter, 2005, S.85).

2.2.4. AŞIRI KORUYUCU AİLE TUTUMU

Anne-babanın çocuğu aşırı koruması, çocuğa gerektiğinden fazla kontrol ve özen göstermesi anlamına gelir. Bunun sonucu çocuk diğer kimselere aşırı bağımlı, kendine güveni olmayan, duygusal kırıklıkları olan bir kişi olabilir. Çocuğun yaşamı boyunca sürebilen bu bağımlılık, psiko-sosyal olgunluğu olumsuz açıdan etkiler ve

çocuğun kendi kendine yetmesine olanak vermez. Anne-babanın aşırı koruyuculuğu çocuğun okul başarısını ve okula uyumunu da etkiler. Bebekleştirme aşırı korumacı yaklaşımın tipik özelliğidir. 8-9 yaşlarına geldiği halde yemeğini annesinin yedirmesini bekleyen, 11-12 yaşlarında ana-babasıyla aynı yatağı paylaşan, hatta annesi tarafından yıkanan çocuk örneklerimiz vardır. Böyle bir ortamda annenin çocukla iç içe geçmiş beraberliği, çocukta bir anne bağımlılığının oluşumuna neden olabilir. Büyümesine izin verilmeyen bu aşırı koruyucu ortamda, çocuğun “toplumsal gelişimi” engellenmiş olur. Bu da onun arkadaş ilişkilerini olumsuz etkileyebilir ve arkadaşları tarafından dışlanmasına neden olabilir. Gözlemlerimiz aşırı korumacı annenin evliliğinde bulamadığı doyumu, çocuklarıyla olan ilişkilerinde aramakta olduğunu göstermektedir. Bu gereksiz ve sağlıksız özverinin faturası, ilerideki yıllarda annenin yüksek beklenti içine girmesiyle, yine çocuğa kesilmektedir (Yavuzer, 1995 a ; Yavuzer, 2016).

Akın (2002)’ye göre anne ve babanın aşırı koruması, çocuğa gereğinden fazla özen göstermesi anlamına gelir. Bunun sonucu olarak da çocuk, diğer kimselere aşırı bağımlı, kendine güveni olmayan, duygusal kırıklıkları olan bir kişi durumuna gelebilir. Aşırı korunan çocuklar kendi başlarına karar vermekten aciz, sormadan danışmadan bir şey yapamayan, girişim yeteneklerinden yoksun olurlar. El becerilerinin gelişmemiş olması en yaygın görülen durumdur. Bu nedenle beceriksiz sakar ve kendilerine güvensiz olurlar. İsteklerini ağlayarak ifade ederler ya da aşırı inat tepkisi gösterirler (Akın,2002, s:31). Ekşi (1990)’a göre ise annenin aşırı koruyuculuğu birkaç şekilde gelişmektedir. Annenin ilk çocuklarının ölümü veya uzun zaman hiç çocuklarının olmaması bu nedenlerden biridir. Diğer bir neden annenin kendi çocukluğundaki etmenlerdir. Annenin sevgi ve sıcaklıktan yoksun bir ailede büyümüş olması, böylece kendi çocukluklarında yoksun kaldıkları şeyleri vermek isterken aşırı davranmaları buna neden olmaktadır. Yine annenin evlilik yaşamında çok az yer alan kocalarının olması, böylece baba ile anne arasında birlikte paylaşılan sosyal yaşam azlığı diğer bir etkidir (Ekşi, 1990).

Mesleki karar verme konusunda da aşırı koruyucu tutum sergileyen anne-baba figüründe çocukla ilgili her konuyu öğrenip çocuğa kendileri aktarırlar bu

durum çocuğunun özgüven gelişimine engel olabilir. Bilgi toplama, tecrübe kazanma, motivasyon konusunda çocuklarına aşırı müdahale de bulunarak çocuklarının kendilerine keşfetmelerine engel olabilirler. Bu tutumda ki ailede ki çocuk girişimci olamaz, bağımlı davranır ve en önemlisi potansiyelini ve gizil gücünü ortaya koyamaz (Kulaksızoğlu, 2004; Özen, 2001).

2.2.5.DEMOKRATİK TUTUM

Demokratik aile tutumunda, çocukların uyulması gereken kurallar ve standartlara uymalarına yardım edilir. Ana babalar çocukların, çocuklar ana babaların görüşlerine değer verirler. Haklar karşılıklı olma temeline dayandırılır. Sorumluluk bilinci yanında çocuğun bağımsız bir kişilik geliştirmesi desteklenir. Demokratik aileler, hoşgörülü, güven verici ve destekleyici bir tutum içinde, çocuğun da kabul edeceği mantıklı bir denetime başvururlar. Kesin sınırlamalar yerine, çocuğa söz ve tercih hakkı veren seçenekler sunar ve bu anlayış doğrultusunda isteklerde bulunurlar (Özgüven, 2001). Çocuklarına karşı demokratik tutuma sahip anne babaların, çocuklarını davranışlarını daha akılcı bir şekilde yönlendirdiği söylenebilir. Bu tutuma sahip anne babalar, çocuklarını ayrı bir kişi olarak kabul edip onlara değer vermekte ve bağımsız bir kişilik geliştirmelerini teşvik etmektedir (Örgün,2000 s:26). Demokratik bir ortamda çocuğun kişiliğine saygı gösterilir, bağımsız davranması için desteklenir. Ayrıca çocuk üzerinde açık ve sınırları belirgin olan bir denetim de vardır. Ana babalar bu tür sınırlamaların mantıklı nedenlerini açıkladıklarında çocuklarına karşı olan davranışları keyfe göre olmaktan çıkıp çocukları tarafından kabul edilebilir hale gelir (Örgün,2000 s:26).

Araştırmalar böyle bir ortamda yetişen çocukların daha girişken, atılgan, fikirlerini rahatça savunabilen, bağımsız ve kendine güvenen kişiler olduğunu göstermektedir (Örgün,2000, s:27). Böyle bir sağlıklı aile ortamında çocuğa kendi başına karar vermesi ve bu kararın sorumluluğunu yüklenmesi öğretilmiştir. Çocuğu olduğu gibi kabul eden, onu destekleyip yüreklendiren aile üyeleri, çocuğun benlik saygısının tohumlarını eker. Çocuğun kendi olarak gelişmesine, kendine özgü anlayış ve görüşlerini ifade etmesine olanak sağlar (Yavuzer,2016, s 27). Anne babalar çocuklardan beklentileri, belirli davranış kuralları şeklinde tespit etmek

zorundadırlar. Bu kuralların sınırları, nasıl tespit edildiği, çocukların gelişim düzeylerine uygunluğu, doğru davranışı yerleştirmedeki etkililiği üzerinde düşünülmesi gereken konulardır. Ancak bir aile için, çocukların katılımı ile belirlenmiş, çocukların gelişimlerini destekleyen ve onların seviyelerine uygun standartlar içeren, kuralların tespit edilmiş olması sağlıklı bir aile atmosferi için ön koşuldur. Ailede beklenen ve kabul gören davranışlar tanımlandığında çocukların kendi kendilerini kontrol edebilme özellikleri de desteklenmiş olur (Yılmaz, 2002). Çocuğun yaptığı işler övgü ve küçük ödüllerle desteklenmelidir. Başarıları takdir edilmeli ve hatta ödüllendirilmeli; ama başarısızlığı yüzüne vurulmamalıdır. Birçok sorunu kendisi çözmelidir. Ebeveyn, çocuk adına sorunları çözerse çocuk, sorumluluğunun bilincine varamaz. Birçok konuda çocuğu sonuca götürmek yerine ona, sonuca giden yol gösterilmelidir. Evle ilgili ve özellikle çocuğu ilgilendiren kararlarda onun da fikri alınmalıdır. Çocuktan öneri beklemek ona sorumluluk yükler (Özbey, 2004).

2.3.DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIĞI İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

2.3.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Demirezen ve Akhan (2015) tarafından yapılan ilköğretim öğrencilerinin ders çalışma üzerine algılarının incelendiği araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde çalışma grubundaki öğrencilerin klasik ders çalışma yöntem ve tekniklerini bildikleri ancak farklı çalışma yöntemleri konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Öğrenciler çoğunlukla ders çalışmayı sevmelerine rağmen sıkıcı bulmakta, ders çalışmayı yapılması zorunlu bir görev olarak algılamaktadırlar. Ayrıca çoğunlukla gelecekte başarılı olabilmek, iyi bir liseye devam edebilmek, üniversiteyi kazanıp iyi bir meslek sahibi olabilmek için derslerine düzenli olarak çalışmaları gerektiğini ifade etmektedirler.

Ülkemizde yapılan çalışmalara genel olarak bakıldığında, ders çalışma alışkanlıkları ve tutumları ile ilgili çeşitli düzeylerde (ilköğretim, ortaokul ve lisans) araştırmaların yapıldığı, ders çalışma alışkanlıklarının akademik başarı üzerinde

etkili olduğu görülmektedir. Bu araştırmalarda başarılı öğrencilerin daha verimli ders çalışma alışkanlıklarına sahip olduğu üzerinde yoğunlaşıldığı ve genellikle öğrencilerimizin verimli ders çalışma alışkanlıklarına orta düzeylerde sahip oldukları dikkat çekmektedir (Dilek, 1993; etin, 2007; Erkan, 1996; Ersoy, 2003; Kaya, 2001; zbey, 2007; zcan, 2006; şener, 2001). Türkiye’de öğrencilerin çoğunluğu zamanlarının büyük bölümünü ders çalışmaya ayırdığı halde yeteri kadar başarılı olamamaktan şikayetidir. Öğretmenler ve aileler de öğrencilerin başarısızlığından şikayet etmektedir (Kuzgun, 1981; Yılmaz, 1997).

2.3.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

McGrath & Repetti (2000) tarafından yapılan araştırma da öğrencilerin okul performansını etkileyen 2 tür ebeveyn tutumu olduğu görülmüş. Bunlardan birisi velinin çocuğunun okul performansından memnuniyet seviyesi, diğeri ise öğrencinin akademik başarisında yer alan anne-babanın nemi. Ayrıca ocukların akademik başarıların da yer alan babaların (annelerin değil) kız çocuklarının kendilik algıları ile pozitif olarak doğrudan ilişkili olduğu, annelerin memnuniyeti ise hem kız hem erkek çocuklarının akademik yeterlikleriyle pozitif olarak ilişkilidir.

Hussain (2006)’ ya göre bir ulusun kalitesi o ulusun vatandaşlarının kalitesine bağlıdır. O vatandaşların kalitesi ise aldıkları eğitim ve bunun yanında çalışma alışkanlıkları ile öğrencilerin çalışma tutumlarının kalitesine bağlıdır. Eğitim kalitesi, öğrencilerin öğrenme tutum ve alışkanlıklarının bir fonksiyonu olan akademik başarı ile gösterilir. Bu yüzden eğitimin kalitesini zenginleştirmek için öğrencilerin çalışma tutumlarını ve alışkanlıklarını geliştirmelidir. Çalışma alışkanlıklarını ve tutumları geliştirmek için bunlara etki eden faktörlerin tanımlanması gerekmektedir. Bu faktörlerin tanımlanması iyileştirici sonuçlara öncülük edebilir. Çalışma alışkanlıkları ve tutumlarına etki eden negatif faktörleri tanımlamak için iyileştirici tedbirler almak için ve iyi çalışma alışkanlıkları ve tutumları geliştirmek için okullarda iyi organize olmuş rehberlik servisine ihtiyaç duyulmaktadır.

Okulda ki başarı sadece zekâ ile belirlenmez ancak nasıl çalışılacağını bilmekle belirlenir. Ders çalışmak bir beceridir ve okulda da başarılı olmak yüksek

seviyede ders çalışma becerileri gerektirmektedir. Öğrenciler başarılı olmak için önce bu becerileri öğrenip, pratik yapmalı, daha sonra etkili ders çalışma alışkanlıkları geliştirmelidir. İyi ders çalışma alışkanlığı da zaman yönetimi, öz disiplin, konsantrasyon, ezberleme, organize olma, çaba ve başarıya isteğiyle mümkündür.

Robinson (2000) iyi bir akademik başarıda rol oynayan birçok faktör olduğunu söylemiştir. Bunlar; iyi öğretmen, iyi çalışma ortamı, çalışma zamanı, ebeveyn iş birliği ve yüksek kalitede kitaplardır. Bunların yanı sıra başarıyı etkileyen bireysel faktörler; ilgi, tutum, heves, çalışma alışkanlıkları, motivasyon, ebeveyn teşviki, öğretmen desteği, kaygı olabilir. Yapılan test ve çalışmaların sonucu akademik başarı çalışma alışkanlıklarından ziyade daha çok başarı motivasyonundan etkilenmektedir. (Robinson, s. 2000)

Ramos (2017) araştırmasında öğrencilerin kazandıkları, tercih ettikleri okulda ve okul dışında öğrenmek için yapmayı sevdiği çalışma alışkanlıkları akademik başarıyı etkileyen faktörlerdendir. Çalışmasında öğretmen danışmanlığının en etkili faktör olduğunu söylemişlerdir. Bundan dolayı öğrencilerin çalışma ve akademik başarılarını artırmak için çalışma becerileri stratejileri konusunda eğitmek için düzenli danışmanlık hizmetleri önerdiler. Buna göre etkili çalışma alışkanlıklarının birkaç faydası vardır. Etkili çalışma alışkanlıkları olan öğrenciler genellikle sınavlarda iyi bir puan alırlar. İkincisi, kavramların daha uzun süre akılda tutulmasını sağlar. Ayrıca, öğrenciler zamanlarını daha verimli bir şekilde geçirebilirler. Üçüncüsü öğrenciler kendilerini ve yeteneklerini olumlu hissederler. Öğrencilerin kötü çalışma alışkanlıkları; ilk önce kolay dersleri yapıp zorları en sona bırakmaları ve onları yapmak için de yeterli zaman bulamamalarıdır. Gürültü seviyesi minimum da ya da hiç olmamalıdır ve çalışılan ortam düzenli olmalıdır. Aksi halde dağınık ortamda çalışmak, düşüncelerin farklı alanlarda dolaşmasına sebep olur.” Yorgun bir akıl, yavaş bir akıldır”. Bu yüzden yorgun veya aç olduğunda çalışmak zihni yavaşlatır. Araştırmacıların önerisi; testlerle öğrenileni tekrarlamak, iyi uyku, çalışılan ortamı değiştirmek, duyulan bilgiler daha kalıcı

olduğu için dersi derste dinlemeli, devamsızlık yapmadan okula gidilmeli, işi iyi yönetmeli ve ertelememeli şeklindedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir süreç izlenir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Bu çerçevede de nitel araştırmanın gereği olarak bir olguyu bütüncül bir biçimde derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma yönteminin bu araştırma için uygun olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma da nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir. Olgu bilim (fenomenoloji) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular, yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgu bilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Olgu bilim araştırmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olarak kesin ve genellenebilir sonuçlar ortaya koymayabilir. Ancak bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir. Bu yönüyle hem bilimsel alanyazına hem de uygulamaya önemli katkılar getirebilir.

Olgu bilim olarak da adlandırılan fenomenoloji “Gerçek nedir?” sorusuna cevap arayan bir yöntemdir. Fenomenoloji yaklaşımın temelini bireysel tecrübeler oluşturmaktadır. Bu yaklaşımda araştırmacı katılımcının kişisel (öznel) tecrübeleri ile ilgilenmekte, bireyin algılamaları ve olaylara yükledikleri anlamları incelemektedir. Fenomenoloji tanımlayıcı bir araştırmadır. Bu bağlamda genelleme yapmak değil, olguları tanımlamak önemlidir (Akturan & Esen, 2008)

3.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ortaokullarda öğrenim gören farklı sınıf seviyelerinden ve farklı başarı sıralamalarından 10 öğrenci, ortaokulda çocuğu olan 35-45 yaşları arasında, farklı ekonomik ve eğitim seviyelerinden 10 veli ve ortaokulda görevli farklı branşlardan 10 öğretmen katılmıştır. Öğrenciler okul rehberlik öğretmenlerinin yönlendirmesiyle seçilmiştir. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Bunun nedeni ise ortaokula devam eden öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının ailelerin çocuklarında görülen sorunların daha derin ve detaylı bir şekilde incelenmesidir. Amaçlı örnekleme öğretmen, veli ve öğrenci seçmek için bir kıstas oluşturulmuştur. Örneklem grubuna seçim kıstası ise ailelerin çocuklarında görülen ders çalışma alışkanlıkları konusunda bir araştırma yapılacağı ve bu araştırmaya gönüllü katılmak isteyen veli, öğretmen ve öğrencilerle çalışılacağıdır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmelerde gönüllülük esas alınmıştır. Ayrıca katılımcılara kimliklerinin saklı kalacağı vurgulanmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı ve çalışmanın nasıl gerçekleştirileceği açıkça belirtilmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler ortalama 20 dk. ile 40 dk. arasındaki zaman diliminde gerçekleştirilmiştir.

Fenomenolojik çalışmalarda veriler, genellikle derinlemesine görüşme yoluyla toplanır. Araştırmacı her bireyin deneyimine dayalı algıları ve tepkilerini

tanımlamaya ve betimlemeye çalışır (Fraenkel, Wallen, & Hyun, 2012). Bu araştırmada da veri toplama stratejisi olarak görüşme kullanılmıştır.

3.3.1.Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği

Araştırmada verilerin toplanmasında veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve ilgili literatür taranmıştır. Özellikle orta öğretimde ailelerin çocuklarında gördükleri ders çalışma alışkanlıkları ilgili yapılan çalışmalar taranmıştır. Daha sonra hazırlanan görüşme formu Necmettin Erbakan Üniversitesin PDR bölümünden beş öğretim üyesine verildi ve öğretim üyelerinin görüşlerine göre görüşme formu hazırlandı. Daha sonra pilot uygulamalar yapıldı ve alınan tüm bu sonuçlara göre düzeltmelerle görüşme formu hazır hale getirildi. Uygulamalar ses kaydı yapılarak öğretmen, veli ve öğrencilerden alındı. Katılımcılardan doğrudan alıntılara yer vermek ve bunlardan yola çıkarak sonuçları açıklamak geçerlik için önemli olmaktadır.

Araştırma kapsamında ulaşılan veli, öğretmen ve öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Bu araştırmada, yarı-yapılandırılmış görüşme, hem yapılandırılmış görüşmenin sabit cevaplama avantajını hem de yapılandırılmamış görüşmenin ilgili alanda derinlemesine gidebilme esnekliğini bir arada kullanabilme imkânı verdiği için tercih edilmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2012).

3.3.2. Görüşme Formunun hazırlanması

Toplanan veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edildi. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirlerine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek, anlaşılır biçimde organize etmek ve yorumlamaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temalar saptandı (Yıldırım & Şimşek, 2016). Katılımcıların görüşleri yarı yapılandırılmış formlara yazılı olarak alındı. Her görüşme birden başlayarak numaralandırıldı. Veriler okunurken anlatılmak istenen düşüncenin tespit edilmesi amacıyla kelime, cümle ve paragraflar kavramlaştırılarak

kodlandı. (Brott & Myers, 2002; Akt. Kesici, 2007). Kategoriler en alt düzeyde oluşturulan bir kategorideki çeşitli anlamları analiz etmek ve kıyaslamak için kullanıldı. (Coolican, 1992; Akt. Kesici, 2007).

Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında, öncelikle araştırmacının kuramsal çerçevesi ve araştırma soruları doğrultusunda alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazındaki bilgilere dayalı olarak oluşturulan bu form Tez İzleme Komitesinde yer alan eğitim bilimleri alanında uzman beş öğretim üyesinin görüşüne sunulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda veliler için 5 öğretmenler için 7, öğrenciler için 6 temel soru geliştirilmiştir. Sorular anlam ve anlaşılabilirlik bakımından uzmanlar tarafından okunmuş ve gerekli düzeltmeler yapılarak görüşme formu geliştirilmiştir.

3.3.3. Veri Toplama Süreci

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla yapılan görüşmeler 2015 yılı Eylül ayı ve 2016 yılı mayıs ayının ilk haftasını kapsayacak şekilde tamamlanmıştır. Bu süre içerisinde öğrenciler, öğretmenler ve veliler ile görüşmeler yapılmıştır. Verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama aracı kullanılmıştır.

Görüşmeler öncesinde katılımcılara e-posta ve/veya telefon yoluyla çalışma konusu ana hatlarıyla açıklanarak randevu talebinde bulunulmuştur. Katılımcılarla karşılıklı olarak uygun bir tarih ve saat üzerinde görüş birliğine varılarak görüşmeler öğrencilerin ve öğretmenlerin okulunda yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yaklaşık bir saat sürmüştür.

Görüşme süresince katılımcılara hiçbir yönlendirme veya etkileme yapılmamış, katılımcıların düşüncelerini rahat ifade edebilecekleri bir ortam sağlanmıştır. Görüşmelerde araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formunun yanı sıra veri kaybını önlemek açısından ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ses kayıt cihazının kullanılması için katılımcılara bu kaydın sadece araştırmacı tarafından kullanılacağı taahhüdünde bulunulmuş, katılımcıların onayı alınmış ve karşılıklı

olarak Katılımcı Onay Formu (Ek 1) imzalanmıştır. Görüşme süresince ses kayıt cihazı katılımcının görebileceği bir yere konulmuş ve kayıt başlatılmadan önce haber verilerek kayıt başlatılmış, kaydın başarılı bir şekilde gerçekleşmesi sağlanmış ve görüşme sonunda yine katılımcıların görebilecekleri bir şekilde ses kayıt cihazı kapatılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizine başlayabilmek için öncelikle elde edilen ses kayıtları, sesi “Deşifre” yöntemiyle kelimesi kelimesine, yazıya geçirilmiştir. Transkripsiyon çalışmasının araştırmacının kendisi tarafından gerçekleştirilmesi araştırmacıya görüşme sürecine ilişkin hatırladığı detaylar ve izlenimlerini metnin ilgili noktalarına not alma olanağı sağlamıştır.

Transkripsiyon çalışmasının tamamlanmasının ardından bütün veriler NVivo 11.0 programı kullanılarak katılımcının kendisi tarafından (programın otomatik kodlama özelliği kullanılmadan) kodlanmıştır. Coffey ve Atkinson, (1996) kodlamayı genellikle verinin daha basit ve genel kategorilere bölünmesi ve böylelikle yeni sorular ve yorumlar ortaya koyabilmek üzere genişletilmesi ve aydınlığa kavuşturulması olarak tanımlar. Nitel araştırma alinyazını kodlamaya önceden hazırlanmış bir dizi kodla da başlanabileceği belirtilmektedir. Bu çalışmada teorik çerçevede konunun alt boyutlarına dayalı olarak hazır temalar oluşturularak başlanmıştır. Ancak bu temaların altındaki kodlarda keşif odaklı bir yaklaşım benimsenmiştir.

Verilerin analizinde öncelikle temaların belirlenmesi ile betimsel analiz yapılmıştır. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Araştırmada betimsel analiz ile belirlenen temalar, daha sonra görüşmelerden elde edilen verilerin araştırmacı tarafından nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bütünleştirmek ve okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada; analiz işlemleri, içerik analizi için Yıldırım ve

Şimşek (2016) tarafından belirtilen (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi ve (4) bulguların yorumlanması aşamalarına göre yapılmıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenilirlik

3.5.1. Güvenilirlik

Nitel araştırmada ki güvenilirlik etkenlerden birisi gerçeklerin kişilere ve ortama göre sürekli değiştiğidir dolayısıyla nitel araştırmada ki güvenilirlik etkenleri nicel araştırmada ki güvenilirlik etkenleriyle aynı anlama gelmemektedir. İnsan davranışı değişkendir bu yüzden kullanılan yöntem ne olursa olsun sosyal olaylarla ilgili araştırmanın tekrarı mümkün değildir. Ancak nitel araştırmanın nitel özellikleri ile çelişse de nitel araştırma da iç ve dış güvenilirlik için alınması gereken önlemler vardır. Araştırma boyunca

Nitel araştırmalarda güvenilirliği ve tutarlığı sağlayabilmek için araştırmacının araştırma sürecini ve örneklem seçimi, görüşme formunun hazırlanması, verilerin nasıl toplandığı gibi tüm aşamalarını ayrıntılarıyla betimlemesi gerekir (LeCompte & Preissle, 1993; akt. Merriam, 1998, s. 207). Bu araştırmanın güvenilirliği sağlamak için tüm aşamalar ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

3.5.1.1. Dış Güvenirlik

LeCompte ve Goetz (1982) dış güvenilirlik konusunda bazı iddialar öne sürmüştür. Araştırmacı öncelikle kendi konumunu açıkça belirtmelidir. Veri toplanacak kişilerin açıkça tanımlanması gerekmektedir. Veri toplama ve analiz yöntemleri ile ilgili ayrıntılı bilgilendirme yapılması önemli görülmektedir (Akt. Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırmada dış güvenilirliği sağlamak amacıyla öncelikle araştırmacı veri toplama, analiz ve yorumlama süreçlerinde aktif olarak yer almıştır. Çalışma grubunda yer alan kişilerle ön görüşme yapılmış olup, daha sonra veri toplama aşaması için yüz yüze görüşme tercih edilmiştir. Ayrıca, araştırma yöntemi ve veri toplama araçlarının hazırlanması ve uygulama süreçleri ayrıntılı bir biçimde anlatılmıştır.

3.5.1.2. İç güvenilirlik

LeCompte ve Goetz (1982) iç güvenilirlik ile ilgili bazı stratejiler ileri sürmektedirler. Bunlardan biri, toplanan verilerin öncelikle betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulmasıdır. Elde edilen sonuçların güvenilirliğini test etmede konu ile ilgili yapılmış başka araştırma sonuçları da kullanılabilir (Akt. Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada iç güvenilirliği sağlamak için görüşme yoluyla elde edilen veriler herhangi bir yorum katılmaksızın sunulmuş ve sonra yorumlanmıştır. Doğrudan alıntılar yaparak veriler zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçların güvenilirliği için, tartışma bölümünde başka araştırma sonuçları ve alanyazın ile birlikte verilmiştir.

3.5.2. Geçerlik

Geçerlik ise, araştırma sonuçlarının doğruluğu ile ilgilidir. Dış geçerlik elde edilen sonuçların genellenebilirliğine, iç geçerlik ise araştırma sonuçlarına ulaşırken izlenen sürecin çalışılan gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliğine ilişkindir (LeCompte & Goetz, 1982; akt. Yıldırım & Şimşek, 2006, s. 255). Nitel araştırmalarda, genellenebilirliği sağlamak zordur. Bu sebeple, nitel araştırmalarda “genelleme” yerine “aktarılabirlik (transferability)” kavramı tercih edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2006, s.258).

3.5.2.1. İç Geçerlik

Merriam (1995) iç geçerliği, tutarlılığı sağlamak için üç stratejinin kullanılabileceğini belirtmiştir. Üçgenleme, veri toplamada farklı yöntemlerin kullanılmasıdır. Bu çalışmada veriler görüşme yoluyla toplanmıştır. Ayrıca Glesne’ye göre nitel araştırmada inandırıcılığa katkı sağlamak için kullanılan yöntemlerden biri olan meslektaş değerlendirmesi ve bilgi alma yöntemi (Yalçınoğlu, 2012), verilerin analizinde tez danışmanın değerlendirmesi ve fikir alışverişi ile analizlerin son halinin verilmesi şeklinde uygulanmıştır. Bu yöntemlerde bir diğeri ise çoklu araştırma ortamlarıdır. Araştırmada farklı okullarda ve farklı öğrenim seviyelerinde, farklı branşlarda kişilerle görüşmeler yapılarak bulguların inandırıcılığı artırılmaya çalışılmıştır.

3.5.2.2. Dış Geçerlik

Nitel araştırmanın amacı genel olarak birçok şeyin doğru olduğunu bulmaktan ziyade belli bir konunun derinlemesine anlaşılmasıdır (Merriam, 1995). Bir araştırmanın sonuçları benzer ortamlara ve durumlara genellenebiliyorsa bu araştırmanın dış geçerliğinin sağlandığı söylenebilir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Araştırma örneklemini ve süreci ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Ayrıca örneklem genellemeye izin verecek ölçüde çeşitlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçları, araştırma konusu ile tutarlı bir biçimde ortaya konulmuştur.

IV BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin, çeşitli branşlarda ki öğretmenlerin ve velilerin ders çalışma alışkanlığı ile ilgili görüşlerinden elde edilen bulgular ayrı ayrı açıklanmıştır. Öğretmenler Ö harfiyle, öğrenciler T (talebe) harfiyle, veliler V harfiyle kodlanmıştır.

4.1.Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular

4.1.1. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere Dair Görüşleri

Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörler Teması

Ders çalışmayı etkileyen faktörler teması 5 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 7’şer tanesi “Öğrencinin içinde bulunduğu aile ortamı”, 6’şar tanesi “Cep telefonu, internet ve bilgisayar”, 5’er tanesi “Çalışma ortamının uygunluğu”, “Öğretmen ve veli desteği” ve 2’şer tanesi “Arkadaş çevresi” olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğretmen görüşleri Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ders Çalışmayı Etkileyen Faktörler Teması	Öğrencinin içinde bulunduğu aile ortamı	7	(Ö1: “ <i>Bulunduğu aile ortamını düşünürsek ailenin ekonomik yapısı, kültür seviyesi, anne babanın eğitime verdiği önem gibi faktörler etkili olabilir.</i> ”) (Ö7: “ <i>Ortam olmalı. Daha çok ailesel kaynaklı. Aileler günümüz de TV izliyor, sesini de açıyor, oğlum, kızım hadi ders çalış diyorlar. Bu ders çalışma ortamı için uygun değil. Eğer çocuklarının ders çalışmasını istiyorlarsa aile önce bir şeyler yapacak. Kendisi kitap okumuyorsa, örnek olamıyorsa bile en azından TV’yi kapatacak. Ben çocuğa oda ayarladım, gidip ders çalışsın demekle olmaz...</i> ”)
	Cep telefonu, internet ve bilgisayar	6	(Ö2: “ <i>Günümüzde cep telefonu, internet ve bilgisayar gibi faktörler öğrencinin çok fazla ilgisini çektiğinden dolayı öğrencinin ders çalışmasını etkileyen en önemli faktörlerdir. Özellikle akıllı telefonların ortaya çıkmasıyla neredeyse her zaman zarfında ders dışına öğrencinin ilgisi kaymaktadır. Teknoloji geliştikçe bu ve buna benzer faktörler önümüzdeki yıllarda çok daha fazla ön plana çıkacaktır.</i> ”) (Ö6: “ <i>Öğrencilerin ders çalışmalarını etkileyen faktörlerin başında günümüz gençlerinin en büyük sorunlarından biri olan teknoloji ve internetin yanlış kullanımı geliyor. Oyunlar ve sosyal paylaşım sitelerinde harcanan boşa zamanlar ders çalışmayı olumsuz etkilemektedir.</i> ”)
	Çalışma ortamının uygunluğu	5	(Ö3: “ <i>Ders çalışma ortamının nasıl olması gerektiği de ders çalışmaya doğrudan etki sunar. Düzensiz, temiz olmayan, yeterli ışığa sahip olmayan, havasız, gerekli araç gereçlerin olmadığı bir ortamda öğrencinin motivasyonu düşük olacağından ders çalışması verimli olmayacaktır. Ama bunun tam tersi bir durumda eğer öğrenci gerekli şartların sağlandığı sağlıklı bir ortamda ders çalışırsa akademik başarısına daha çok katkı sağlayacaktır diye düşünüyorum.</i> ”)
	Öğretmen ve veli desteği	5	(Ö10: “ <i>Bir de öğretmenlerin tutumu çocuğun derse bakış açısını kendisine güvenini, başarısını ders çalışmasını doğrudan etkiler.</i> ”) (Ö4: “ <i>...öğretmen ve veli desteği, iş birliği öğrencinin çalışmasında etkili. Ayrıca öğrencinin sistematik olarak takip edilmesi, hedefinin netleştirilmesi, gelecek beklentisi, ailenin eğitim düzeyi ve rol model olabilecek kardeş, kuzen vs. sahip olması çalışması üzerinde etkilidir.</i> ”)

Arkadaş çevresi

2

(Ö6: “Olumsuz etkileyen faktörler özellikle ortaokul çağında arkadaşları diye düşünüyorum. Çünkü artık soyut düşünmeye başladığı için çocuk arkadaşlarının daha çok etkisindedir. Eğer arkadaşları daha çok onu dışarıya sevk edecek ya da ders çalışmasına engel olacak şekilde (sosyal medya kullanımı gibi) uyarıcı gönderirlerse çocuk bir şekilde o ders çalışma olayını erteleyecektir diye düşünüyorum. Çocuğun hayır deme beceresi olarak bir kere hayır diyebilir ama daha sonrasında o arkadaş grubu tarafından dışlanacağı için yalnız kalmamak için kabul edecektir. Yani o yüzden ama şunu yapabilir hayır demekten ziyade benzer aynı kulvarda arkadaş edinirse birlikte ortak faaliyetlerini yürütebilirler birlikte ders çalışıp birlikte dışarı çıkmak için zaman belirleyebilirler”)

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlere göre öğrencinin ders çalışmasında içinde bulunduğu ailenin sosyoekonomik durumu, eğitim düzeyi, okulla iş birliği ve çocuklarına destekleri en önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Cep telefonu, internet, bilgisayar gibi faktörlerin genelde öğrencileri olumsuz olarak etkilediği düşünülmektedir. Ders çalışma ortamının ısı, ışık, temizlik, ergonomiklik yönünden yerinde olması öğrencinin motivasyonunu artıracak görüşündedirler. Ayrıca velilerin çocuklarını desteklerken okulla ve öğretmenle iş birliği çocuğun takibi açısından da olumlu olmaktadır. Çocuğun, kendisiyle aynı kulvarda ya da onu üst seviyelere çıkaracak kişilerle arkadaşlık kurması olumlu faktörken aynı şekilde başarısız kişilerle arkadaşlık kurmasının başarısını düşürecekği söylenebilir.

4.1.2.Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarını Etkileyen Kişilik Özelliklerine Dair Görüşleri

Bireysel Farklılıklar Teması

Bireysel farklılıklar teması 4 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 3’ er tanesi “Kendini ifade etme”, 3’er tanesi “Odaklanamama”, 2’ şer tanesi “Sorumluluk sahibi olması”, 2’şer tanesi “Bireysel farklılıklar” olarak sıralanmıştır... Bu kategorilerle ilgili örnek öğretmen görüşleri Tablo 2’ de verilmiştir

Tablo 2. Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Bireysel Farklılıklar Teması	Kendini ifade etme	3	(Ö6: “Özgüveni olması da bence önemli olabilir. Çünkü özgüveni yerinde ise çocuk daha rahat iletişime geçebilir özellikle öğretmenleriyle soru sorma konusunda, danışma konusunda. Kendini ispat etmek için değil ama yaptıklarını en azından aktarabilmek için özgüveni olması gerektiğine inanıyorum”)
	Odaklanamama	3	(Ö5: “Öğrencinin çoğu zaman ben bu dersi sevmiyorum yapamıyorum diye hemen dersi bırakması o derse olan önyargısının bir sonucudur. Bu durumda sabırlı olmalı ve gerekirse çalışma yöntemlerini gözden geçirmelidir.”)
	Sorumluluk sahibi olması	2	(Ö1 “Öncelikle öğrencinin sorumluluk sahibi olması gerektiğini düşünüyorum bence oldukça önemli ve etkili bir kişilik özelliği. Çünkü çalışmak demek başlı başına bir sorumluluk almak demektir.”)
	Bireysel farklılıklar	2	(Ö6: “Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar çoğu eğitimcinin dikkat etmediği ama özünde öğrencideki var olan potansiyeli dışarı çıkaracak en büyük etkenlerden biridir. Ders çalışma öğrenci için çoğu zaman bir sorumluluktan öteye geçemez. Öğrencilerin farklı kişilik yapıları bu çalışma ve ödev sorumluluklarına da farklı anlamlar katar. Bu konuda gerekli fizibilite çalışmalarının eksikliği ne yazık ki öğrencilere olumsuz yansımaktadır. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları bireysel farklılıklar doğrultusunda farklı şekillerde desteklenmeli, her birey ötekinden ayrı tutulmalıdır.”)

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlere göre ders çalışma alışkanlığı bireysel farklılıklar gösterse de kendini ifade eden, odaklanabilen, sorumluluk sahibi öğrenciler daha başarılı olmaktadır. Ayrıca öğrencinin kararlı, mutlu ve kendisiyle barışık olması da başarılı olmasında etken olarak görülmektedir. Aynı şekilde öğrencinin odaklanamaması, mutsuz ve dikkatinin dağınık olması da ders çalışma alışkanlığını olumsuz etkileyen kişilik özelliği olarak görülmektedir.

4.1.3. Öğretmenlere Göre Öğrencinin Ders Çalışma Alışkanlığını Geliştirmesi İçin Yapması Gerekenler

Ders Çalışma Alışkanlığını Geliştirme Teması

Ders çalışma alışkanlığını geliştirme teması 4 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 5'er tanesi "Planlı ve programlı bir çalışmak", 4'er tanesi "Aile desteği", 3'er tanesi "Düzenli çalışma ortamı", "Öğretmenin dersi sevdirmesi" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğretmen görüşleri Tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ders Çalışma Alışkanlığını Geliştirme Teması	Planlı ve programlı bir çalışmak	5	(Ö6: "Rehberlikten kesinlikle yardım alınmalı çünkü hiçbirimiz planlı bir çalışma sistemini bilmiyoruz. Okuldan sonra nasıl bir çalışma programı olacağı konusunda mutlaka bir çalışma planı hazırlanmalıdır. Hangi ne kadar çalışılacak, sınav hazırlığı varsa gün gün ne çalışması gerektiği, kaç soru çözmesi gerektiği belirlenmeli")
	Aile desteği	4	(Ö5: "Ders çalışma alışkanlığı kazanmamış bir öğrencinin ders çalışma alışkanlığı kazanması çok zordur. Bunun için öğretmen ve ailenin sorumluluğu önemlidir.....Aileler ise evde ders çalışmayan çocuğa destek olmalıdır. Ben velilere şöyle bir öneride bulunuyorum. Siz de elinize bir kitap alın onun çalışma odasında o çalışırken siz de okuyun böylece rol model olabilecektir. "Oğlum kızım ders çalış" gibi ifadelerin etki gücü çok zayıftır.")
	Düzenli çalışma ortamı	3	(Ö6: "Çocuğun odasında çok fazla uyaran olmamalı. Posterler asılmamalı zaten hayal dünyasında olan çocuk iyice hayallere dalıp dikkati dağılıp gidecektir. Yanında TV açık olmamalı, eğer kendisi adapte olabiliyorsa ders çalışırken klasik müzik dinleyebilir. Resmin çok güzel dinlenme aracı olduğuna inanıyorum, gözleri dinlendirmesi için. Odasında bir tuval olabilir arada çocuk dönsün onunla uğraşsın...")
	Öğretmenin dersi sevdirmesi	3	(Ö5: "Ders çalışma alışkanlığı kazanmamış bir öğrencinin ders çalışma alışkanlığı kazanması çok zordur. Bunun için öğretmen ve ailenin sorumluluğu önemlidir. Mesela

öğretmenin sorumluluğu öğrenciye dersini sevdirmek ve iyi bir rol model olmaktır.”)

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin öncelikle planlı ve programlı olmalarının ders çalışma alışkanlığı geliştirme de etkili olacağı ve ailelerin, çocukları ders çalışırken televizyon izlememesi, kitap okuması, motivasyon sağlması da çocuklara destek olarak görülmektedir. Ayrıca çocuğun çalışma ortamının uygun şekilde düzenlenmesi de konsantrasyonunu sağlama açısından önemlidir. Bir diğer etken olan öğretmenlerin model olarak, dersi sevdirek öğrencilerin ders çalışma alışkanlığı geliştirmesinde önemli rolü olduğu görülmektedir

4.1.4. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarında Karşılaştıkları Bilişsel Sorunlara Dair Görüşleri

Bilişsel Sorunlar Teması

Bilişsel sorunlar teması 4 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 4'er tanesi "Önyargılı Yaklaşım", 2'şer tanesi "Öğrenilmiş çaresizlik", "Konuyu algılama düzeyi" 1 tanesi "Dikkat dağınıklığı" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğretmen görüşleri Tablo 4' te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Bilişsel Sorunlar Teması	Ön yargılı yaklaşım	4	(Ö2: “Öğrencilerin ders, öğretmen ve okul hakkındaki olumsuz düşünceleri ders çalışma alışkanlıklarını da olumsuz etkilemektedir. Örneğin bir dersi yapamıyorum ve yapamayacağım düşüncesi ya da bir öğretmenin anlattığını anlayıp başka öğretmende anlamıyorum düşüncesi gibi.”)
	Öğrenilmiş çaresizlik	2	(Ö4: “Bence en önemli sorun öğrenilmiş çaresizlik, çocuklardan sürekli işittiğim çalışsam da yapamıyorum zaten yapamayacağım neden İngilizce çalışayım gibi cümleler oluyor.”)
	Konuyu algılama düzeyi	2	(Ö9: “Kendini tanıması, kendine hedefler koyması, anlama ve dinleme kapasitesi, dikkat seviyesi farklı olduğundan bu etmenler öğrenciye başarı ya da başarısızlık olarak geri dönmektedir.”)
	Dikkat dağınıklığı	2	(Ö10: “Konsantrasyon eksikliği ve dikkat dağınıklığı olabilir birde öğrenme güçlüğü. Bunun için dikkat geliştirici etkinlik setleri var onlardan yararlanılabilir, küçük yaşlarda satranç öğretilbilir ki dikkat sağlama konusunda bence çok etkili. Çocuk aile de ve okulda desteklendiği halde bunları aşamıyorsa mutlaka yardım alınmalı.”)

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin derslere ve öğretmenlere ön yargılı yaklaşımı en önemli bilişsel sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenilmiş çaresizlik, öğrencinin konuyu algılama düzeyi, dikkatinin dağınık olması öğrencinin ders çalışmasının önünde engel olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.1.5. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışması İçin Okul ve Ev Ortamının Düzenine İlişkin Görüşleri

Okul ve Ev Ortamı Teması

Okul ve ev ortamı teması 4 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 6'şar tanesi "Kendine ait bir çalışma odası olmalı", 3'er tanesi "Okul ortamı çocukların zevkle geleceği şekilde düzenlenmeli", "Dikkat dağıtıcı nesne ve durumlardan ayrılmış olmalı" 1 tanesi "Bütün öğrenme stillerine hitap etmeli" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğretmen görüşleri Tablo 5' te verilmiştir

Tablo 5. Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Okul ve Ev Ortamı Teması	Kendine ait çalışma odası olmalı	6	(Ö2: "Öğrencinin evde sağlıklı ders çalışabilmesi için kendisine ait sessiz, düzenli, araç ve gereçlerin, kaynak kitapların eksiksiz bulunduğu bir odasının olması gerekir. Çünkü kalabalık aile ortamında özellikle anne babaların televizyona aşırı ilgi göstermelerinden dolayı çocuk çalışmaya odaklanamıyor. Kendisine ait oda sayesinde kendini bu ortamdan soyutlayabiliyor.") (Ö5: "Ev de öğrencinin ders çalışma odası kesinlikle olmalı eğer bu mümkün değilse odanın bir yeri bunun için dizayn edilmelidir. Ders çalışılan odada PC, TV gibi uyaranlar asla bulunmamalıdır.")
	Okul ortamı çocukların zevkle geleceği şekilde düzenlenmeli	3	(Ö1: "Bence okul ortamının çocukların okula zevkle geleceği şekilde ayarlanması gerekir. Bazı okullara bakıyorum haphane gibi etrafı yüksek duvarlarla dikenli tellerle çevrilmiş böyle bir okula öğrenciler ne kadar gitmek ister şüpheliyim. Tabi içerisinde de her anlamda zevkle düzenlenmiş tabiri caizse bir aile ortamı gibi olmalıdır.")
	Dikkat dağıtıcı nesne ve durumlardan ayrılmış olmalı	3	(Ö10: "Çalışılan yerde TV, PC olmamalı ve çalışırken yatağı görmemeli çocuk. Dikkatini dağıtan poster, telefon, fazla renkli eşyalarda olmamalı çalıştığı yerde.")

Bütün öğrenme stillerine hitap etmeli	1	(Ö9: “Öğrenme aşamasında çocuğun görsel, işitsel ve dokunarak olan bütün öğrenme stillerine hitap etmek gerekiyor. Her öğrenciye ulaşmak adına bunları yapmak gerek, video açılabilir, dramatizasyon yapılabilir, yaratıcı keşfetme-öğrenme modelleri ve yaparak yaşayarak öğrenme modelleri denenebilir. Hem öğrenme kalıcı hale gelir hem de etkili öğrenmeye yardımcı olur.”)
---------------------------------------	---	--

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin kendilerine ait odalarının olması ve bu odanın dikkat dağıtan uyaranlardan arındırılmış olması gerektiği söylenebilir. Okullar öğrencilerin kendilerini oraya ait hissetmeleri sağlayacak şekilde spor alanlarıyla, sosyal aktiviteleriyle, renkleriyle hatta çocukların enerjilerini aktarabilecekleri yeşil alan ve besleyebilecekleri hayvanlarla düzenlenebilir. Bunların yanında hem aile de hem okulda öncelikle sevgi olması gerektiği dikkat çeken ifadeler arasındadır. Sevildiğini hisseden çocuk kendisini ailesine ve okuluna ait hissedecek, severek ders çalışıp okula gidip gelecektir. Ayrıca öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak farklı öğrenme modelleri denenebilir bunun içinde sınıf mevcudunun azlığı önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.1.6.Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Etkili Ders Çalışması İçin Yakın Arkadaşı ile Ders Çalışmasına Dair Görüşleri

Yakın Arkadaş ile Çalışma Teması

Yakın arkadaş ile çalışma teması 3 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 2’şer tanesi “Birbirlerine soru hazırlayıp, sorabilirler”, “Okudukları kitapları anlatabilirler”, “Dürüst düzenli öğrenciler olmalı” olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğretmen görüşleri Tablo 6’ da verilmiştir.

Tablo 6. Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Yakın Arkadaş ile Çalışma Teması	Birbirlerine soru hazırlayıp, sorabilirler	2	(M1: “Bir dersten ders çalıştıklarında soru hazırlayıp birbirlerine soru sorabilirler... Olumlu olur ben faydalı buluyorum ama çocukların aynı kulvarda olması şart.”)
	Okudukları kitapları anlatabilirler	2	(N: “Okudukları yerleri anlatabilirler. Her öğrencinin çalışma stili farklı olacağı için birbirlerinden yeni bir şeyler öğrenme olasılıkları da fazla olacaktır. Belki yeni bir yöntem öğrenir.”)
	Dürüst düzenli öğrenciler olmalı	2	(S: “Ben arkadaşla yapılan çalışmalarını olumlu bulan ve destekleyen bir öğretmenim sınıfta yardımlaşmayı ön plana çıkaran çalışmalar vermeye özen gösteririm. Tabi ki dürüst düzenli öğrenciler için olumlu sonuçlar elde edilebiliyor. Bence yakın arkadaşının evine gidip birlikte ödev yapan ders çalışan bilinçli öğrenciler (burada bilinçliden kastım ders çalışıyoruz diye kendini kandıran arkadaş ilişkisinden bahsetmiyorum yani) birbirlerini gayet olumlu yönde etkileyebiliyorlar.”)

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin yakın arkadaşlarıyla çalışmaları hem olumlu hem de olumsuz görülmektedir. Eğer öğrenciler dürüst ve düzenlilerse yakın arkadaşıyla birbirlerine soru hazırlayıp sorabilir ve okudukları bilgileri birbirleriyle paylaşarak olumlu olarak destek olabilirler. Ancak öğrencilerin bireysel farklılıkları

da göz önünde bulundurulduğunda aynı standardı yakalayamayacağı ve bireysel çalışmanın daha verimli olacağı düşünülmektedir.

4.1.7. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Zamanını Nasıl Kullanması Gerektiğine Dair Görüşler

Zamanı Kullanma Teması

Zamanı kullanma teması 4 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 5'er tanesi "Verimli kullanma", 4'er tanesi "Sosyal aktiviteler yapma", 3'er tanesi "Ailesi ile vakit geçirme" 2'şer tanesi "Kitap okuma" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğretmen görüşleri Tablo 7' de verilmiştir.

Tablo 7. Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Zamanı Kullanma Teması	Verimli kullanma	5	(Ö1: "...zaman adına yapılması gereken en iyi şey onu verimli kullanmak...Mesela mesele saatlerce oturup ders çalışmak değildir. Mesele verimli çalışmaktır verimli çalışmakta öğrenciye zamandan tasarruf sağlama inkânı taniyacaktır. Bir de zamanı zihninin verimli olduğu saatleri kullanarak değerlendirmesi gerekir diye düşünüyorum örneğin sabah saatleri, ya da yatmadan önce okunan bir kitap gibi...") (Ö4: "Her öğrenci zaman yönetimi konusunda bilgilendirilmeli, öğrenme saatlerinin kişisel olduğu belirtilerek kendilerine uygun olan planların bu yönde olması gerektiği belirtilmelidir. Ve zaman planlaması konusunda yardımcı olunmalıdır. Zamanını etkili ve verimli kullanması amacıyla düzenlemeler yapılmalıdır")
	Sosyal aktiviteler yapma	4	(Ö6: "Biraz arkadaşlarıyla vakit geçirmeli. Kitap okumalı, sevdiği filmleri izleyip ailesiyle vakit geçirmeli. Gezmeli. akraba ziyaretlerinde bulunmalı ki bu onların akademik başarılarını da çok etkiliyor. Mesela çocukların Teog ta Türkçe de en büyük hataları eski kelimeleri bilmemeleri. Büyüklerle biraz vakit geçirsün ki bunları öğrensin. Oyun parklarına (tematik parklar) gitmeli.")
	Aile ile vakit geçirme	3	(Ö6: "Ergenliğe giren çocuklarla aileler daha çok ilgilenmeli. Doğru yönlendirmeyi anne- baba yapsın ki yanlış arkadaş edinmesin yanlış yerlere yönlenmesin. Evde ev işlerini de öğrenmeli ve yapmalı. Evde ne iş yaparsın diyorum hiç sadece ders çalışırım diyor. En azından kaldığı odayı toplasın. Bir

şekilde çocuk bağımlı oluyor, çok yanlış.”)

Kitap okuma

2

(M: “Boş zamanlarında öğrenciler mutlaka kitap okumalı, anlama ve kavrama seviyelerini geliştirmelilerdir.”)

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin zamanı verimli kullanmaları gerektiği düşünülmektedir. Yani öğrenci derslerini çok çalışarak değil de zihninin açık olduğu saatlerde, hazırbulunuşluk seviyesinin yüksek olduğu zamanlarda daha az ders çalışarak daha başarılı olabilir. Öğretmenler aynı zamanda öğrencilerin sosyal aktivitelere de ders çalışmak kadar zaman ayrılması gerektiğini düşünmektedir. Buna göre öğrenci spor yapıp, arkadaşlarıyla gezmeli, sanatsal faaliyetler bulunmalı ve film izlemelidir. Ailesiyle vakit geçirmesinin de öğrenciye duygusal açıdan yararları olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin fırsat buldukları zamanlarda kitap okuyarak kavrama seviyelerini geliştirebilecekleri düşünülebilir.

4.2.Velilerin Görüşlerine İlişkin Bulgular

4.2.1.Velilere Göre Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörler Teması

Öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler teması 5 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan velilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 6’ şar tanesi “Cep telefonu, bilgisayar, sosyal ağlar, internet”, “Öğretmen”, 5’er tanesi “Aile içi iletişim”, 9’ar tanesi “Çevresel faktörler, ortamın ders çalışmaya hazır olması”, “Arkadaşlar” olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek veli görüşleri Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörler Teması	Cep telefonu, bilgisayar, sosyal ağlar, internet	6	(V8: “Telefon varsa telefona kilitleniyor o zaman telefonunu alıyorum.... Sosyal ağların yararları olduğu kadar zararları da olduğunu düşünüyorum. Kızım hedefi doğrultusunda ilgi alanına göre sayfaları takip ediyor. Yeni şeyler öğreniyor ama farklı grupların içine de girebilir.”)
	Öğretmen	6	(V10: “Öğretmende çok önemli bence, çocuğun kahramanı olmalı. Dürüstlüğü olsun, davranışlarıyla model olsun böyle ce çocuğa ders çalışması konusunda da kolayca yönlendirebilir ama anne baba çok daha önemli. Asla bir öğretmen anne-babanın önüne geçmemeli.”) (V4: “Öğretmenle yaşanan tatsız durumlar kalıcı olarak ders çalışmayı etkileyebilir.”)
	Aile içi iletişim	5	(V6: “Öncelikle ailenin maneviyatı, aile bağlarının kuvvetliliği çok önemli. Anne-baba arasında ki ilişki, çocuğuna karşı tutumu çok önemli. Anne-baba önce kendi büyümeli ve anne-babanın da yaşı çok önemli... Evde söylenen okulda söylenenleri desteklemeli... Annenin bilgisiz ve ilgisiz olması da olumsuz etkiler.”)
	Çevresel faktörler, ortamın ders çalışmaya hazır olması	9	(V1: “Öncelikle çevresel faktörler vardır. Mesela çocuğun ders çalışacağı ortamın ders çalışmaya hazır olması gerekiyor. Masanın düzenli olması, etrafında dikkatini dağıtacak sesin gürültünün olmaması gerekiyor.”) (V2: “Birincisi ortamın gürültülü olması, çünkü çocuğun dikkatinin dağılmasına sebep olur. Çalıştığı oda da televizyon olmamalı.”)
	Arkadaşlar	4	(V1: “Tabi şimdi arkadaşla ilgili faktörler daha fazla oluyor. Evdeyken arkadaşları geliyor hadi oyun oynayalım diye çağırıyor, gitmezse arkadaşları oynarken evde ders çalışmak istemiyor. Okulda da hocaları ders anlatırken arkadaşıyla sohbete girdiğinde dersi anlamıyor olabilir. Arkadaşının bir şey sorması dikkatini dağıtıyor olabilir.”)

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin ders çalışmasını cep telefonu, bilgisayar, sosyal ağlar, ortamın gürültülü olmasının olumsuz olarak etkilediği görülmektedir. Öğretmenin, arkadaşların, aile içi iletişimin ve çevresel faktörlerinde duruma göre ders çalışmayı hem olumlu hem de olumsuz olarak etkilediğinden söz edilebilir.

4.2.2. Velilere Göre Çocuklarının Etkili Ders Çalışması İçin Kendilerine Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri

Ebeveynlere Düşen Görevler Teması

Ebeveynlere düşen görevler teması 4 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan velilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 9' ar tanesi "Eğitime ilişkin ihtiyacını karşılamak", 4'er tanesi "Çocuklara göre plan yapmak" 3'er tanesi "Ödüllendirme yapmak", 3' er tanesi "Kıyaslama yapmamak" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek veli görüşleri Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ebeveynlere Düşen Görevler Teması	Eğitime ilişkin ihtiyaçların karşılamak	9	(V1: “Ders çalışırken uygun ortam hazırlamak benim görevim diye düşünüyorum. Ayrıca biz şöyle de bir şey yapıyoruz. Çocuklarımız ders çalışırken bizde anne baba olarak televizyonu kapatıyoruz. Eşim bilgisayarda işiyle ilgili bir şeyler yapıyor ya da İngilizce çalışıyor şu an İngilizce kursuna gidiyor. Ben kitap okuyorum.”) (V4: “Biz ihtiyaçlarını karşılıyoruz, kitap, oda, özel ders vs. Özel dersi de ihtiyacı yokken sırf kendisini iyi hissetsin diye aldırık.”)
	Çocuklara göre plan yapmak	4	(V6: “Okulla iletişimi sağlayan anne çoğunlukla ve anne çocuğun ders durumuna göre kendini ayarlamalı, misafirini ona göre çağırarak vs. Temizlikten, gezmeden önce çocuğu ön planda olmalı. İnterneti sınırlı kullanmasını sağlamalıyız sadece ödevleri ve araştırmaları için kullanmalı. TV açılmamalı evde, çünkü diziler maç derken çok vakit kaybediyor.”)
	Ödüllendirme yapmak	3	(V9: “Ödüllendirme benim çocuğumda etkili oldu. Ne olursa olsun çocuklar ders çalışmayı sevmiyor. Biz onu ödüle bağladık. İnternet kullanmayı çok istiyor bizde ders çalıştığı zaman internet kullanım süresini artırdık. Teog sınavında da bunun etkisini gördük olumlu yönde. Eğitim sistemi direk ezbere dayalı olduğu için hiç istemesem de amacımız Teog ta başarılı olması.”)
	Kıyaslama yapmamak	3	(V8: “Hiç karışmadığımız zamanda ilgisizsiniz diyor. Bunun dışında çocuğumuzu kesinlikle başkalarıyla kıyaslamayız. Neden diye sormuyoruz niye böyle oldu, neleri farklı yapabiliirdin diye soruyorum.”) (V9: “Çocukları da başkalarıyla asla kıyaslamamalıyız. Çünkü her çocuğun kapasitesi, algısı, ihtiyaçları farklı olduğu için kıyaslamamaya çalışıyoruz. Ama ufak tefekte olsa bizim dışımızda babaanne, dede gibi akrabalar torunları arasında kıyaslıyorlar. Olumlu olarak kıyaslıyorlar oğlumu ama bu durumdan rahatsız olduğumu biliyorum. Kuzenleriyle ilişkisi bozuluyor.”)

Tablo 2 incelendiğinde ebeveynler çocuklar için uygun ortam hazırlamanın, çocukların ihtiyaçlarını karşılamamanın, planlarını onlara göre yapmalarının kendilerine düşen görevler olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca kıyaslama yapmanın olumsuz olduğunun farkında olduklarını ancak sınav sisteminden dolayı bazen mecburen kıyasladıklarını ifade etmektedirler. Bazı aileler ödüllendirmenin de illa ki maddi olması gerekmediğini, sözel olarak takdir etmenin, sevgi göstermenin de çocuklarının ders çalışmasında etkili olduğunu söylemişlerdir.

4.2.3. Velilere Göre Çocuklarına Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri

Çocuklara Düşen Görevler Teması

Çocuklara düşen görevler teması 3 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan velilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 6' şar tanesi "Sorumluluğunu bilmek", 3'er tanesi "Ödevini düzgün yapmak ve zamanında bitirmek", "Arkadaşlarına hayır demek" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek veli görüşleri Tablo 3' te verilmiştir.

Tablo 3. Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Çocuklara Düşen Görevler Teması	Sorumluluğunu bilmek	6	(V7: "Sorumluluklarını bilmesi gerekiyor. Çocuk çok küçükken anne-baba bu sorumlulukları kazandıracak.") (V9: "Sorumluluklarını bilerek hayatı öğrenmeli. Biz elimizden gelen desteği göstersek de iş onda bitiyor aslında. İsterse çalışır ve hedeflerine ulaşır. Bizim genel olarak ondan beklentimiz şu an için ödevlerini zamanında yapması ve evde ki sorumluluklarını bilmesi.")
	Ödevini düzgün yapmak ve zamanında bitirmek	3	(V1: "Ödevini düzgün yapması ve zamanında bitirmesi. Ayrıca sallama ödev yapmaması lazım, düzgün bir şekilde ödevlerini yapması lazım.")
	Arkadaşlarına hayır demek	3	(V3: "Arkadaşlarına hayır demeli ama bizim kızımızda da sanırım hayır deme becerisine sahip değil maalesef.")

Tablo 3 incelendiğinde ebeveynler çocuklarından sorumluluklarını bilmelerini, ödevlerini zamanında ve düzgün yapmalarını ayrıca ders çalışırken çağıran arkadaşlarına hayır demelerini beklemektedirler.

4.2.4. Velilerin Evdeki Çalışma Ortamına Dair Görüşleri

Ders Çalışma Ortamı Teması

Ders çalışma ortamı teması 3 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan velilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 8'er tanesi "Sessiz sakin odası olmalı", 7'şer tanesi "Ortam ders çalışmaya müsait olmalı", 2'şer tanesi "Ortamda TV, PC, telefon olmamalı" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek veli görüşleri Tablo 4' te verilmiştir.

Tablo 4. Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ders Çalışma Ortamı Teması	Sessiz sakin odası olmalı	8	(V1: "Bahadır'ın ders çalışma ortamı sessiz sakin olmalı. Gürültü olmamalı ya da içeri biri girip çıkmamalı dikkati dağılıyor. O zaman hemen bırakıyor, ya da oyun varsa hemen oraya kayabiliyor, dersi bırakmak istiyor.")
	Ortam ders çalışmaya müsait olmalı	7	(V3: "Yalın olmalı. Sessiz, ergonomik olmalı. Bu zamanda bir köşe de çalışmak yetmiyor.") (V7: "Odası olmalı bence, sessiz olmalı. Odasında çalışması olumlu yönde etkiliyor. Masasını ışıklı yere koyduk, ısısına dikkat ediyoruz. Önceden odada posterler vardı bu sene dikkatini dağıtır diye hepsini kendiliğinden kaldırdı.")
	Ortamda TV, bilgisayar, telefon olmamalı	2	(V10: "Onu rahatsız edecek dikkatini dağıtacak uyaranlar olmamalı (TV, bilgisayar, telefon, tablet gibi.")

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin ders çalışma ortamının sessiz, sakin olmasının ve ortamın fiziki özellikleriyle ders çalışmaya müsait olması öğrencilerin ders çalışmasını olumlu olarak etkilediği düşünülebilir. Öğrencilerin çalıştıkları oda da televizyon, bilgisayar ve cep telefonlarının olması dikkatlerini dağıtan faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.2.5. Velilere Göre Çocukları Zamanı Nasıl Kullanması Gerektiğine Dair Görüşleri

Zamanı Yönetimi Teması

Zamanı kullanma teması 5 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan velilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden, 7’şer tanesi “Ders çalışmalı”, “Sosyal aktiviteleri olmalı”, 5’er tanesi “Ödevlerini yapmalı”, 3’er tanesi “Verimli (tasarruflu) kullanmalı”, 2’şer tanesi “Kitap okumalı” olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek veli görüşleri Tablo 5’ te verilmiştir.

Tablo 5. Zamanı nasıl kullanması gerekir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Zaman Yönetimi Teması	Ders çalışmalı	7	(V1: “Okula geldiği saatlerde bence öncelikle dersi çok iyi dinlemesi gerekiyor. Öğretmenlerinden dersi çok iyi anlaması gerekiyor. Anlamadıklarını mutlaka derste sorması gerekiyor. Ben bunu sürekli söylüyorum. Başta okulda çözeceksin bu işi diyorum Okulda öğretmenlerinden anlarsan evde daha kolay ilerlersin diyorum. Sonra eve geldiğinde ders tekrarı yapmasını çok istiyorum. Ama Bahadır bunu istemiyor. Onun yerine o günkü konularla ilgili soru çözmek daha kolay geliyor. Genelde yaz tatilleri için Bahadır a etkinlik kitapları alıyordum ilkokuldayken ama şimdi daha ciddi çalışması gerekiyor. Çünkü önümüzde TEOG var... Yazın günde sadece 1 saat ders yarım saatte kitap okumasını istiyorum o kadar.”) (V5: “Okuldan gelince biraz dinlenip sonra dersini çalışmalı.”)
	Sosyal aktiviteleri olmalı	7	(V6: Gelişimi için dışarıda oyun oynaması çok önemli ama sosyal medyada sosyal olması bence sosyalleşme değil. Arkadaşlarıyla birebir ilişki kurmalı. Anne- baba çocuğunun arkadaşlarını eve çağırmaktan yüksünmeyecek, destekleyecek. Resim ve beden dersini çocuklar çok seviyorlar çünkü kendilerini ifade ediyorlar. Çocuğun spora yönlendirilmesi de önemli, çocuk deneye deneye kendini bulacaktır. Sporla dersin dengesini kurması gerek çocuğun.”) (V9: “Zamanı spor yaparak, sosyal etkinlikler gerçekleştirerek ve akademik çalışmalarını yaparak geçirebilir. Spor ve sanata ağırlık vermeli akademik çalışmalarla bu üç maddeye önem vermeli...Kurslar aldirttik mesela gitar olsun, tenis olsun, basketbol olsun çoğu veli de bu şekilde destekliyor.”)
	Ödevlerini yapmalı	5	(V2: “Hafta içi okuldan sonra eve geldiğinde dinlenme süresi olmalı. Sonra ödevlerini yapıp oyun oynamak istiyorsa oynayabilir.”) (V4: “Zamanını tabi ki verimli kullanmalı ama ben arkadaşlarıyla gezip oynamasını daha çok istiyordum. Ödevlerini yapsın yeter bence.”)
	Verimli (tasarruflu) kullanmalı	3	(V8: “Tasarruflu kullanmalı, neyi ne kadar yapması gerektiğini bilmeli. O zaman ne o üzülür ne ben rahatsız olurum. O yazılısı varken ders çalışmadığı zaman ben rahatsız oluyorum.”)
	Kitap okumalı	2	(V1: “Akşam yatmadan önce yarım saat kitap okuma şartımız var. Bir de ailecek hep beraber okuduğumuz bi kitabımız var. O da on beş dakika. Onunda sorumlusu benim ortanca oğlum. Kitabı o getiriyor, bi gün ben okuyorum bi gün küçük kardeşi bi gün babası o şekilde ortak olarak okumuş oluyoruz.”) (V8: “Kitap okuması gerekiyor önce çünkü ruhunu beslemeli. Bu konuda da model olmaya çalışıyoruz. Ama bize de verilmemiş ki o. Ama çocuklarım için bende kendimi zorluyorum bazen. Evde herkesin kitaplığı var mesela kendilerine ait hissetsinler diye.”)

Tablo 5 incelendiğinde ebeveynler çocuklarının en çok ders çalışmasını ve bir o kadar sosyal aktivitelere zaman ayırmasını beklemektedirler. Ayrıca çocukların ödevlerini yapmaları ve kitap okumaları da başarılı olmak için önemlidir. Bununla birlikte ebeveynler, çocuklarının zamanı verimli kullandıkları takdirde hem ders çalışmaya hem de sosyal olmaya vakit bulabilecekleri ortak görüşündedirler.

4.3. Öğrencilerin Görüşlerine İlişkin Bulgular

4.3.1. Öğrencilerin Ders Çalışma İfadesine İlişkin Görüşleri

Ders çalışma Teması

Ders çalışma teması 6 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 5'er tanesi "Test çözmek", 4'er tanesi "Tekrar etmek", "Düzenli ve planlı, programlı çalışmak", 3'er tanesi "Zorunluluk", 2'şer tanesi "Başarının getirdiği mutluluk" ve 1 tanesi "Anne-baba sevgisini kazanmak" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğrenci görüşleri Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo1.1.Ders çalışma ifadesi sana neyi çağrıştırıyor?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ders Çalışma Teması	Test çözmek	5	(T2: "Ders çalışma bana test çözmeyi, deneme yapmayı, süre tutarak çalışmayı çağrıştırıyor.")
	Tekrar etmek	4	(T8: "O gün işlediğimiz dersleri öncelikle tekrar etmemiz gerekiyor. Önemli konuların altını çizebiliriz. O çizdiğimiz konulara daha çok çalışmalıyız veya öğretmenlerimize önemli konuları sorabiliriz.")
	Düzenli ve planlı-programlı çalışmak	4	(T3: "Yurtta başarılı olmak için kalıyorum ve başarımın sebebi düzenli, planlı ve programlı çalışmak. Düzenli çalışınca insan zaten kendini sorumluluk sahibi hissediyor.")
	Zorunluluk	3	(T5: "Zorunluluk sanki, yapmak istemediğim bir şeyi tekrarlamak.")
	Başarının getirdiği mutluluk	2	(T8: "Başarılı olmanın ilk adımı ders çalışmak. Ne kadar çok ders çalışırsak o kadar çok başarılı oluruz. Başarılı olursak da mutlu oluruz.")
	Anne-baba sevgisini kazanmak	1	(T10: "Yılsonunda puanımın yüksek olursa, annemin babamın sevgisini daha çok kazanırım.")

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilere “Ders çalışma ifadesi sana neyi çağırıyor?” sorusu sorulduğunda test çözmek, sureli çalışmak olarak algıladıkları bunun da girdikleri/girecekleri TEOG sınavından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ders çalışırken tekrar etmenin, düzenli ve planlı programlı çalışmanın öğrenciler için başarılı ve sorumluluk sahibi olmanın bir ifadesidir. Bunun yanı sıra ders çalışmayı hayatta başarılı ve mutlu olmak, sınavları geçmek için zorunluluk olarak algıladıkları ve çalışmazlarsa ileride ki hayatlarında daha çok zorlanacaklarını düşündükleri görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin yüksek not almayı, barılı olmayı anne-babanın sevgisini kazanmak için bir yol olarak algıladıkları, anne babaların çocukları yüksek not aldıkları onlardan memnuniyetlerini belirtmeleri öğrencilerde düşük not aldıklarında sevilmedikleri duygusu yaratarak kaygılarını artırdığından söz edilebilir.

4.3.2. Öğrencilerin Ders çalışma Alışkanlığını Etkileyen Olumlu ve Olumsuz Faktörlere İlişkin Görüşleri

Ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz temalar; olumlu temalar 4 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 5’er tanesi “Ortamın sessiz, sakin olması”, 3’er tanesi “Arkadaşlar”, “Anne ve babamın beni desteklemesi”, 2’şer tanesi “Bilmediğim soruları anlatabilecek birinin olması” olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğrenci görüşleri Tablo 2.1. de verilmiştir.

Olumsuz temalar 3 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 8’er tanesi “Dikkati dağıtan şeyler (Odada televizyon, bilgisayar vs. olması)” 2’şer tanesi “Ders çalışırken arkadaşların çağırması”, 1 tanesi “Aşırı kontrol edilme” olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğrenci görüşleri Tablo 2.2. de verilmiştir.

Tablo 2.Ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?

2.1.Olumlu Faktörler;

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ders Çalışma Alışkanlığını Etkileyen Olumlu Temalar	Ortamın sessiz, sakin olması	5	(T1: “Kendi odamda kapıyı kapatıp, evde misafir falan olmadan sessiz sakin olunca rahat rahat çalışabiliyorum. Sıkılmadan anlayabiliyorum.”)
	Arkadaşlar	3	(T9: “İyi bir arkadaş ortamı yani benim ders çalışmamı engellemeyecek kişilerle, olumsuz ortamlara götürmeyecek ve ders çalışmayı sevenlerle olumlu olur.”)
	Anne ve babamın beni desteklemesi	3	(T6: “Anne babamın davranışları benim için çok önemli. Ailem arkamda değilse oturup ağlamayı tercih ederim. Çok şükür öyle bir şey yok ailem benim arkamda. Çevremde ki arkadaşlarıma baktığımda gerçekten aile desteklerinin olmadığını düşünüyorum. Zaten kimse benden bir şey beklemiyor diyorlar. Birilerinin beklentisi olmadığını düşünmek çalışmamayı getiriyor bence”)
	Bilmediğim soruları anlatabilecek birinin olması	2	(T3: “Beni bilmediğim soruları bana anlatabilecek iyi bir arkadaş veya öğretmen olumlu olarak etkiler.”)

2.2. Olumsuz Faktörler

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ders Çalışma Alışkanlığını Etkileyen Olumsuz Temalar	Dikkat dağıtan şeyler olması	8	(T8: “Gürültü olması beni olumsuz etkiler. Küçük kardeşim var bazen o da yanıma gelip ders çalışmak istiyor. o zaman dikkatim dağılıyor.”) (T7: “Ses, TV, dikkatimi dağıtacak şeyler olduğunda çalışmıyorum.”) (T1: “Çalıştığım odada televizyon olursa ders çalışmıyorum dikkatimi veremiyorum, odanın kapısı açık ve de misafir gelmişse çok ses olduğu için ders çalışmıyorum.”)
	Ders çalışırken arkadaşların çağırması	2	(T4: “Mesela ders çalışırken arkadaş gelip gezelim, şuraya gidelim, bunu yapalım, ders çalışıp ne yapacaksın daha çocuksun çocukluğunu yaşa diyerek aklını karıştırabilir. Senin de ders çalışmanı olumsuz etkiler.”)
	Aşırı kontrol edilme	1	(T5: “Sürekli ders çalışıyor muyum diye kontrol edilmek benim için olumsuz.”)

Tablo 2.1. incelendiğinde öğrencilerin ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu faktörlerin başında ortamın sessiz, sakin olması ve ders çalışmayı seven arkadaşlar gelmektedir. Öğrenciler kendilerini olumlu etkilemesi için çalışkan ve der çalışmayı seven arkadaşları seçmeye özen göstermektedirler. Ayrıca anne ve babalarının onları desteklemesi, ödüllendirmesi, planlarını onlara göre yapmaları öğrencilerin kendilerini değerli hissetmeleri açısından önem taşımaktadır.

Bilmedikleri soruları anlatabilecek birinin olmasının da öğrencileri, olumlu olarak ders çalışmaya motive ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 2.2. incelendiğinde öğrencilerin ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumsuz faktörlerin çalıştıkları ortamda dikkatlerini dağıtan şeyler olmasından, odada televizyon ve bilgisayar bulunmasından söz edilebilir. Küçük kardeşlerinin varlığı, gürültü, bilgisayar oyunları onlar ders çalışırken aile bireylerinin televizyonu kapatmaması onları ders çalışma konusunda olumsuz etkilemektedir ve dikkatleri o yöne kaymaktadır. Ders çalışırken arkadaşlarının çağırması olumsuz faktör olarak söylenirken öğrencilerin arkadaşlarını kaybetme korkusundan dolayı “hayır” demekten çekindikleri gözlenmiştir. Ayrıca aileleri tarafından sürekli ders çalışıyorlar mı diye kontrol edilmek öğrencilerde, kendilerine güvenilmediği duygusu yaratarak ders çalışma alışkanlığını olumsuz etkilediğinden bahsedilebilir.

4.3.3. Öğrencilerin Ders Çalışmanızda Ebeveynlerinin Kendilerini Etkileyen Olumsuz Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Ders çalışmayı etkileyen ebeveynlerin olumsuz özellikleri teması 3 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 2’şer tanesi “Sosyal kıyaslama”, “Ebeveynlerde mükemmeliyetçilik”, 1 tanesi “Güçsüz aile bağları” olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğrenci görüşleri Tablo 3’ de verilmiştir.

Tablo 3.Ders çalışmanızda ebeveynlerinizin sizi etkileyen olumsuz özellikleri var mı?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ders Çalışmayı Etkileyen Ebeveynlerin Olumsuz Özellikleri	Sosyal kıyaslama	2	(T10: “Babam değil de annem daha iyi yerlere gelmemi istiyor farkındayım, ama bazen çok sıkıyor beni, çok fazla ders çalışmamı istiyor. Sınavlardan düşük aslıgım zaman niye bu kadar düşük aldın diyor. Yüksek alsam da 90 gibi niye 100 değil diye soruyor. Bazen de akrabalar arasında kıyaslama yapıyorlar.”) (T9: “Bazen başkalarıyla karşılaştırıyorlar. Sınıfında ki arkadaşın böyle almış falan diyorlar. Özellikle ilkokul 4. Sınıfta sınav sistemi vardı, o zaman benden yüksek alanlarla karşılaştırıyorlardı.”)
	Ebeveynlerde mükemmeliyetçilik	2	(T10: “Babam değil de annem daha iyi yerlere gelmemi istiyor farkındayım, ama bazen çok sıkıyor beni, çok fazla ders çalışmamı istiyor. Sınavlardan düşük aslıgım zaman niye bu kadar düşük aldın diyor.”) (T6: Ben 6. Sınıfa kadar 80’i zayıf zannediyordum annem hep düşük bulurdu böyle notları. Babamdan öğrendim daha sonra bunun da iyi bir not olduğunu. Babam notları çok takmaz ama annem çok takar.”)
	Güçsüz aile bağları	1	(T5: Ailemizde çok fazla bi bağ yok. Babam işten geç dönüyor. Aile ilişkilerimiz biraz kopuk çok fazla görüşemiyoruz. Mesela arkadaşlarımızın yüzünü ailemden daha çok görüyorum.”)

Tablo 3 incelendiğinde ebeveynlerin olumsuz özelliklerinde, ailelerinin çocuklarının notlarını başkalarıyla kıyaslaması dikkati çekmektedir. Bu durum çocukların kendilerini daha güvensiz ve yetersiz hissetmelerine yol açabilmektedir. Ayrıca öğrencilerde kaygı yaratarak notlarında düşüşe sebep olmasından da söz edilebilir. Diğer bir faktör özellikle annelerin çocuğun eğitiminde daha aktif rol aldığını ve çocuklarının hep daha iyi notlar alması konusunda baskı yarattıklarını

göstermektedir. Aile ilişkilerinin kopuk olması da öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen olumsuz ebeveyn özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.3.4. Öğrencilerin Ders Çalışmasında Öğretmenlerinin Kendilerini Etkileyen Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşleri

Ders çalışmayı etkileyen öğretmenlerin olumsuz özellikleri teması 5 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 3'şer tanesi "Dersi iyi anlatamıyor", 2'şer tanesi "Çok fazla ödev vermeleri", "Herkesin içinde aşağılayabilir", "Sınıfta başka öğrenci yokmuş gibi davranıyorlar", 1 tanesi "Kaldıramayacağımız şakalar yapması" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğrenci görüşleri Tablo 4' te verilmiştir.

Tablo 4. Ders çalışmanızda öğretmenlerinizin sizi etkileyen olumsuz yönleri var mı?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ders Çalışmayı Etkileyen Öğretmenlerin Olumsuz Özellikleri Teması	Dersi iyi anlatamıyor	3	(T9: "Hocamız sadece kitaptan anlatıp geçiyor iyi anlatamıyor yani başka kaynaklar kullanmıyor, fazladan hiçbir şey yapmıyor, yaptırmıyor.")
	Çok fazla ödev vermeleri	2	(T10: "Çok fazla ödev veren öğretmenler oluyor, onları yaparken 1-2 sayfa yaptıktan sonra sıkılıyorum. Türkçe özellikle. Yapmayınca okula gelince onun bize kızacağından korkuyoruz. Yapmasak bile suçumuzu bastırmak için okulda bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Bide Türkçe hocamız çok ödev verdiği diğer ödevleri yapamıyoruz, bu seferde öbür hocalarımız kızıyor.")
	Herkesin içinde aşağılayabilir	2	(T4: "Mesela çocuğu aşağılayabilir herkesin içinde, kıyaslayabilir. Aslında öğretmen tam tersi ders çalışsın diye yapar ama bu öğrencinin motivasyonunu iyice bozar.")
	Sınıfta başka öğrenci yokmuş gibi davranıyorlar	2	(AT9 "Öğretmenler sınıfta iyi olanları göz önünde tutuyor. Sınıfta başka öğrenci yokmuş gibi davranıyorlar. Sınıfta 3 kişi belirlemişti bi hocamızın her görevi onlara veriyordu, soruları onlarla çözüyordu.")
	Kaldıramayacağımız şakalar yapması	1	(T5: "Geçen sene bi öğretmenimizin tutumu bizi olumsuz etkiliyordu. Sessiz bi arkadaşımız vardı ve öğretmen fazla ilgilenmiyordu, bazen onun kaldıramadığı şakalar yapıyordu, bu sınıf ortamına da yansıtıyordu.")

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin olumsuz özellikleri dersi anlatamamaları daha çok akıllı tahtadan video izletmeleri ya da ek kaynaklardan bilgi vermemeleri olarak görülmektedir. Ayrıca çok fazla ödev vermeleri, sınıfta öğrencileri aşağılamaları, belirledikleri gözde öğrencilerle dersi işlemeleri ve diğerlerine kendilerini gösterme fırsatı vermemeleri öğrencilerin öğrenilmiş çaresizlik yaşamalarına ve dersten kopmalarına neden olmaktadır. Öğrencilerin arkadaşlarının yanında rencide edilmesi de hem o öğrenciyi hem de sınıf ortamı olumsuz etkileyerek derse ve öğretmene bakış açısının olumsuz olmasına neden olduğundan söz edilebilir.

4.3.5. Öğrencilerin Zamanını Nasıl Kullanması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

Zamanı kullanma teması 4 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 4'er tanesi "Kitap okumak", 2'şer tanesi "Planlı kullanmak", "Verimli kullanmak", 1 tanesi "Dersi derste öğrenmek" olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğrenci görüşleri Tablo 5' te verilmiştir.

5. Zamanınızı nasıl kullanmanız gerekir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Zamanı Kullanma Teması	Kitap okumak	4	(T3: “Sabah erkenden kalkıp kahvaltıdan sonra 1 saat kitap okuyoruz. Bende kitap okumayı çok seviyorum zaten. Bi kere günde 500 sayfa okumuştum. Kitap okuma alışkanlığım var yani. Onu bırakırsa insanın ders çalışma alışkanlığı da kayboluyor. Kitaplar öğüt verici olduğu için insan ders çalışmanın önemini anlıyor. Bence kitap ders çalışmanın en büyük kaynağı.”) (T9: “Günün 1-2- saatini kitap okumaya ayırmamız gerekir.”)
	Planlı kullanmak	2	(T1: “Zamanı planlı kullanmamız gerekiyor. Mesela 1 hafta boyunca kendine bir plan hazırlamalısın.”)
	Verimli kullanmak	2	(T4: “Zamanımızı verimli kullanmamız gerekir. Biz bir daha Teog sınavına giremeyeceğiz, 8. Sınıf olamayacağız o yüzden şimdi çalışmamız lazım.”)
	Dersi derste öğrenmek	1	(T8: “Dersi derste öğrenmekte çok önemli.”)

Tablo 5 incelendiğinde zamanı kullanma temasında öğrenciler en çok kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında zamanlarını planlı ve verimli kullanmaları gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Ayrıca dersi derste öğrenmenin geriye kalan zamanın verimli kullanılması açısından öğrencilere yarar sağlayacaktır. Bunların dışında öğrenciler spor yaptıklarını, arkadaşlarıyla daha çok bilgisayar oyunları oynadıklarını, aileleriyle vakit geçirdiklerini söylemektedirler. Frekans tablosunun dışında M kodlu öğrencinin de “Eskiden dışarıda oyun oynuyorduk fakat şimdi kimse dışarıda oynamadığı için bizde teknolojik aletlerde oyun oynuyoruz. Hem şimdi herkesin dersleri ağırlaştı. Kimse dışarı çıkıp oyun oynamaya vakit bulamıyor. Dışarıda oyun oynarken kavga etmemiz bile daha eğlenceliydi.” sözleri dikkati çekmektedir.

4.3.6.Öğrencilerin Verimli Ders Çalışması İçin Bir Öğrencinin Ne Yapması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

Ders çalışmada öğrencinin yapması gerekenler teması 5 kategoriden oluşmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri görüşlerden oluşturulan bu kategorilerden 4’er tanesi “Test çözmek ve kitap okumak”, 2’şer tanesi “Konuları tekrarı”, “Yeterli kaynak” ve “Aile desteği”, 1 tanesi “Hedef belirleme” olarak sıralanmıştır. Bu kategorilerle ilgili örnek öğrenci görüşleri Tablo 6’ da verilmiştir.

Tablo 6. Sizce verimli ders çalışması için bir öğrencinin ne yapması gerekir?

Tema	Kategoriler	f	Örnek Görüşler
Ders Çalışmada Öğrencinin Yapması Gerekenler Teması	Test çözmek ve kitap okumak	4	(T1: “Her gün kitap okumam gerekiyor, test çözmem gerekiyor. Kitap okumak çok önemli mesela test çözerken “değildir” i olumlu algılayabiliyor “tanımlanamamış” ı “tanımlanmış” gibi algılıyordum sınavlarda yanlış yapıyordum.”)
	Konuları tekrarı	2	(T2: “Eve geldiğimiz zaman konu anlatımlı kitaplardan o gün işlediğimiz konuları gözden geçirmek ve yarının konularına göz atmak ve testlerini çözmek yararlı olacaktır.”)
	Yeterli kaynak	2	(T3: “Benim ders çalışmamda ki en önemli faktör kaynaklarımın yeterliliği. Birde benim o kaynakların doğru olduğunu bilmem lazım. Bilmediğim konuyu rastgele kaynaklardan değil, bildiğim kaynaklardan araştırıyorum.”)
	Aile desteği	2	(T10: “Kendine plan hazırlayıp ona uymayı gerekiyor. Bu planı ailesine de söyleyip ailesinin de ona destek vermesi gerekiyor. Şu an yaşımız küçük olduğu için kendi başımıza bir şeyler yapamıyoruz. Ama ailemize söylersek daha başarılı oluruz.”)
	Hedef belirleme	1	(T6: “Hedefi kesinlikle olmalı. Benimde hedefim var (önce Kadıköy Anadolu lisesi, sonra Boğaziçi üniversitesi istiyorum ama bölümler hakkında bi fikrim yok). İstemek gerekiyor aynı zamanda. Ama gerçekten istemeli ve bunu nasıl gerçekleştireceğini araştırmalı. Çalışmıyorsa da gerçekten istemiyordur. Çaba sarf ediyorsa istiyordur.”)

Tablo 6 incelendiğinde öğrenciler verimli ders çalışmak için en çok test çözmeleri ve kitap okumaları gerektiğini düşünmektedirler. Bunu konu tekrarı, kaynak yeterliliği ve aile desteklerinin olması takip etmektedir. Ayrıca 1 öğrenci hedefinin olması durumunda verimli ders çalışabileceğini söylemiştir.

V. BÖLÜM

TARTIŞMA ve YORUM

Bu bölümde, ortaokul öğrencilerinin, öğretmenlerinin ve ortaokulda çocuğu olan velilerin ders çalışma alışkanlığına ilişkin görüşleri ayrı üç kısımda incelenmiş ve bu üç grubun görüşlerinden oluşan temalara yer verilerek araştırmanın bulguları tartışılmıştır

5.1.Öğretmenlerin Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlığına İlişkin Görüşlerinden Oluşan Temalar

5.1.1. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere Dair Görüşleri

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin çoğunluğu öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörlerin başında öğrencinin içinde bulunduğu aile ortamının geldiğini belirtmişlerdir. Bu durumu öğretmenlerde Ö1:” *Bulunduğu aile ortamını düşünürsek ailenin ekonomik yapısı, kültür seviyesi, anne babanın eğitime verdiği önem gibi faktörler etkili olabilir* “şeklinde ifade etmiştir. Çocuklarına demokratik tutum gösteren anne babalar, çocuklarında özerklik duygusunun gelişmesini sağlar, çocuk kendini bulunduğu ortamlarda daha rahat hisseder. Duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilir, özgüveni artar, iletişim becerisi gelişir, karar verme stratejilerini etkin kullanmaya başlayabilir, sorumluluk duygusu gelişebilir ve en önemlisi de potansiyellerinin farkına vararak kendini gerçekleştirme fırsatı yakalayabilir (Kulaksızoğlu, 2003; Özen, 2001a; Yıldırım, 2006). Araştırmaya katılan öğrenci ve veli görüşleri de bu görüşü desteklemektedir.

Öğretmenlerin yarıdan fazlası öğrencilerin ders çalışmasını olumsuz etkileyen faktör olarak cep telefonu, bilgisayar ve internet geldiğini söylemişlerdir. Bu durumu öğretmenlerde Ö2: “*Günümüzde cep telefonu, internet ve bilgisayar gibi faktörler öğrencinin çok fazla ilgisini çektiğinden dolayı öğrencinin ders çalışmasını etkileyen en önemli faktörlerdir. Özellikle akıllı telefonların ortaya çıkmasıyla neredeyse tüm zaman zarfında ders dışına öğrencinin ilgisi kaymaktadır. Teknoloji*

geliştikçe bu ve buna benzer faktörler önümüzdeki yıllarda çok daha fazla ön plana çıkacaktır” şeklinde ifade etmiştir. Elmas, Kete, Hızlısoy & Kumral (2015) yaptıkları araştırmada akıllı telefon, diz üstü veya masaüstü bilgisayar kullanmanın, televizyon izleme süresinin, müzik dinleme süresinin ve günlük atılan kısa mesaj (SMS) sayısının okul başarısı ile ilişkisi olmadığını sonucuna vardılar. Seçilen öğrencilerin tamamı cep telefonu kullanmaktaydı ve cep telefonu türünün okul başarısına etkisi yoktu fakat günlük telefonla konuşma süresi 20 dakikadan fazla ise okul başarısını olumlu olarak etkilemekteydi. Bu araştırmada bilgisayar ve tabletle uzun süre oyun oynayan öğrencilerin (30 dakikadan fazla), oynamayan öğrencilere göre okul başarısının düşük olduğu gözlemlendi. İnternet alışkanlığı olmayan öğrencilerin okul başarısı interneti 1 saatten daha uzun süre kullanan öğrencilere göre daha yüksekti Bununla birlikte bağlanma yöntemi ve bulunma nedeni ne olursa olsun internette bulunma süresinin okul başarısını olumsuz etkilediği gözlemlendi. Elde edilen verilere göre televizyon izleme süresinin kademeli olarak okul başarısı üzerine olumsuz bir etkisi var gibi görünse de bu değişiklikler istatistiksel olarak anlamlı değildi. Bu çalışmaların ortak bulgusu, uzun süre televizyon izlenmesinin hem zaman kaybına hem de zihinsel yorgunluğa neden olmasından dolayı okul başarısında azalma olabileceğidir. Yine bazı çalışmalarda TV izlemenin dikkat eksikliğine neden olduğu belirtilmiştir. Araştırmaya katılan öğrenci ve veli görüşleri de bu görüşü desteklemektedir.

Öğretmenlerin yarısı öğrencilerin ders çalışmasını çalışma ortamının etkileyeceğini söylemiştir. Öğretmenlerden Ö3: *“Ders çalışma ortamının nasıl olması gerektiği de ders çalışmaya doğrudan etki sunar. Düzensiz, temiz olmayan, yeterli ışığa sahip olmayan, havasız, gerekli araçların olmadığı bir ortamda öğrencinin motivasyonu düşük olacağından ders çalışması verimli olmayacaktır. Ama bunun tam tersi bir durumda eğer öğrenci gerekli şartların sağlandığı sağlıklı bir ortamda ders çalışırsa akademik başarısına daha çok katkı sağlayacaktır diye düşünüyorum”* şeklinde ifade etmiştir. Rathee & Seema (2017)’ nin araştırması da bu görüşü destekler niteliktedir. Çalışma alışkanlıklarını bağımlı değişken, ev ortamını bağımsız değişken olarak kabul ederek yaptıkları bu araştırmada örnekleme özel okullardaki 220 ortaokul öğrencisinden seçmişlerdir. Araştırmanın bulguları erkek ve

kız öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında anlamlı farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Anlamlılık kentsel ve kırsal ortaokul öğrencilerinin ev ortamında bulunmuştur. Ev ortamı ile ortaokul öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğrenci ve veli görüşleri de bu görüşü desteklemektedir.

Öğretmenlerin yarısı öğrencilerin ders çalışmasını öğretmen ve veli desteğinin etkilediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö10: *“Bir de öğretmenlerin tutumu çocuğun derse bakış açısını, kendisine güvenini, başarısını, ders çalışmasını doğrudan etkiler”* şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen, her yaşta çocuk için önem ve değer verilen bir özdeşim nesnesi, okulda bilgi aktaran ve öğrenim sürecini yöneten, sınıf içi disiplin ve düzeni sağlayan, öğrencinin derslere ve sınıf arkadaşlarına uyum sağlamasına yardımcı birinci derecede etkili kişidir (Yavuzer, 2016 & Dam, 2008). Okul ortamında öğretmenlerin geleneksel anlayışa sahip yanlış yaklaşımları, öğrencilerin başarısızlığına neden olmakta ve sonuçta birçok soruna yol açabilmektedir (Tatlıoğlu & Korkmaz, 2015). Bu nedenle öğretmeni ile iyi ilişki kuramamış, onu sevememiş bir çocuğun derslere uyum sağlayabilme ve başarı kazanma imkânı azalmaktadır (Öztürk M. , 2007)

Öğretmenlerin küçük bir kısmı öğrencilerin ders çalışmasını arkadaş çevresinin etkilediğini söylemiştir. Ö6: *“Olumsuz etkileyen faktörler özellikle ortaokul çağında arkadaşları diye düşünüyorum. Çünkü artık soyut düşünmeye başladığı için çocuk arkadaşlarının daha çok etkisindedir. Eğer arkadaşları daha çok onu dışarıya sevk edecek ya da ders çalışmasına engel olacak şekilde (sosyal medya kullanımı gibi) uyarıcı gönderirlerse çocuk bir şekilde o ders çalışma olayını erteleyecektir diye düşünüyorum. Çocuğun hayır deme beceresi olarak bir kere hayır diyebilir ama daha sonrasında o arkadaş grubu tarafından dışlanacağı için yalnız kalmamak için kabul edecektir. Yani o yüzden ama şunu yapabilir hayır demekten ziyade benzer aynı kulvarda arkadaş edinirse birlikte ortak faaliyetlerini yürütebilirler birlikte ders çalışıp birlikte dışarı çıkmak için zaman belirleyebilirler”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenciler için içinde buldukları akran grupları ve arkadaş çevreleri onların yaşantıları üzerinde önemli etkileri sahiptir. Okula ve eğitime uygun

olmayan arkadaşlık ilişkilerinin öğrencinin eğitim yaşantılarına olumsuz etkileri olabilir. Örgün eğitim sisteminin dışına çıkmış, kötü alışkanlıkları olan, eğitime dair olumsuz bakış açısı olan arkadaşlar öğrencinin eğitim yaşamını olumsuz etkileyebilir (Özbaş, 2010). Araştırmaya katılan öğrenci ve veli görüşleri de bu görüşü desteklemektedir.

5.1.2.Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarını Etkileyen Kişilik Özelliklerinin Dair Görüşleri

Öğretmenlerin üçte biri öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını kendini ifade edebilmenin etkilediğini belirtmiştir. Öğretmenlerden Ö6: *““Özgüveni olması da bence önemli olabilir. Çünkü özgüveni yerinde ise çocuk daha rahat iletişime geçebilir özellikle öğretmenleriyle soru sorma konusunda, danışma konusunda. Kendini ispat etmek için değil ama yaptıklarını en azından aktarabilmek için özgüveni olması gerektiğine inanıyorum” şeklinde ifade etmiştir”* şeklinde ifade etmiştir. Okulda başarıyı etkileyen etmenlerden biri de akademik benlik kavramıdır. Başarı konusunda özgüven yitimi yaşayan öğrenciler, yetenekleri olsa dahi başarısız olurlar. Olumlu benlik kavramı ile akademik başarı arasında güçlü bir ilişki olduğu pek çok araştırma da kanıtlanmıştır. Benlik saygısı düşük olan öğrencilerin, özgüveni yüksek olan öğrencilere göre bilişsel etkinliklere katılma da daha isteksiz oldukları ileri sürülmektedir (Bandura, 1982).

Öğretmenlerin üçte biri öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını odaklanabilmenin etkilediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö5: *“Öğrencinin çoğu zaman ben bu dersi sevmiyorum yapamıyorum diye hemen dersi bırakması o derse olan önyargısının bir sonucudur. Bu durumda sabırlı olmalı ve gerekirse çalışma yöntemlerini gözden geçirmelidir”* şeklinde ifade etmiştir. Benlik saygısı düşük olan öğrenciler, öğrenmek için çaba sarf etmemekte ve yeterli sabrı göstermemektedir. Ayrıca bu öğrenciler başarı da önemli rol oynayan öğrenme stratejilerini kullanma da yaratıcı değıllerdir (Thomas, Rohwer, & İvontosch, 1987).

Öğretmenlerin çok az bir kısmı öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını sorumluluk sahibi olmalarının etkilediğini belirtmiştir. Öğretmenlerden Ö1: *“Öncelikle öğrencinin sorumluluk sahibi olması gerektiğini düşünüyorum bence oldukça önemli ve etkili bir kişilik özelliği. Çünkü çalışmak demek başlı başına bir sorumluluk almak demektir”* şeklinde ifade etmiştir. Etkili ders çalışma küçük yaşlardan itibaren kazandırılması gereken bir alışkanlıktır. Bunun için anne-babalar çocukların ders çalışma sorumluluğunu geliştirebilmek için küçük yaşlardan itibaren çocuklarını kendiliğinden bir şeyler yapmaya ve başladıkları işi sonuna kadar sürdürme alışkanlığı kazandırmaya çalışmalıdır. Bu nedenle eğitimin başlangıcından itibaren okullarda gerek öğrencilere gerekse ailelere konuyla ilgili rehberlik hizmetlerinin verilmesi büyük yararlar sağlayabilir. Ayrıca, öğrencinin tutum ve alışkanlıklarında öğretmenin model olması çok önemlidir. Öğrencilerin etkili bir çalışma tutum ve alışkanlığı kazanmasında en etkili faktörlerden biri; neyi, niçin ve nasıl öğreneceğini, öğreneceği şeyi nerede kullanacağını bilmesidir (İlgar, 1999).

Öğretmenlerin çok az bir kısmı öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını bireysel farklılıkların etkilediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö9: *“Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar çoğu eğitimcinin dikkat etmediği ama özünde öğrencideki var olan potansiyeli dışarı çıkaracak en büyük etkenlerden biridir. Ders çalışma öğrenci için çoğu zaman bir sorumluluktan öteye geçemez. Öğrencilerin farklı kişilik yapıları bu çalışma ve ödev sorumluluklarına da farklı anlamlar katar. Bu konuda gerekli fizibilite çalışmalarının eksikliği ne yazık ki öğrencilere olumsuz yansımaktadır. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları bireysel farklılıklar doğrultusunda farklı şekillerde desteklenmeli, her birey ötekenden ayrı tutulmalıdır”* şeklinde ifade etmiştir. Güven (2004)' ün öğrencilerin farklı öğrenme stillerini kullandıkları ve ortaöğretim okullarında öğrencilerin öğrenme stillerinden, öğrenme ve öğretme süreçlerinden yararlanılmasına olanak veren düzenlemelere gidilmesi gerektiğini ortaya koyduğu araştırma bu bulguyu desteklemektedir.

5.1.3. Öğretmenlere Göre Öğrencinin Ders Çalışma Alışkanlığını Geliştirmesi İçin Yapması Gerekenler

Öğretmenlerin yarısı öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için planlı ve programlı çalışması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö6: *“Rehberlikten kesinlikle yardım alınmalı çünkü hiçbirimiz planlı bir çalışma sistemini bilmiyoruz. Okuldan sonra nasıl bir çalışma programı olacağı konusunda mutlaka bir çalışma planı hazırlanmalıdır. Hangi ne kadar çalışılacak, sınav hazırlığı varsa gün gün ne çalışması gerektiği, kaç soru çözmesi gerektiği belirlenmeli”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerin yarısından azı öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için aile desteğinin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö5: *“Ders çalışma alışkanlığı kazanmamış bir öğrencinin ders çalışma alışkanlığı kazanması çok zordur. Bunun için öğretmen ve ailenin sorumluluğu önemlidir...Aileler ise evde ders çalışamayan çocuğa destek olmalıdır. Ben velilere şöyle bir öneride bulunuyorum. Siz de elinize bir kitap alın onun çalışma odasında o çalışırken siz de okuyun böylece rol model olabilecektir. “Oğlum kızım ders çalış” gibi ifadelerin etki gücü çok zayıftır”* şeklinde ifade etmiştir. Araştırmalar çocuğun okuldaki başarısını belirleyen en önemli çevresel faktörün aile olduğunu, bununla birlikte ailenin çocuğunun eğitimine karşı ilgisizliği, çocuğun akademik başarısının düşük olmasında ki önemli etkidir (Çelenk, 2003).

Öğretmenlerin üçte biri öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için çalışma ortamını düzenlemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö6: *“Çocuğun odasında çok fazla uyaran olmamalı. Posterler asılmamalı zaten hayal dünyasında olan çocuk iyice hayallere dalıp dikkati dağılıp gidecektir. Yanında TV açık olmamalı, eğer kendisi adapte olabiliyorsa ders çalışırken klasik müzik dinleyebilir. Resmin çok güzel dinlenme aracı olduğuna inanıyorum, gözleri dinlendirmesi için. Odasında bir tuval olabilir arada çocuk dönsün onunla uğraşsın...”* şeklinde ifade etmiştir. Yiğit & Kaçire (2015)' nin araştırmasında öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını arttırabilmeleri için ders çalışma ortamının sade

bir şekilde donatılması, yeterince aydınlatılması ve öğrencinin fiziksel gelişimine uygun bir şekilde hazırlanması verisi elde edilmiştir.

Öğretmenlerin üçte biri öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için öğretmenlerin dersi sevdirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö5: *“Ders çalışma alışkanlığı kazanmamış bir öğrencinin ders çalışma alışkanlığı kazanması çok zordur. Bunun için öğretmen ve ailenin sorumluluğu önemlidir. Mesela öğretmenin sorumluluğu öğrenciye dersini sevdirmek ve iyi bir rol model olmaktır”* şeklinde ifade etmiştir.

Ders çalışma alışkanlığını etkileyen birçok faktör olmakla birlikte bunları kişisel özellikler, ortamın fiziki özellikleri, öğretmen ve aile etmenleri olarak gruplamak mümkündür. Öğrenciler geniş boyutta ders çalışma alışkanlıklarına/becerilerine ve öğrenme yaklaşımlarına sahiptirler. Bu boyutta öğrencilerin okul deneyimleri, çalışma alışkanlıkları, uyaranlara karşı ölçülebilen ve ölçülemeyen tepkileri vardır. Örneğin ders çalışırken ve dinlerken neler hissettikleri, öğretmene ve derse karşı ilgi ve tutumları, ders çalışma yolları ve çalışma ortamlarının fiziki koşulları ve sınava hazırlanma, konuya ait görüşleri, öğrenme ortamına dair algıları, önceki çalışma deneyimleri ve performanslarının değerlendirilmesi vardır (Atılgan, 1998; Minasian-Batmanian, Lingard, & Prosser, 2005).

5.1.4. Öğretmenlerin, Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarında Karşılaştıkları Bilişsel Sorunlara Dair Görüşleri

Öğretmenlerin yarısından azı öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaştıkları bilişsel sorunların ön yargılı olmak olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö1: *“Öğrencilerin ders, öğretmen ve okul hakkındaki olumsuz düşünceleri ders çalışma alışkanlıklarını da olumsuz etkilemektedir. Örneğin bir dersi yapamıyorum ve yapamayacağım düşüncesi ya da bir öğretmenin anlattığını anlayıp başka öğretilerde anlamıyorum düşüncesi gibi”* şeklinde ifade etmiştir.

Biliş; kendimizde var olan duygu, düşünce ve dürtülerle birlikte dış dünyayı algılama ve yorumlama biçimidir. Bilişsel kuramı diğerlerinden ayıran en önemli özellik psikolojik bir sorun karşısında bireyin tepkileri uyarıcılar arasına giren zihinsel süreçlere yapılan vurgulamadır (Yalçın, 2010) . Öztürk (2018) araştırmasında öğrencilerin matematik dersindeki başarısızlığında önyargılı olmanın etken olduğunu bulmuştur. Dersi seven öğrencinin derse olan ilgisi artacak ve daha fazla zaman ayırarak dersi dinleyecektir.

Öğretmenlerin çok az bir kısmı öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaştıkları bilişsel sorunların öğrenilmiş çaresizlik olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö4: *“Bence en önemli sorun öğrenilmiş çaresizlik, çocuklardan sürekli işittiğim çalışsam da yapamıyorum zaten yapamayacağım neden İngilizce çalışayım gibi cümleler oluyor”* şeklinde ifade etmiştir. Öğrenilmiş çaresizlik Overmier ve Seligman, (1967); Maier, Seligman ve Solomon, (1976)’e göre, bir davranış ile bu davranışın sonucu arasında bir bağlantı olmadığını öğrenmesi sonucunda, bireyin benzer durumlarda gereken davranışı bu duruma karşı gösterememesi olarak tanımlanabilir (Akt. Aydın, 2006). Öğrencinin yaşantıları sonucunda öğrendiği bu başarısızlık veya kendi davranışının sonucunu kontrol edememe beklentisi, sosyal ve kişisel boyutlar gibi okul dışında yaşamın birçok alanında başarısızlıklara yol açar, birey öğrenilmiş çaresizlik yaşantısı sonucunda sadece bir başarısızlık beklentisi içinde olmaz, aynı zamanda belli bir işi başarması için gereken yeterliliklerini göremeyebilir. Herhangi bir davranış karşısında bireyde “ne yapsam olmuyor” şeklindeki yargılara ve sonrasında çaba göstermemesine ve düşük motivasyona yol açar. Bu da öğrenilmiş çaresizliğin açık bir göstergesidir (Akt.Koğ & Başer, 2011)

Öğretmenlerin çok az bir kısmı öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaştıkları bilişsel sorunların konuyu algılama düzeyinin etkilediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö9: *“Her öğrencinin zekâ seviyesi, algı düzeyi, derse olan ilgisi, öğretmeni ile iletişimi, kendini tanıması, kendine hedefler koyması, anlama ve dinleme kapasitesi, dikkat seviyesi farklı olduğundan bu etmenler öğrenciye başarı ya da başarısızlık olarak geri dönmektedir”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerin çok az bir kısmı öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaştıkları bilişsel sorunların dikkat dağınıklığı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö10: *“Konsantrasyon eksikliği ve dikkat dağınıklığı olabilir birde öğrenme güçlüğü. Bunun için dikkat geliştirici etkinlik setleri var onlardan yararlanılabilir, küçük yaşlarda satranç öğretilir ki dikkat sağlama konusunda bence çok etkili. Çocuk aile de ve okulda desteklendiği halde bunları aşamıyorsa mutlaka yardım alınmalı.”* şeklinde ifade etmiştir.

Toprak, Topçu, & Aslan (2018) araştırmalarında okula uyum ve davranım sorunları, okul korkusu, zekâ geriliği, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, öğrenme bozukluğu, bedensel hastalıklar ve depresyon gibi ruhsal rahatsızlıkların da başarıyı etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

5.1.5. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışması İçin Okul ve Ev Ortamının Düzenine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin yarısından fazlası öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı düzenine dair görüşlerinde kendine ait bir çalışma odası olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö2: *“Öğrencinin evde sağlıklı ders çalışabilmesi için kendisine ait sessiz, düzenli, araç ve gereçlerin, kaynak kitapların eksiksiz bulunduğu bir odasının olması gerekir. Çünkü kalabalık aile ortamında özellikle anne babaların televizyona aşırı ilgi göstermelerinden dolayı çocuk çalışmaya odaklanamıyor. Kendisine ait oda sayesinde kendini bu ortamdan soyutlayabiliyor”* şeklinde ifade etmiştir. Bu açıdan, aileler bir yandan öğrenciyi ders çalışma alışkanlıkları kazanma noktasında yönlendirirken diğer taraftan da öğrencilerin fiziki çevresini düzenleyerek onların başarısına katkı sağlamalıdır. Aileler çocuklarının verimli bir şekilde ders çalışabilmeleri için ders çalışma ortamını, sade bir şekilde, yeterince aydınlatılmış ve öğrencinin fiziksel gelişimine uygun olarak hazırlamalıdır (Eren, 2011).

Öğretmenlerin üçte biri öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı düzenine dair görüşlerinde okul ortamının çocukların zevkle geleceği şekilde düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö1: *“Bence okul ortamının çocukların okula zevkle geleceği şekilde ayarlanması gerekir. Bazı okullara*

bakıyorum hapishane gibi etrafı yüksek duvarlarla dikenli tellerle çevrilmiş böyle bir okula öğrenciler ne kadar gitmek ister şüpheliyim. Tabii içerisinde de her anlamda zevkle düzenlenmiş tabiri caizse bir aile ortamı gibi olmalıdır” şeklinde ifade etmiştir. Sarı & Cenkseven (2008) okullarda gerçekleşen öğrenme etkinliklerinin niteliği kadar, okulun genel ortamının yaşam niteliğinin de oldukça önemli olduğunu, okulların öğrencilerin sadece akademik gelişimlerinden değil, aynı zamanda toplumsal ve kişisel gelişimlerinden de sorumlu olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle okullarda ve evlerde, öğrencilerin bir bütün olarak gelişimlerine uygun eğitim ortamlarının tasarlanması gerekmektedir. Yapılan bir diğer araştırmaya göre, velilerin ve öğrencilerin gözünde de okuldan kaynaklı akademik başarısızlığın nedeni; ders ortamının gürültülü ve sınıfların kalabalık oluşu, sosyal faaliyetlere ve etkinliklere önem verilmemesi, verilen eğitim kalitesinin düşük oluşu ve disiplinsizlikten ileri geldiği bulunmuştur (Altun, 2009).

Öğretmenlerin üçte biri öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı düzenine dair görüşlerinde dikkat dağıtacak nesne ve durumlardan ayrılmış olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö10: *“Çalışılan yerde TV, PC olmamalı ve çalışırken yatağı görmemeli çocuk. Dikkatini dağıtan poster, telefon, fazla renkli eşyalarda olmamalı çalıştığı yerde”* şeklinde ifade etmiştir. Öztürk (2018) sınıfın kirliliğinin, gürültülü okul ve sınıf ortamının başarısızlığa sebep olduğunu bulmuştur. Havasız, düzensiz sınıf ve ev ortamı öğrencinin dikkatinin dağılmasına sebep olmaktadır.

Öğretmenlerin küçük bir kısmı öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı düzenine dair görüşlerinde bütün öğrenme stillerine hitap etmek gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö9: *“Öğrenme aşamasında çocuğun görsel, işitsel ve dokunarak olan bütün öğrenme stillerine hitap etmek gerekiyor. Her öğrenciye ulaşmak adına bunları yapmak gerek, video açılabilir, dramatizasyon yapılabilir, yaratıcı keşfetme-öğrenme modelleri ve yaparak yaşayarak öğrenme modelleri denenebilir. Hem öğrenme kalıcı hale gelir hem de etkili öğrenmeye yardımcı olur”* şeklinde ifade etmiştir. Öğretmenler, öğrencilerin kendi kendilerine etkili ve bilinçli öğrenmesini sağlamak için ders sürecinde öğrencilerin öğrenme stillerini

kullanmalarına imkân sağlaması gerekmektedir. Güven (2004)' ün öğrencilerin farklı öğrenme stillerini kullandıkları ve ortaöğretim okullarında öğrencilerin öğrenme stillerinden, öğrenme ve öğretme süreçlerinden yararlanılmasına olanak veren düzenlemelere gidilmesi gerektiğini ortaya koyduğu araştırma bu bulguyu desteklemektedir. Pillay (1998)' in eğitimin temel amacı olan öğrenmenin gerçekleşmesinin öğretme eyleminden ziyade öğrenmeyi gerçekleştiren bireyin zihinsel, duyuşal süreçlerini ve istemlerini aktif kullanmasına bağılı olduğunu ve bireylerin tercih ettiğı öğrenme tarzlarını tanımanın eğitimin geliştirilmesi ve planlaması için giderek önemli bir faktör olduğunu vurgulaması araştırmanın bulgusunu desteklemektedir.

5.1.6.Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Etkili Ders Çalışması İçin Yakın Arkadaşı ile Ders Çalışmasına Dair Görüşleri

Öğretmenlerin küçük bir kısmı öğrencilerin etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışırken birbirlerine soru hazırlayıp sorabileceklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö6: *“Bir dersten ders çalıştıklarında soru hazırlayıp birbirlerine soru sorabilirler... Olumlu olur ben faydalı buluyorum ama çocukların aynı kulvarda olması şart”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerin küçük bir kısmı öğrencilerin etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışırken okudukları kitapları birbirlerine anlatabileceklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö10: *“Okudukları yerleri anlatabilirler. Her öğrencinin çalışma stili farklı olacağı için birbirlerinden yeni bir şeyler öğrenme olasılıkları da fazla olacaktır. Belki yeni bir yöntem öğrenir”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerin küçük bir kısmı öğrencilerin etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışırken iki tarafında dürüst ve düzenli öğrenciler olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö1: *“Ben arkadaşla yapılan çalışmalarını olumlu bulan ve destekleyen bir öğretmenim sınıfımda yardımlaşmayı ön plana çıkaran çalışmalar vermeye özen gösteririm. Tabi ki dürüst düzenli öğrenciler için olumlu sonuçlar elde edilebiliyor. Bence yakın arkadaşının evine gidip birlikte ödev yapan ders çalışan bilinçli öğrenciler (burada bilinçliden kastım ders çalışıyoruz*

diye kendini kandıran arkadaş ilişkisinden bahsetmiyorum yani) birbirlerini gayet olumlu yönde etkileyebiliyorlar” şeklinde ifade etmiştir.

Genel olarak bakıldığında yakın arkadaş ile ders çalışmada öğrencilerin seviyelerinin yakın olması, bir araya geldiklerinde ders çalışma konusunda kararlı olmaları, en iyi yaşayarak öğrenilir yönteminden yola çıkarak birbirleri için soru hazırlayıp paylaşımında bulunmaları başarılarına olumlu katkı sağlayacaktır. Yapılan bir araştırmada arkadaş faktörünün başarı üzerinde kiminle ve nerede oturduğuna göre olumlu ve olumsuz etkilerini göstermiştir. Buna göre öğrencinin ders başarısı düşük bir öğrenciyle ders dışı konuşmaları, öğrenciyi rahatsız etmesi, arkada oturması gibi durumlar derste başarısız olması için bir etken olmaktadır. Öğrenciler başarılı bir öğrenci ile oturduklarında ise bu durum başarılarını arttırmaktadır (Öztürk, 2018).

5.1.7. Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Zamanını Nasıl Kullanması Gerektiğine Dair Görüşler

Öğretmenlerin yarısı öğrencilerin zamanını verimli kullanması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö4: *“Her öğrenci zaman yönetimi konusunda bilgilendirilmeli, öğrenme saatlerinin kişisel olduğu belirtilerek kendilerine uygun olan planların bu yönde olması gerektiği belirtilmelidir. Ve zaman planlaması konusunda yardımcı olunmalıdır. Zamanını etkili ve verimli kullanması amacıyla düzenlemeler yapılmalıdır”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerin yarısından azı öğrencilerin zamanını sosyal aktiviteler yaparak kullanması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö6: *“Biraz arkadaşlarıyla vakit geçirmeli. Kitap okumalı, sevdiği filmleri izleyip ailesiyle vakit geçirmeli. Gezmeli. akraba ziyaretlerinde bulunmalı ki bu onların akademik başarılarını da çok etkiliyor. Mesela çocukların Teog ta Türkçe de en büyük hataları eski kelimeleri bilmemeleri. Büyüklele biraz vakit geçirsin ki bunları öğrensin. Oyun parklarına (tematik parklar) gitmeli”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerin üçte biri öğrencilerin zamanını ailesiyle vakit geçirerek kullanması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö6: *“Ergenliğe giren*

çocuklarla aileler daha çok ilgilenmeli. Doğru yönlendirmeyi anne- baba yapsın ki yanlış arkadaş edinmesin yanlış yerlere yönlensin. Evde ev işlerini de öğrenmeli ve yapmalı. Evde ne iş yaparsın diyorum hiç sadece ders çalışırım diyor. En azından kaldığı odayı toplasın. Bu şekilde çocuk bağımlı oluyor, çok yanlış.” şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerin küçük bir kısmı öğrencilerin zamanını kitap okuyarak geçirmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö9: *“Boş zamanlarında öğrenciler mutlaka kitap okumalı, anlama ve kavrama seviyelerini geliştirmelilerdir.”* şeklinde ifade etmiştir.

5.2.Velilerin Görüşlerine İlişkin Temalar

5.2.1.Velilere Göre Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri

Velilerin yarısından fazlası öğrencilerin ders çalışmasını cep telefonu, bilgisayar ve sosyal ağların olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Velilerden V8: *“Telefon varsa telefona kilitleniyor o zaman telefonunu alıyorum. Sosyal ağların yararları olduğu kadar zararları da olduğunu düşünüyorum. Kızım hedefi doğrultusunda ilgi alanına göre sayfaları takip ediyor. Yeni şeyler öğreniyor ama farklı grupların içine de girebilir”* şeklinde ifade etmiştir. Teknolojinin ders çalışmaya hem olumlu hem olumsuz etkisi olduğu çeşitli araştırmalarda bulunmuştur. Yusufoglu (2017) araştırmasında akıllı telefonlarla geçirilen zamanın oldukça fazla olduğunu, birey üzerinde ciddi bir bağımlılık duygusu yarattığı bulgularına ulaşmıştır. Ancak bireylerin yalnızlık duygusunu azaltması, çeşitli sosyal etkiler ve sağladığı birçok kolaylık gibi olumlu özellikleri nedeniyle de bağımlılığı artırdığı ortaya çıkmıştır. Bu tema öğretmenlerin “ders çalışmayı etkileyen faktörler teması” n da ki görüşlerle örtüşmektedir.

Velilerin yarısından fazlası öğrencilerin ders çalışmasını öğretmenlerin etkilediğini belirtmişlerdir. Velilerden V10: *“Öğretmende çok önemli bence, çocuğun kahramanı olmalı. Dürüstlüğü olsun, davranışlarıyla model olsun*

böyle ce çocuğa ders çalışması konusunda da kolayca yönlendirebilir ama anne baba çok daha önemli. Asla bir öğretmen anne-babanın önüne geçmemeli” şeklinde ifade etmiştir. Memiş (2005) 5. Sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında; öğrencilerin çalışma tutumları puanlarının çalışma alışkanlıkları puanlarından daha yüksek olduğunu ve öğrencilerin oryantasyonlarını etkileyen en önemli boyutun öğretmenlerini sevmeleri olduğunu bulmuştur. Araştırmasına göre kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha iyi çalışma oryantasyonuna sahipken, sosyo-ekonomik durumları, ders çalışma ortamlarının varlığı, anne babanın eğitim düzeyi de öğrencilerinin oryantasyonlarını etkileyen diğer faktörlerdir. Bu tema öğretmenlerin “ders çalışmayı etkileyen faktörler teması” n da ki görüşlerle örtüşmektedir

Velilerin yarısı öğrencilerin ders çalışmasını aile içi iletişimin etkilediğini belirtmişlerdir. Velilerden V6: *“Öncelikle ailenin maneviyatı, aile bağlarının kuvvetliliği çok önemli. Anne-baba arasında ki ilişki, çocuğuna karşı tutumu çok önemli. Anne-baba önce kendi büyümeli ve anne-babanın da yaşı çok önemli. Evde söylenen okulda söylenenleri desteklemeli. Annenin bilgisiz ve ilgisiz olması da olumsuz etkiler”* şeklinde ifade etmiştir. Çelenk (2003) aile içi uyumun, ailenin destekleyici yaklaşımının çocuğun okul başarısı üzerinde önemli etkileri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Velilerin çoğunluğu öğrencilerin ders çalışmasını çevresel faktörlerin etkilediğini belirtmişlerdir. Velilerden V1: *“Öncelikle çevresel faktörler vardır. Mesela çocuğun ders çalışacağı ortamın ders çalışmaya hazır olması gerekiyor. Masanın düzenli olması, etrafında dikkatini dağıtacak sesin gürültünün olmaması gerekiyor”* şeklinde ifade etmiştir. Rathee & Seema (2017)’ nin araştırması da bu görüşü destekler niteliktedir. Çalışma alışkanlıklarını bağımlı değişken, ev ortamını bağımsız değişken olarak kabul ederek yaptıkları bu çalışmada örnekleme özel okullardaki 220 ortaokul öğrencisinden seçmişlerdir. Araştırmanın bulguları erkek ve kız öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında anlamlı farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Anlamlılık kentsel ve kırsal ortaokul öğrencilerinin ev ortamında bulunmuştur. Ev ortamı ile ortaokul öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları arasında

anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu tema öğretmenlerin “ders çalışmayı etkileyen faktörler teması” n da ki görüşlerle örtüşmektedir

Velilerin yarısından azı öğrencilerin ders çalışmasını arkadaşlarının etkilediğini belirtmişlerdir. Velilerden V1: *“Tabi şimdi arkadaşla ilgili faktörler daha fazla oluyor. Evdeyken arkadaşları geliyor hadi oyun oynayalım diye çağırıyor, gitmezse arkadaşları oynarken evde ders çalışmak istemiyor. Okulda da hocaları ders anlatırken arkadaşıyla sohbete girdiğinde dersi anlamıyor olabilir. Arkadaşının bir şey sorması dikkatini dağıtıyor olabilir”* şeklinde ifade etmiştir.

5.2.2. Velilere Göre Çocuklarının Etkili Ders Çalışması İçin Kendilerine Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri

Velilerin tamamı çocuklarının etkili ders çalışması için kendilerine düşen görevlerin eğitime ilişkin ihtiyaçları karşılamak olduğunu belirtmişlerdir. Velilerden V1: *“Ders çalışırken uygun ortam hazırlamak benim görevim diye düşünüyorum. Ayrıca biz şöyle de bir şey yapıyoruz. Çocuklarımız ders çalışırken bizde anne baba olarak televizyonu kapatıyoruz. Eşim bilgisayarda işiyle ilgili bir şeyler yapıyor ya da İngilizce çalışıyor şu an İngilizce kursuna gidiyor. Ben kitap okuyorum.”* şeklinde ifade etmiştir. Öztürk (2018) araştırmasında ev koşulları ve çalışma ortamının yetersiz olmasının başarısızlığa sebep olduğunu; yerde çalışma, çalışma masasının olmaması, ayrı bir çalışma odasının bulunmaması gibi durumların öğrencinin evde çalışmasını olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur.

Velilerin yarısından azı çocuklarının etkili ders çalışması için kendilerine düşen görevlerin planlarını onlara göre yapabilmek olduğunu belirtmişlerdir. Velilerden V6: *“Okulla iletişimi sağlayan anne çoğunlukla ve anne çocuğun ders durumuna göre kendini ayarlamalı, misafirini ona göre çağırarak vs. Temizlikten, gezmeden önce çocuğu ön planda olmalı. İnterneti sınırlı kullanmasını sağlamalıyız sadece ödevleri ve araştırmaları için kullanmalı. TV açılmamalı evde, çünkü diziler maç derken çok vakit kaybediyor.”* şeklinde ifade etmiştir.

Velilerin üçte biri çocuklarının etkili ders çalışması için kendilerine düşen görevlerin onları ödüllendirmek olduğunu belirtmişlerdir. Velilerden V9:

“Ödüllandirme benim çocuğumda etkili oldu. Ne olursa olsun çocuklar ders çalışmayı sevmiyor. Biz onu ödüle bağladık. İnternet kullanmayı çok istiyor bizde ders çalıştığı zaman internet kullanım süresini artırdık. Teog sınavında da bunun etkisini gördük olumlu yönde. Eğitim sistemi direk ezbere dayalı olduğu için hiç istemesem de amacımız Teog’ta başarılı olması” şeklinde ifade etmiştir.

Velilerin üçte biri çocuklarının etkili ders çalışması için kendilerine düşen görevlerin onları başkalarıyla kıyaslamamak olduğunu belirtmişlerdir Velilerden V9: *“Çocukları da başkalarıyla asla kıyaslamamalıyız. Çünkü her çocuğun kapasitesi, algısı, ihtiyaçları farklı olduğu için kıyaslamamaya çalışıyoruz. Ama ufak tefekte olsa bizim dışımızda babaanne, dede gibi akrabalar torunları arasında kıyaslıyorlar. Olumlu olarak kıyaslıyorlar oğlum ama bu durumdan rahatsız olduğunu biliyorum. Kuzenleriyle ilişkisi bozuluyor”* şeklinde ifade etmiştir.

5.2.3.Velilere Göre Çocuklarına Düşen Görevlere İlişkin Görüşleri

Velilerin yarısından fazlası çocuklarına düşen görevlere sorumluluğunu bilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V9: *“Sorumluklarını bilerek hayatı öğrenmeli. Biz elimizden gelen desteği göstersek de iş onda bitiyor aslında. İsterse çalışır ve hedeflerine ulaşır. Bizim genel olarak ondan beklentimiz şu an için ödevlerini zamanında yapması ve evde ki sorumluluklarını bilmesi”* şeklinde ifade etmiştir. Etkili ders çalışma küçük yaşlardan itibaren kazandırılması gereken bir alışkanlıktır. Bunun için anne-babalar çocukların ders çalışma sorumluluğunu geliştirebilmek için küçük yaşlardan itibaren çocuklarını kendiliğinden bir şeyler yapmaya ve başladıkları işi sonuna kadar sürdürme alışkanlığı kazandırmaya çalışmalıdır. Bu nedenle eğitimin başlangıcından itibaren okullarda gerek öğrencilere gerekse ailelere konuyla ilgili rehberlik hizmetlerinin verilmesi büyük yararlar sağlayabilir. Ayrıca, öğrencinin tutum ve alışkanlıklarında öğretmenin model olması çok önemlidir. Öğrencilerin etkili bir çalışma tutum ve alışkanlığı kazanmasında en etkili faktörlerden biri; neyi, niçin ve nasıl öğreneceğini, öğreneceği şeyi nerede kullanacağını bilmesidir (İlgar, 1999).

Velilerin üçte biri çocuklarına düşen görevlere ödevlerini düzgün ve zamanında yapması gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V1: “*Ödevini düzgün yapması ve zamanında bitirmesi. Ayrıca sallama ödev yapmaması lazım, düzgün bir şekilde ödevlerini yapması lazım*” şeklinde ifade etmiştir. Ok & Çalışkan (2019)’nın ödev algısı üzerine araştırmasında veliler, ödev; tekrar, görev, sorumluluk, derse hazırlık, stres ve sıkıntı kaynağı, disiplin, öğrenmenin takibi gibi anlamların yansira öğrenilenleri pekiştirir, görev ve sorumluluk bilinci kazandırır, disiplin sağlar, akademik başarıyı artırır ve öğrenme eksikliklerini belirler şeklinde çelişkili cevap vermişlerdir.

Velilerin üçte biri çocuklarına düşen görevlere arkadaşlarına hayır demesi gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V3: “*Arkadaşlarına hayır demeli ama bizim kızımızda da sanırım hayır deme becerisine sahip değil maalesef*” şeklinde ifade etmiştir. Ergenliğin başlarında olan ortaokul öğrencilerinin sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyen boyun eğici davranışlar öğrenme sonucu ortaya çıkar. Hayır diyemeyen çocuk ve gençler, özellikle bireyselliğe önem verilmeyen toplumlarda zaman zaman “saygılı, akıllı” sıfatlarıyla bir anlamda ödüllendirilmektedirler. Sosyal beceri eğitimiyle ergenlerin ileride karşılaşabilecekleri ruhsal problemleri önleyici rol üstleneceği ön görülmekte bu durumun okul başarısına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Kınık & Odacı, 2019).

5.2.4. Velilerin Evdeki Çalışma Ortamına Dair Görüşleri

Velilerin tamamına yakını evdeki çalışma ortamının sessiz sakin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V1: “*Bahadır’ın ders çalışma ortamı sessiz sakin olmalı. Gürültü olmamalı ya da içeri biri girip çıkmamalı dikkati dağılıyor. O zaman hemen bırakıyor, ya da oyun varsa hemen oraya kayabiliyor, dersi bırakmak istiyor*” şeklinde ifade etmiştir.

Velilerin tamamına yakını evdeki çalışma ortamının çalışmaya müsait olması gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V7: “*Odası olmalı bence, sessiz olmalı. Odasında çalışması olumlu yönde etkiliyor. Masasını ışıklı yere koyduk, ısısına*

dikkat ediyoruz. Önceden odada posterler vardı bu sene dikkatini dağıtır diye hepsini kendiliğinden kaldırdı” şeklinde ifade etmiştir.

Velilerin çok az bir kısmı evdeki çalışma ortamında televizyon, bilgisayar, cep telefonunun olmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V10: *“Onu rahatsız edecek dikkatini dağıtacak uyarılar olmamalı (TV, bilgisayar, telefon, tablet gibi)”* şeklinde ifade etmiştir.

Bu 3 kategori hem kendi içerisinde hem de öğretmenlerin “ders çalışmayı etkileyen faktörler teması” n da ki görüşlerle tutarlıdır. Öztürk (2018) araştırmasında fazla teknoloji kullanımının başarısızlığa sebep olduğunu ortaya konmuştur. Teknolojinin günümüzde yaşamımızın neredeyse her anını ele geçirdiği düşünülünce, sosyal medya kanallarını kullanma, televizyon izleme, bilgisayar oyunları gibi öğrenciler için çok cazip bu uyarılar öğrencilerin derslere olan ilgisinin azalmasında çok önemli bir etkidir. Eğitim için de kullanılan teknolojinin öğrencilerin bu eğitim teknolojilerinden de faydalanmasını sağlamaktadır. Bir araştırma da televizyonu çok izleyen ve bilgisayar başında fazla süre geçiren öğrencilerin başarılarının düşük olduğu ve süre arttıkça daha da düştüğü vurgulanmıştır (Akkaş, 2011). Dolayısıyla ders çalışmak için kalan sürede kısalmaktadır.

5.2.5. Velilere Göre Çocukları Zamanı Nasıl Kullanması Gerektiğine Dair Görüşleri

Velilerin tamamına yakını çocuklarının zamanı ders çalışarak geçirmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V1: *“Okula geldiği saatlerde bence öncelikle dersi çok iyi dinlemesi gerekiyor. Öğretmenlerinden dersi çok iyi anlaması gerekiyor. Anlamadıklarını mutlaka derste sorması gerekiyor. Ben bunu sürekli söylüyorum. Başta okulda çözeceksin bu işi diyorum Okulda öğretmenlerinden anlarsan evde daha kolay ilerlersin diyorum. Sonra eve geldiğinde ders tekrarı yapmasını çok istiyorum. Ama Bahadır bunu istemiyor. Onun yerine o günkü konularla ilgili soru çözmek daha kolay geliyor.... Genelde yaz tatilleri için Bahadır a etkinlik kitapları alıyordum ilkokuldayken ama şimdi daha ciddi çalışması*

gerekiyor. Çünkü önümüzde TEOG var... Yazın günde sadece 1 saat ders yarım saatte kitap okumasını istiyorum o kadar” şeklinde ifade etmiştir.

Velilerin tamamına yakını çocuklarının zamanı sosyal aktivite yaparak geçirmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V6: *Gelişimi için dışarıda oyun oynaması çok önemli ama sosyal medyada sosyal olması bence sosyalleşme değil. Arkadaşlarıyla birebir ilişki kurtmalı. Anne- baba çocuğunun arkadaşlarını eve çağdırmaktan yüksünmeyecek, destekleyecek. Resim ve beden dersini çocuklar çok seviyorlar çünkü kendilerini ifade ediyorlar. Çocuğun spora yönlendirilmesi de önemli, çocuk deneye deneye kendini bulacaktır. Sporla dersin dengesini kurması gerek çocuğun”* şeklinde ifade etmiştir.

Velilerin yarısı çocuklarının zamanı ödev yaparak geçirmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V2: *“Hafta içi okuldan sonra eve geldiğinde dinlenme süresi olmalı. Sonra ödevlerini yapıp oyun oynamak istiyorsa oynayabilir”* şeklinde ifade etmiştir.

Velilerin üçte biri çocuklarının zamanı verimli (tasarruflu) kullanması gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V8: *“Tasarruflu kullanmalı, neyi ne kadar yapması gerektiğini bilmeli. O zaman ne o üzülür ne ben rahatsız olurum. O yazılısı varken ders çalışmadığı zaman ben rahatsız oluyorum”* şeklinde ifade etmiştir.

Velilerin küçük bir kısmı çocuklarının zamanı kitap okuyarak geçirmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Velilerden V8: *“Kitap okuması gerekiyor önce çünkü ruhunu beslemeli. Bu konuda da model olmaya çalışıyoruz. Ama bize de verilmemiş ki o. Ama çocuklarım için bende kendimi zorluyorum bazen. Evde herkesin kitaplığı var mesela kendilerine ait hissetsinler diye”* şeklinde ifade etmiştir.

5.3. Öğrencilerin Görüşlerine İlişkin Temalar

5.3.1. Öğrencilerin Ders Çalışma İfadesine İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin yarısı ders çalışmanın test çözmeyi ifade ettiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T2: *“Ders çalışma bana test çözmeyi, deneme yapmayı, süre tutarak çalışmayı çağdırıyor”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin yarısından azı ders çalışmanın tekrar etmeyi ifade ettiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T8: *“O gün işlediğimiz dersleri öncelikle tekrar etmemiz gerekiyor. Önemli konuların altını çizebiliriz. O çizdiğimiz konulara daha çok çalışmalıyız veya öğretmenlerimize önemli konuları sorabiliriz”* şeklinde ifade etmiştir. Bıyıklı & Doğan (2015) araştırmasında öğrenme stratejileri yardımıyla yapılan tekrarların, o gün ki çalışmaların zihinde yeniden canlanmasını sağladığı, bilgilerin öğrenilen stratejiler sayesinde aynen tekrar edilmediği, öğrencilerin kendi anlamlarını ve düşünme biçimlerini ortaya koyduğu, bu sayede kalıcı öğrenmenin en önemli adımlarının atılarak akademik başarının artmasına neden olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin çok azı ders çalışmanın düzenli ve planlı-programlı çalışmayı ifade ettiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T3: *“Yurtta başarılı olmak için kalıyorum ve başarımın sebebi düzenli, planlı ve programlı çalışmak. Düzenli çalışınca insan zaten kendini sorumluluk sahibi hissediyor”* şeklinde ifade etmiştir. Ders çalışma alışkanlığının oluşmasında planlı çalışma becerisi kazanmak önemlidir. Planlı çalışma; planının öncelikler doğrultusunda hazırlanmasıyla zamanı değerlendirme ve verimli kullanma ile gerçekleşir. Öğrenci zamanını planlayarak hem zamanı hem de enerjisini daha verimli kullanır. Zamanı verimli kullanma alışkanlık haline geldiğinde ne çalışacağına karar verme, ihtiyacı olan materyalleri toplama ve sonuç olarak çalışmaya başlama süreci kendiliğinden işleyen bir süreç halini alacaktır (Telman, 1996).

Öğrencilerin üçte biri ders çalışmanın zorunluluğu ifade ettiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T5: *“Zorunluluk sanki, yapmak istemediğim bir şeyi tekrarlamak”* şeklinde ifade etmiştir. Demirezen & Akhan (2015)' in 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırma da genel olarak öğrencilerin ders çalışmayı sevmelerine rağmen aynı zamanda bunu bir mecburiyet olarak algıladıkları ve sıkıcı buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Düzenli ders çalışma sebebi olarak çoğunlukla iyi bir üst öğrenim kurumuna gitmek, gelecek yaşamlarında başarılı olabilmek ve iyi bir meslek edinmek olarak ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin beşte biri ders çalışmanın mutlu olmayı ifade ettiğini belirtmişlerdir. T8: *“Başarılı olmanın ilk adımı ders çalışmak. Ne kadar çok ders*

çalışırsak o kadar çok başarılı oluruz. Başarılı olursak da mutlu oluruz” şeklinde ifade etmiştir. Değerler açısından bakıldığında Schwartz (1994)’ ın geliştirdiği değerlere göre başarı batıda yaşayan bireylerin mutluluğu ile ilişkili olabileceği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin çok küçük bir kısmı çalışmanın anne-babanın sevgisini kazanmayı ifade ettiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden Ö10: *“Yılsonunda puanımın yüksek olursa, annemin babamın sevgisini daha çok kazanırım”* şeklinde ifade etmiştir.

5.3.2. Öğrencilerin Ders çalışma Alışkanlığını Etkileyen Olumlu ve Olumsuz Faktörlere İlişkin Görüşleri

5.3.2.1. Öğrencilerin Ders çalışma Alışkanlığını Etkileyen Olumlu Faktörlere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin yarısı ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu faktörlere ortamın sessiz sakin olması şeklinde belirtmişlerdir. Öğrencilerden T1: *“Kendi odamda kapıyı kapatıp, evde misafir falan olmadan sessiz sakin olunca rahat rahat çalışabiliyorum. Sıkılmadan anlayabiliyorum”* şeklinde ifade etmiştir. Bu tema velilerin ve öğretmenlerin “ders çalışmayı etkileyen faktörler teması” n da ki görüşleri desteklemektedir.

Öğrencilerin üçte biri çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu faktörlere ders çalışmayı seven arkadaşların olması şeklinde belirtmişlerdir. Öğrencilerden T9: *“İyi bir arkadaş ortamı yani benim ders çalışmamı engellemeyecek kişilerle, olumsuz ortamlara götürmeyecek ve ders çalışmayı sevenlerle olumlu olur”* şeklinde ifade etmiştir. Yüksel & Hayırsever (2019), öğrencilerin okulda mutlu olmalarının nedenleri arasında ilk sırada akran iletişiminin yer aldığını bulmuşlardır.

Öğrencilerin üçte biri ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu faktörlere annesinin ve babasının kendisini desteklemesi şeklinde belirtmişlerdir. Öğrencilerden T6: *“Anne babamın davranışları benim için çok önemli. Ailem arkamda değilse oturup ağlamayı tercih ederim. Çok şükür öyle bir şey yok ailem benim arkamda.*

Çevremde ki arkadaşlarıma baktığımda gerçekten aile desteklerinin olmadığını düşünüyorum. Zaten kimse benden bir şey beklemiyor diyorlar. Birilerinin beklentisi olmadığını düşünmek çalışmamayı getiriyor bence” şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin beste biri ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu faktörlere bilmedikleri soruları anlatabilecek birilerinin olması şeklinde belirtmişlerdir. Öğrencilerden T3: “*Beni bilmediğim soruları bana anlatabilecek iyi bir arkadaş veya öğretmen olumlu olarak etkiler*” şeklinde ifade etmiştir. Öztürk (2018), olumsuz olarak evde derse yardımcı birinin olmamasının başarısızlığa sebep olduğunu bunun da ailelerin eğitime bakış açısı, eğitim seviyelerinin düşük olması sonucu olduğunu bulmuştur.

5.3.2.2. Öğrencilerin Ders çalışma Alışkanlığını Etkileyen Olumsuz Faktörlere İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin tamamına yakını ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumsuz faktörlere dikkatini dağıtan şeylerin olması (TV, PC, poster vs.) demişlerdir. Öğrencilerden T8: “*Gürültü olması beni olumsuz etkiler. Küçük kardeşim var bazen o da yanıma gelip ders çalışmak istiyor. o zaman dikkatim dağılıyor*” şeklinde ifade etmiştir.

Özcan (2006) 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile olan çalışmasında genel olarak öğrencilerin ders çalışma ortamlarının ve imkanlarının yeterli olduğu ve bunu ders çalışırken kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerde ders çalışma alışkanlığının oluşmasında ebeveynlerin katkıları olduğu, genel olarak televizyon izlemenin öğrencilerin ders çalışmalar süreçlerini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin yarısından beşte biri ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumsuz faktörlere ders çalışırken arkadaşlarının çağırması demiştir. Öğrencilerden T4: “*Mesela ders çalışırken arkadaş gelip gezelim, şuraya gidelim, bunu yapalım, ders çalışıp ne yapacaksın daha çocuksun çocukluğunu yaşa diyerek aklını karıştırabilir. Senin de ders çalışmanı olumsuz etkiler*” şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin çok azı ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumsuz faktörlere aşırı kontrol edilme olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden T5: “*Sürekli ders çalışıyor muyum diye kontrol edilmek benim için olumsuz*” şeklinde ifade etmiştir.

5.3.3.Öğrencilerin Ders Çalışmanızda Ebeveynlerinin Kendilerini Etkileyen Olumsuz Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin beşte biri ders çalışmasında ebeveynlerinin kendilerini etkileyen olumsuz yönlerinin sosyal kıyaslama olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden T10: “*Babam değil de annem daha iyi yerlere gelmemi istiyor farkındayım, ama bazen çok sıkıyor beni, çok fazla ders çalışmamı istiyor. Sınavlardan düşük aslığım zaman niye bu kadar düşük aldın diyor. Yüksek alsam da 90 gibi niye 100 değil diye soruyor. Bazen de akrabalar arasında kıyaslama yapıyorlar*” şeklinde ifade etmiştir. Erdoğan, Kesici & Şahin (2011) matematik başarısını etkileyen kaygı ve sosyal kıyaslama üzerine yaptıkları araştırmalarında; öğrenciler başarılı olmak için çalışmakta ancak bu süreçte eksik ve yanlışlarını tespit edip bunları gidermek yerine diğer öğrencilerle rekabete girerek onlardan daha iyi olma isteğiyle sosyal kıyaslama yapmaktadırlar. Bu durum öğrencilerde başarı yerine matematik kaygısının artmasına neden olmaktadır. Benzer durum diğer dersler için de genellenebilir (Erdoğan, Kesici, & Şahin, 2011).

Öğrencilerin beşte biri ders çalışmasında ebeveynlerinin kendilerini etkileyen olumsuz yönlerinin ebeveynlerde mükemmeliyetçilik olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden T10: “*Babam değil de annem daha iyi yerlere gelmemi istiyor farkındayım, ama bazen çok sıkıyor beni, çok fazla ders çalışmamı istiyor. Sınavlardan düşük aslığım zaman niye bu kadar düşük aldın diyor*” şeklinde ifade etmiştir. Demokratik, hoşgörülü aile tutumları nasıl ki çocuğun özgüvenli ve başarılı olmasında etkense çocuğunu tamamen başarıya şartlandıran ve ufak bir başarısızlığa tahammülü olmayan mükemmeliyetçi aile tutumları da görülür. Bu durum çocuğun kendisini çok ağır bir yük altında hissetmesine ve her zaman başaramama korkusu yaşayarak, kapasitesinin altında performans göstermesine sebep olur (Öztürk, 2007)

Öğrencilerin çok küçük bir kısmı ders çalışmasında ebeveynlerinin kendilerini etkileyen olumsuz yönlerinin güçsüz aile bağları olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden T5: *Ailemizde çok fazla bir bağ yok. Babam işten geç dönüyor. Aile ilişkilerimiz biraz kopuk çok fazla görüşemiyoruz. Mesela arkadaşlarımın yüzünü ailemden daha çok görüyorum*” şeklinde ifade etmiştir. Aile içi ilişkilerin dengeli ve düzenli olması okul başarısını etkilemekte; ayrıca araştırmalar ailede “kurala uyma” alışkanlığıyla birlikte ilgi ve sevginin çocukların başarı oranlarını arttırdığını göstermektedir (Aktaran: Yavuzer, 2016). Çocuğun ebeveyni ile kurduğu ilişkilerin kuvvetli olması, sağlıklı ve kişilikli bireylerin gelişmesine zemin hazırlamaktadır. Toplumda yer alacak olan bu kişiliklerin oluşması ise, öncelikle ebeveynde sağlıklı kişilik özelliklerinin var olması ve ebeveynin çocuklarıyla ilişkilerinde onların kişiliklerini özgürce geliştirebilme imkânı sağlayacak ortamları oluşturabilmeleriyle mümkün olabileceği ileri sürülmektedir (Dam H. , 2008).

Genel olarak bakıldığında çocuğun sorduğu sorularla ve ödevleriyle hiç ilgilenmeyen, eğitiminde destek olmayan ailelerin çocuklarında başarısızlık görülme oranı daha yüksektir (Öztürk, 2007, s. 136).

5.3.4. Öğrencilerin Ders Çalışmasında Öğretmenlerinin Kendilerini Etkileyen Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin üçte biri ders çalışmasında öğretmenlerinin kendilerini etkileyen olumsuz yönlerine dersi iyi anlatamaması olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden T9: *“Hocamız sadece kitaptan anlatıp geçiyor iyi anlatamıyor yani başka kaynaklar kullanmıyor, fazladan hiçbir şey yapmıyor, yaptırmıyor”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin beşte biri ders çalışmasında öğretmenlerinin kendilerini etkileyen olumsuz yönlerine çok fazla ödev vermesi olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden T10: *“Çok fazla ödev veren öğretmenler oluyor, onları yaparken 1-2 sayfa yaptıktan sonra sıkılıyorum. Türkçe özellikle. Yapmayınca okula gelince onun bize kızacağından korkuyoruz. Yapmasak bile suçumuzu bastırmak için okulda bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Bide Türkçe hocamız çok ödev verdiği için diğer ödevleri yapamıyoruz, bu seferde öbür hocalarımız kızıyor”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin beşte biri ders çalışmasında öğretmenlerinin kendilerini etkileyen olumsuz yönlerine herkesin içinde aşağılaması olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden T4: *“Mesela çocuğu aşağılayabilir herkesin içinde, kıyaslayabilir. Aslında öğretmen tam tersi ders çalışsın diye yapar ama bu öğrencinin motivasyonunu iyice bozar”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin beşte biri ders çalışmasında öğretmenlerinin kendilerini etkileyen olumsuz yönlerine sınıfta başka öğrenci yokmuş gibi davranmaları olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden T9: *“Öğretmenler sınıfta iyi olanları göz önünde tutuyor. Sınıfta başka öğrenci yokmuş gibi davranıyorlar. Sınıfta 3 kişi belirlemişti bir hocamızın her görevi onlara veriyordu, soruları onlarla çözüyordu”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin çok küçük bir kısmı ders çalışmasında öğretmenlerinin kendilerini etkileyen olumsuz yönlerine kaldıramayacakları şaka yapması olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerden T5: *“Geçen sene bir öğretmenimizin tutumu bizi olumsuz etkiliyordu. Sessiz bir arkadaşımız vardı ve öğretmen fazla ilgilenmiyordu, bazen onun kaldıramadığı şakalar yapıyordu, bu sınıf ortamına da yansiyordu”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğrenciler geniş boyutta ders çalışma alışkanlıklarına/becerilerine ve öğrenme yaklaşımlarına sahiptirler. Bu boyutta öğrencilerin okul deneyimleri, çalışma alışkanlıkları, uyarılara karşı ölçülebilen ve ölçülemeyen tepkileri vardır. Örneğin ders çalışırken ve dinlerken neler hissettikleri, öğretmene ve derse karşı ilgi ve tutumları, ders çalışma yolları ve çalışma ortamlarının fiziki koşulları ve sınava hazırlanma, konuya ait görüşleri, öğrenme ortamına dair algıları, önceki çalışma deneyimleri ve performanslarının değerlendirilmesi vardır (Atılğan, 1998; Minasian-Batmanian, Lingard, & Prosser, 2005).

5.3.5. Öğrencilerin Zamanını Nasıl Kullanması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin yarısından azı zamanını kitap okuyarak geçirmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T3: “*Sabah erkenden kalkıp kahvaltıdan sonra 1 saat kitap okuyoruz. Bende kitap okumayı çok seviyorum zaten. Bi kere günde 500 sayfa okumuştum. Kitap okuma alışkanlığım var yani. Onu bırakırsa insanın ders çalışma alışkanlığı da kayboluyor. Kitaplar öğüt verici olduğu için insan ders çalışmanın önemini anlıyor. Bence kitap ders çalışmanın en büyük kaynağı*” şeklinde ifade etmiştir. Kitap okumak gerek orta okul gerekse daha sonra ki öğrenim hayatında öğrenciye gerekli olacak, sadece Türkçe dersi değil, Matematik, Fen ve Teknoloji gibi diğer derslerde de öğrencinin başarısına yön verecek belirleyici bir faktördür. Doğru ve hızlı okuyan, okuduğunu anlayan ve yorumlayan, kendisini sözlü ve yazılı iyi ifade edebilen öğrencilerin, okul hayatında başarılı olacakları muhakkaktır (Çaycı & Demir, 2006).

Öğrencilerin beşte biri zamanını planlı kullanması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T1: “*Zamanı planlı kullanmamız gerekiyor. Mesela 1 hafta boyunca kendine bir plan hazırlamalısın*” şeklinde ifade etmiştir.

Öğrencilerin beşte biri zamanını verimli kullanması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T4: “*Zamanımızı verimli kullanmamız gerekir. Biz bir daha Teog sınavına giremeyeceğiz, 8. Sınıf olamayacağız o yüzden şimdi çalışmamız lazım*” şeklinde ifade etmiştir.

Öğrenci zamanını planlayarak hem zamanı hem de enerjisini daha verimli kullanır. Zamanı verimli kullanma alışkanlık haline geldiğinde ne çalışacağına karar verme, ihtiyacı olan materyalleri toplama ve sonuç olarak çalışmaya başlama süreci kendiliğinden işleyen bir süreç halini alacaktır (Telman, 1996). Nonis ve Hudson’a göre (2006) motivasyon ve çalışma süresi akademik performansı önemli ölçüde etkiler.

Öğrencilerin çok küçük bir kısmı zamanını dersi derste öğrenerek kullanması gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilerden T8: “*Dersi derste öğrenmekte çok önemli*” şeklinde ifade etmiştir.

5.3.6.Öğrencilerin Verimli Ders Çalışması İçin Bir Öğrencinin Ne Yapması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin yarısından azı verimli ders çalışması için bir öğrencinin test çözmesi ve kitap okuması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T1: *Her gün kitap okumam gerekiyor, test çözmem gerekiyor. Kitap okumak çok önemli mesela test çözerken “değildir” i olumlu algılayabiliyor “tanımlanamamış” ı “tanımlanmış” gibi algılıyordum sınavlarda yanlış yapıyordum* şeklinde ifade etmiştir. Bu görüşü velilerin ve öğretmenlerin “zamanı kullanma teması” n da ki görüşleriyle tutarlıdır.

Öğrencilerin beşte biri verimli ders çalışması için bir öğrencinin konuları tekrar etmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T2: *“Eve geldiğimiz zaman konu anlatımlı kitaplardan o gün işlediğimiz konuları gözden geçirmek ve yarının konularına göz atmak ve testlerini çözmek yararlı olacaktır”* şeklinde ifade etmiştir. Tekrar stratejileri özellikle kısa süreli hatırlamayı artırmada ve bir metnin ezberlenmesinde etkili bir yoldur. Bu stratejinin başarısı, büyük ölçüde öğrencinin önemli ve önemsiz bilgileri ayırt etmesine bağlıdır (Selçuk, 2018)

Öğrencilerin beşte biri verimli ders çalışması için bir öğrencinin kaynaklarının yeterli olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T3: *“Benim ders çalışmamda ki en önemli faktör kaynaklarımın yeterliliği. Birde benim o kaynakların doğru olduğunu bilmem lazım. Bilmediğim konuyu rastgele kaynaklardan değil, bildiğim kaynaklardan araştırıyorum.”* şeklinde ifade etmiştir. Yapılan bir araştırmanın bulgularına göre ailelerin maddi imkanlarının kısıtlı olması, öğrencinin eğitimine dair yeterli seviyede vizyona sahip olmaması öğrenciye ek kaynak kitap alınamamasının nedenleri arasındadır. Yetersiz kaynağa sahip olmakta bu araştırma da başarısızlığa sebep olduğu ortaya konmuştur (Öztürk, 2018).

Öğrencilerin beşte biri verimli ders çalışması için bir öğrencinin aile desteğinin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T10: *“Kendine plan hazırlayıp ona uymayı gerekiyor. Bu planı ailesine de söyleyip ailesinin de ona destek vermesi gerekiyor. Şu an yaşımız küçük olduğu için kendi başımıza bir şeyler*

yapamıyoruz. Ama ailemize söylersek daha başarılı oluruz” şeklinde ifade etmişlerdir. Bu tema velilerin “ebeveynlere düşen görevler teması” ile paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin çok küçük bir kısmı verimli ders çalışması için bir öğrencinin hedefleri olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerden T6: “Hedefi kesinlikle olmalı. Benimde hedefim var (önce Kadıköy Anadolu lisesi, sonra Boğaziçi üniversitesi istiyorum ama bölümler hakkında bir fikrim yok). İstemek gerekiyor aynı zamanda. Ama gerçekten istemeli ve bunu nasıl gerçekleştireceğini araştırmalı. Çalışmıyorsa da gerçekten istemiyordur. Çaba sarf ediyorsa istiyordur” şeklinde ifade etmiştir. Kariyer planlama Kuzgun (2009) ’a göre yetenek ve becerileri gerçekçi bir tutumla değerlendirmeye niyet etmeyi ve bunu sürdürmek için gerekli güç ve donanımına sahip olmayı gerektirmektedir. Ancak kariyer planlamaya hazır olmak için bireyin hedeflerini ve değerlerini tutarlı bir şekilde belirlemiş olması gerekmektedir. Kariyer hedefleri bireyin gelecekte çalışma yaşamında hangi noktada bulunmak istediğidir, bir anlamda bireyin çalışma yaşamındaki rotasıdır. Ancak bu süreçte birey birçok faktörün etkisinde kalmakta ve bazen yanlış hedefler belirleyebilmektedir. Bu noktada okulda ki branş ve rehber öğretmenlerin yol göstericiliği büyük önem taşımaktadır.

Rehber öğretmenlerin eğitsel rehberlik konusunda öğrencileri bilgilendirmeleri, öğrencilerin etkili ders çalışma yöntemlerini bilip uygulaması, zamanı yönetmesi, başarısız olduğu zaman bunun nedenlerini bilmesi, öğrenmeyi öğrenerek kendi performansının farkına varması ve bunu geliştirmesi; başarısız olduğu konularda ailesinden ve öğretmenlerinden nasıl yardım isteyeceğini bilmesi ve çevreye ve okula uyum konusunda sıkıntı yaşamaması için çok önemli bir rol oynar (Kesici, 2003; Selçuk & Güner, 2000; Tan, 1996; Yeşilyaprak, 2003; Yıldırım, Doğanay & Türkoğlu, 2000)

VI. BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, orta okul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları öğrenci, veli ve öğretmen görüşlerine göre incelemek amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda şu sonuçlara yer verilmiştir.

6.1. SONUÇLAR

Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerine göre tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma nitel araştırma tekniği çerçevesinde fenomenolojik araştırma deseni benimsenmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt ve kartopu örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak ve katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırmanın alışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında çeşitli ortaokullarda öğrenim gören farklı sınıf ve farklı başarı seviyelerinden 10 öğrenci, ortaokulda çocuğu olan 10 veli ve ortaokulda görevli farklı branşlarından 10 öğretmen katılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada elde temalar öğretmenler için ders çalışmayı etkileyen faktörler, kişilik özellikleri, ders çalışma alışkanlığını geliştirme, bilişsel sorunlar, ev ve okul ortamı, yakın arkadaş ve zamanı kullanma olarak oluşturulmuştur. Veliler için ders çalışma etkileyen faktörler, velilere düşen görevler, çocuklarına düşen görevler, çalışma ortamı ve zamanı kullanma temalarından oluşmaktadır. Öğrenciler için ders çalışma, olumlu ve olumsuz faktörler, anne ve babanın olumsuz özellikleri, öğretmenlerin olumsuz özellikleri ve zamanı kullanma temalarına ayrılmıştır. Araştırmaya katılan branş öğretmenleri öğrenciler ve velilerin ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlığına dair görüşleri ayrı ayrı incelenerek aşağıda açıklanmıştır.

Sonuç olarak öğretmenler, öğrenciler ve velilere göre aile ortamının ve desteğinin çok önemli olduğu, sosyal ağların, cep telefonu, televizyon ve bilgisayarın ders çalışmayı olumsuz olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

1.Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Ders Çalışmasını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar

1.1. Öğretmenlerin çoğunluğuna göre öğrencilerin ders çalışmasını içinde bulunulan aile ortamı, birçoğu cep telefonu, bilgisayar ve internet olduğunu, yarısı çalışma ortamının fiziki koşullarının ve öğretmenle veli desteğinin etkilediğini, küçük bir kısmı da arkadaş çevresinin etkilediğini belirtmiştir.

1.2. Ders çalışma alışkanlığını etkileyen kişilik özelliklerine dair öğretmenlerin üçte biri özgüven sahibi ve sabırlı olmayı, çok az bir kısmı sorumluluk sahibi olmayı ve bireysel farklılıkların etkilediğini belirtmiştir.

1.3. Öğrencilerin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için öğretmenlerin yarısı öğrencilerin planlı ve programlı çalışması gerektiğini, yarısından azı aile desteğinin olması gerektiğini, üçte biri çalışma ortamının düzenlenmesi gerektiğini ve öğretmenlerin dersi sevdirmeleri gerektiğini belirtmiştir.

1.4. Öğrencilerin ders çalışırken karşılaştıkları bilişsel sorunlar için öğretmenlerin yarısından azı ön yargılı olmak, çok az bir kısmı öğrenilmiş çaresizlik ve zekâ seviyesinde ki farklılık olduğunu, çok az bir kısmı dikkat dağınıklığı olduğunu belirtmiştir.

1.5. Öğrencilerin etkili ders çalışması için okul ve ev ortamının düzenine ilişkin öğretmenlerin yarısından fazlası öğrencinin kendine ait bir çalışma odası olması, üçte biri okul ortamının çocukların zevkle geleceği şekilde düzenlenmesi ve dikkat dağıtacak nesne ve durumlardan ayrılmış olması gerektiğini, küçük bir kısmı bütün öğrenme stillerine hitap etmek gerektiğini belirtmiştir.

1.6. Öğrencilerin etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması ile ilgili öğretmenlerin küçük bir kısmı ders çalışırken birbirlerine soru hazırlayıp sorabileceklerini, okudukları kitapları birbirlerine anlatabileceklerini, iki tarafında dürüst ve düzenli öğrenciler olması gerektiğini belirtmiştir.

1.7. Öğrencilerin etkili ders çalışması için zamanı nasıl kullanması gerektiğine dair öğretmenlerin yarısı verimli kullanması gerektiğini, yarısından azı

sosyal aktiviteler yaparak, üçte biri ailesiyle vakit geçirerek, küçük bir kısmı da kitap okuyarak geçirmesi gerektiğini belirtmiştir.

2. Velilerin Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar

2.1. Ders çalışma alışkanlığını etkileyen faktörlere velilerin yarısından fazlası cep telefonu, bilgisayar ve sosyal ağların olumsuz etkilediğini, velilerin yarısından fazlası öğretmenlerin, yarısı aile içi iletişimin ve çevresel faktörlerin, yarısından azı ortamın gürültülü olmasının ve arkadaşlarının etkilediğini belirtmiştir.

2.2. Ders çalışma alışkanlığının etkili olması için velilere düşen görevlere velilerin yarısından fazlası uygun ortam hazırlamak olduğunu, yarısından azı çocuklarının ihtiyacını karşılamak, yarısından azı planlarını çocuklara göre yapabilmek, velilerin üçte biri çocukları ödüllendirmek, velilerin üçte biri çocuklarını başkalarıyla kıyaslamamak olduğunu belirtmiştir.

2.3. Ders çalışma alışkanlığında çocuklara düşen görevler için velilerin yarısından fazlası sorumluluğunu bilmeleri, velilerin üçte biri ödevlerini düzgün ve zamanında yapması, velilerin üçte biri arkadaşlarına hayır demesi gerektiğini belirtmiştir.

2.4. Ders çalışma alışkanlığında evde ki çalışma ortamına dair velilerin tamamına yakını çalışma ortamının sessiz sakin, çalışmaya müsait olması, velilerin çok az bir kısmı çalışma ortamında televizyon, bilgisayar, cep telefonunun olmaması gerektiğini belirtmiştir.

2.5. Ders çalışma alışkanlığında çocuklar zamanlarını nasıl kullanması gerektiğini konusunda velilerin tamamına yakını çocuklarının zamanı ders çalışarak, velilerin tamamına yakını sosyal aktivite yaparak, velilerin yarısı ödev yaparak, velilerin üçte biri zamanı verimli (tasarruflu) kullanarak, velilerin küçük bir kısmı kitap okuyarak geçirmesi gerektiğini belirtmiştir.

3. Öğrencilerin Ders Çalışma Alışkanlığına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar

3.1. Ders çalışma ifadesine öğrencilerin yarısı test çözmeyi, öğrencilerin yarısından azı tekrar etmeyi, öğrencilerin yarısından azı düzenli ve planlı-programlı çalışmayı, öğrencilerin üçte biri zorunluluğu, öğrencilerin beşte biri mutlu olmayı, öğrencilerin çok küçük bir kısmı anne-babanın sevgisini kazanmayı ifade ettiğini belirtmiştir.

3.2. Öğrencilerin ders çalışma alışkanlığını etkileyen;

3.2.1. Olumlu faktörlere öğrencilerin yarısı ortamın sessiz sakin olması, öğrencilerin üçte biri ders çalışmayı seven arkadaşlar, öğrencilerin üçte biri annesinin ve babasının kendisini desteklemesi, öğrencilerin beşte biri bilmedikleri soruları anlatabilecek birilerinin olması olarak belirtmiştir.

3.2.2. Olumsuz faktörlere öğrencilerin yarısından azı dikkatini dağıtan şeylerin olması, öğrencilerin yarısından azı odada televizyon ve bilgisayar olması, öğrencilerin beşte biri ders çalışırken arkadaşlarının çağırması, öğrencilerin çok azı sürekli ders çalışıp çalışmadığının kontrol edilmesi olduğunu belirtmiştir.

3.3. Ders çalışma alışkanlığında öğrencilerin kendilerini olumsuz etkileyen ebeveyn davranışlarına; öğrencilerin beşte biri başkalarıyla kıyaslanmak olduğunu, öğrencilerin beşte biri annelerinin notlarını hep düşük bulduğunu, öğrencilerin çok küçük bir kısmı aile ilişkilerinin kopuk olması olduğunu belirtmiştir.

3.4. Ders çalışma alışkanlığında öğretmenlerin kendilerini etkileyen olumsuz yönlerine öğrencilerin üçte biri dersi iyi anlatamaması, öğrencilerin beşte biri çok fazla ödev vermesi, öğrencilerin beşte biri herkesin içinde aşağılanması, öğrencilerin beşte biri sınıfta başka öğrenci yokmuş gibi davranmaları, öğrencilerin çok küçük bir kısmı kaldıramayacakları şaka yapması olduğunu belirtmiştir.

3.5. Ders çalışma alışkanlığında zamanı nasıl kullanmaları gerektiği konusunda öğrencilerin yarısından azı kitap okuyarak, öğrencilerin beşte biri planlı kullanarak, öğrencilerin beşte biri verimli kullanarak, öğrencilerin çok küçük bir kısmı dersi derste öğrenerek kullanması gerektiğini belirtmiştir

3.6. Verimli ders çalışma alışkanlığının olması için ne yapmaları gerektiğine ilişkin öğrencilerin yarısından azı test çözmesi ve kitap okuması, öğrencilerin beşte biri konuları tekrar etmesi, öğrencilerin beşte biri kaynaklarının yeterli olması gerektiğini, öğrencilerin beşte biri aile desteğinin olması, öğrencilerin çok küçük bir kısmı hedeflerinin olması gerektiğini belirtmiştir.

6.2. ÖNERİLER

6.2.1.Öğretmenlere Yönelik Öneriler

1. Öğretmenler ders çalışma konusun da velilerle iş birliği halinde olmalı eğitsel ve mesleki rehberlik alanlarında öğrenci ve veliliyi bilgilendirmeli, öğrencilere hedef belirlemede, etkin çalışma alışkanlıklarını öğretme de yol göstermelidir. Teknolojiyi bilinçli kullanma konusunda çalışmalar yapmalıdır.
2. Öğretmenler öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak, sınıf içinde öğrencinin kendini ifade etmesini desteklemelidir. Öğrenci de sorumluluk bilincini geliştirmek için ödevler ve görevler vermelidir.
3. Öğretmenler öğrencilerin ders çalışma alışkanlığını geliştirebilmesi için aileyi de eğitime ortak etmeli, planlı-programlı çalışma ve çalışma ortamının fiziki koşulları konusunda bilgilendirme yapmalıdır.
4. Öğretmenler derslerini sevdirek öğrencinin derse karşı olan ön yargısını kırmalı, rehber öğretmenle iş birliği yaparak öğrencinin kendi ilgi ve yeteneklerini bulmalarına yardımcı olmalıdır. Her çocuğun algılama düzeyinde ki farklılığı göz önünde bulundurmalı ve sınıf içinde kıyaslama yapmamalıdır. Belirli bir kavramı ne kadar öğrendiğini sınamak için sık sık sınav yapmalıdır. Tutarlı testler öğrencilerin bilgileri tekrar öğrenmelerine ve hatırlamalarına ve böylece bunları merkezi sınavlarda daha başarılı olmalarına etken olur.
5. Öğretmenler öğrencilerin evde ki çalışma ortamının düzeni konusunda fikir sahibi olmalı ve yönlendirme yapmalıdır. Okul ortamı öğrencilerin zevkle geleceği şekilde düzenlenerek bütün duyularına hitap etmelidir.

6. Öğretmenler arkadaşla ders çalışma konusunda öğrencilerin bilinçli çalışması için yönlendirme yapmalı, grup ödevleri, projeler vererek yardımlaşma ve yararlı olma duygusunu geliştirmeye katkı sağlamalıdır.

7. Öğretmenler zamanı kullanma konusunda öğrenciyi planlı ders çalışması için bilinçlendirirken, ailesi ile vakit geçirmesi için sosyal ödevler vermeli, okul genelinde kitap okuma saatleri düzenlenmelidir.

6.2.2. Velilere Yönelik Öneriler

1. Veliler, çocuğunun öğretmenleriyle sürekli iletişim halinde olmalı, arkadaşlarını tanımalı, cep telefonu, PC, TV kullanımını sınırlayarak kontrol etmelidir. Ayrıca ailede ki mutluluğun çocuğun okul başarısını etkileyeceğinin bilincinde olmalıdır.

2. Veliler, çocuklarının materyal ihtiyacını karşılamalı ve uygun ders çalışma ortamını hazırlamalıdır. Çocuğunu kendi ilgi ve yetenekleri içinde değerlendirerek başka çocuklarla kıyaslamamalıdır. Zamanlarını planlarken çocuklarının ihtiyaçlarını ve gelişimini göz önünde bulundurmalıdır.

3. Veliler, çocuklarını sorumluluk bilinciyle yetiştirmek için çocuklarının ödevlerini kendilerinin yapmalarını sağlamalı ve sosyal hayata dair de sorumluluklar vermelidirler. Çocuklarına “hayır” deme becerisini kazandırmak için rehberlik servislerinden yardım alabilirler.

4. Veliler, çocuklarının ders çalışma ortamının sessiz ve teknolojik aletlerden arınmış olmasına dikkat etmelidir.

5. Veliler çocuklarının zamanı planlamasına yardımcı olarak, spor ve sanata yönlendirme konusunda destekleyici olmalıdır. Kendi yaşantılarıyla da çocuklarına iyi model olmak için kendilerini geliştirmeli ve çocuğunun akademik ve sosyal yaşamına katkı sunmalıdır.

6.2.3.Öğrenciye Yönelik Öneriler

1. Öğrenciler cep telefonu, PC, TV kullanımı konusunda öz denetimini yapabilmeli, öğretmenleriyle
2. Öğrenciler çalışma ortamının sessiz ve dikkat dağıtıcı öğelerden arınmış olmasına dikkat etmelidir. Arkadaş seçimi konusunda özenli davranmalıdır. Ailelerine ders çalışma konusunda güven vererek sorumluluklarının bilincinde olmalıdır. Öğrencilerde “hayır” deme becerisini geliştirme konusunda veliler ve öğretmenler yol göstermelidir.
3. Öğrenciler olumsuz ebeveyn tutumlarından ve güçsüz aile bağlarından ders başarısı konusunda da olumsuz etkilendikleri için rehber öğretmenlerinden yardım isteyebilirler.
4. Öğrenciler öğretmenlerine ve derse karşı ön yargılı davranmamalı okul içi ve dışında kendini ifade edebilmelidirler. Bu konuda rehber öğretmenlerinden destek isteyebilirler.
5. Öğrenciler zamanlarını planlama konusunda ailelerinden ve öğretmenlerinden destek isteyerek, zamanlarını kitap okumaya, sosyal aktivite yapmaya yetecek şekilde planlamalıdır.
6. Öğrenciler verimli ders çalışmak için düzenli tekrarlarını yapmalı, kendilerini tek bir öğrenme stiliyle sınırlamamalıdır. Hedef belirleme noktasında kendilerine rol model belirleyerek öğretmen ve anne-babalarından destek almalıdırlar.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2005). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Akar, H. (2016, Haziran 11). İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Ders Çalışma Yaklaşımları İle Genel Erteleme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi . *Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 111-135.
- Akın, Y. (2002). Altı Yaş Grubu Çocuklarında Başkasının Bakış Açısını Alma Yetisi Üzerinde Eğitici Drama Programının ve Aile Tutumlarının Etkisinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.
- Akkaş, M. (2011). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin ders başarılarını etkileyen kişisel sosyo-ekonomik ve okul kaynaklı faktörlerin incelenmesi. *yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- Akturan, U., & Esen, A. (2008). *Fenomenoloji (ss.83-98), Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Altun, S. A. (2009). An Investigation of Teachers', Parents', and Students' Opinions on Elementary Students' Academic Failure. *Elementary Education Online*, 567-586.
- Arslantaş, M. (2001). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıkları (Diyarbakır Örneği)*. Diyarbakır: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atılğan, M. (1998). Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıkları ile Akademik Başarılarının Karşılaştırılması. *VII. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 62-63.
- Aydın, B. (2006). Öğrenilmiş Çaresizliğin Yordanması ve Yaşam Başarısı İle İlişkisi. *Yüksek Lisans Tezi*.
- Baltaş, A. (2016). *Stres Altında Ezilmeden Öğrenmede ve Sınavlarda Üstün Başarı*. (25. Baskı). Ankara: Remzi Kitabevi.
- Bandura, A. (1982). Self-Efficacy Mechanism in Social Agency. *American Psychologist*, 37,1.
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Bay, E., Tuğluk, M., & Gençdoğan, B. (2005). Üniversite öğrencilerinin ders çalışma becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4,, s. 14:94-105.

- Bıyıklı, C., & Doğan, N. (2015). Öğrenme Stratejilerini Tekrar Amacıyla Kullanmanın Akademik Başarıya Etkisi. *Eğitim ve Bilim*.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, G. (2004). *Kişilik Gelişimi, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: PegemA .
- Coffey, A., & Atkinson, P. (1996). *Making sense of qualitative data: Complementary research strategies*. . Thousand Oaks : Sage Publications.
- Çaycı, B., & Demir, M. K. (2006). Okuma ve Anlama Sorunu Olan Öğrenciler Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 437-456.
- Çelenk, S. (2003). *Okul başarısının ön koşulu: okul aile dayanışması*. İlköğretim Online E-Dergi, 2(2), 28-34: <http://ilkogretimonline.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf> (Erişim Tarihi: 09.04.2014) adresinden alındı
- Çetin, B. (2007). Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Çalışma Alışkanlıkları ile Öz-yeterliliklerine Etkisi ve Öğrencilerin Program Hakkındaki Görüşleri . *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Doktora Tezi*.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 75-99.
- Demirezen, S., & Akhan, N. E. (2015). İlköğretim Öğrencilerinin Ders Çalışma Üzerine Algıları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 169-183.
- Demiroğlu Memiş, A. (2007). Ders Çalışmaya İlişkin Öğrenci Görüşleri (İlköğretim 5. Sınıf Örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, 112-124.
- Derry, J. J., & Murphy, D. (1986). Designing systems to train learning ability: from theory to practice. *Review of Educational Research*, s. 56, 1-39.
- Dilek, N. (1993). Askeri Lise Öğrencilerinin Ortaokul ve Lisedeki Ders Çalışma Alışkanlıkları ve Akademik Başarılarının Karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, genç ana-babalar*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Elmacıoğlu, T. (1998). *Başarıda Aile Faktörü*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

- Elmas, O., Kete, S., Hızlısoy, S. S., & Kumral, H. N. (2015). Teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısı üzerine etkisi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 49-54.
- Enswistle, N., & McCune, V. (2004). "The Conceptual Bases of Study Strategy Inventories". *Educational Psychology Review*, 16(4).
- Erbay, E. (2008). Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilere Sahip Olma Düzeyleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli*.
- Erdamar, G. (2010). Öğretmen adaylarının ders çalışma stratejilerini etkileyen bazı değişkenler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 82-93.
- Erden, M. (2001). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Alkım Yayıncılık.
- Erdoğan, A., Kesici, Ş., & Şahin, İ. (2011). *Lise Öğrencilerinin Başarı Güdülerinin ve Sosyal Kıyaslama Düzeylerinin Matematik Kaygılarını Yordaması*. İlköğretim Online, 10(2), 646-652
- Eren, O. (2011). İlköğretim 6. 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıkları ile Fen ve Teknoloji Dersi Arasındaki İlişki. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi* (s. 88). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Erkan, A. (1996). Lise Öğrencileri için Bir Ders Çalışma Alışkanlıkları Envanterinin Geliştirilmesi. *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış yüksek lisans tezi*.
- Ersoy, S. (2003). *İlköğretim 6, 7, 8. sınıf İngilizce dersindeki başarılarına göre öğrenme stilleri ve çalışma alışkanlıklarının incelenmesi*. Konya: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. (2012). *How to Design and Evaluate Research in Education (8th ed)*. New York: McGraw-Hill Companies.
- Garcia, E. (2006). *Supplemental Instruction, Study Habits, And The Community College Student*. Miami, Florida: Yayımlanmamış Doktora Tezi. Florida International University .
- Gettinger, M., & Seibert, J. (2002). Contributions of study skills to academic competence. *School Psychology Review*, 31(3), 350-365.

- Glasser, W. (1999). *Başarısızlığın Olmadığı Okul*. (K. Teksöz, Çev.) İstanbul: Beyaz Yay.
- Güven, M. (2004). Öğrenme Stilleri ile Öğrenme Stratejileri Arasında ki İlişki. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf. (tarih yok).
- Humphreys, T. (2002). *Çocuk Eğitiminin Anahtarı: Özgüven*. (T. Anapa, Çev.) İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Hussain, A. (2006). Effect of Guidance Services on Study Attitudes, Study Habits and Academic Achievement of Secondary School Students. *Bulletin of Education & Research*, 33-45.
- İlgar, Ş. (1999). Sınav Kaygısı İle Verimli Ders Çalışma Tutum ve Alışkanlığının Karşılaştırılması. 4. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri* (s. 109-128). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Kasatura, İ. (1991). *Okul Başarısından Hayat Başarısına*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kaya, M. (2001). Lise 1. Sınıf Öğrencilerine Verimli Çalışma Alışkanlıkları Kazandırmada Grup Rehberliğinin Etkisi. *İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Kesici, Ş. (2003). *Başarısızlık Kader Değil!!! Eğitime Yeni Bakışlar II* (Editör A .M. Sünbül). Konya: Mikro Yayınları.
- Kesici, Ş. (2007). Ortaöğretim Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarının ve Rehberlik İhtiyaçlarının Mesleki Karar Verme Zorluklarını Yordaması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Kımk, Ö., & Odacı, H. (2019). Sosyal Beceri Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerinin Boyun Eğici Davranışları Üzerine Etkisi. *Elementary Education Online*, 285-295.
- Koğ, U., & Başer, N. (2011). Görselleştirme Yaklaşımının Matematikte Öğrenilmiş Çaresizliğe Ve Soyut Düşünmeye Etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi (BAED), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Kulaksızoğlu, A. (2004). *Mesleğe ve Okula Yönelme Amaçlı Bir Grup rehberlik Programı. Örnek Grup Rehberlik Programları*. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Kuzgun, Y. (1981). *Rehberlik Ders Notu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi EFAM Yayınları.

- Kuzgun, Y. (1988). Psikolojik İhtiyaçların Orta Öğretim Başarı Puanları ve Öğrenci Seçme Sınavı Puanları İle İlişkisi. *Psikoloji Dergisi* , 104-112.
- Kuzgun, Y. (2009). Meslek Seçiminde Kararsızlık. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 220.
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim Programları ve Öğretim "Öğretim İlke ve Yöntemleri"*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Küçükahmet, L. (2017). *Öğretim İlke ve Yöntemleri (27. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Memiş, A. (2005). Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumlarının İncelenmesi (İlköğretim öğrencileri üzerine bir araştırma). *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara*.
- Merriam, S. B. (1995). What Can You Tell From An N of 1?: Issues of validity and reliability in qualitative research. *PAACE Journal of Lifelong Learning*, 51-60.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. San Francisco: Jossey Bass.
- Minasian-Batmanian, L. C., Lingard, J., & Prosser, M. (2005). Differences in students' perceptions of learning compulsory foundation biochemistry in the health sciences professions. *Advances in Health Sciences Education*, 279.
- Nonis, S. A., & Hudson, G. I. (2006). Academic Performance of College Students: Influence of Time Spent Studying and Working. *Journal Education For Business*, 151-159.
- Ok, M., & Çalışkan, M. (2019). Ev Ödevleri: Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*.
- Öğretir, A. D. (1999). Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 6 Yaş Çocuklarının Sosyal Oyun Davranışlarıyla Anne-baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- Örgün, S. K. (2000). Anne Baba Tutumları ile 8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlıkları Arasındaki İlişki. *yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*, 28.
- Özbaş, M. (2010). İlköğretim Okullarında Öğrenci Devamsızlığının Nedenleri. *Eğitim ve Bilim*.
- Özbey, Ç. (2004). *Çocuk Sorunlarına Yapıcı Çözümler*. İstanbul: İnkılap.

- Özbey, N. (2007). İlköğretim Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıklarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*
- Özcan, G. (2006). İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıklarının ve Ortamlarının İncelenmesi . *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,* İstanbul.
- Özen, Y. (2001, a). *Yarına Kalmak Adına Sorumluluk Eğitimi.* Ankara: Nobel Yayınları .
- Özer, R. (1993). *Rize İlinde Öğrenci Başarısızlığının Çeşitli Faktör ve Değişkenlere Göre İncelenmesi.*
http://www.rizeram.gov.tr/yayinlar/ogrenci_basarisizligi.htm. adresinden alındı
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam.* Ankara: Pdrem.
- Öztürk, M. (2007). *Anne, Baba ve Eğitimciler için Çocuk Psikiyatrisi.* İstanbul: UçurtmaYayınları .
- Öztürk, S. A. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersindeki Başarısızlık Nedenlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Pillay, H. (1998). An investigation of the effect of individual cognitive preferences on learning through computer-based instruction. *Educational Psychology* .
- Ramos, J.-J. R. (2017). Study Habits of Senior High Scholl . *Angloamericanae Journal*, 21-29.
- Ramos, j.-j. R. (volüme 2, no.1,2017). Department of Education Division of Isabela LFG Diamantina National High Scholl. *Angloamericanae Journal.*
- Rathee, N., & Seema. (2017). Effect of Home Environment On Study Habits Of Secondary School Students. *Indian Journal Of Applied Research* , 491-493.
- Robinson. (2015). A Study On Study Habit, Achievement Motivation Academic Achievement of High School Students. *The Journal of Psychology.*
- Sarı, M., & Cenkseven, F. (2008). İlköğretim Öğrencilerinde Okul Yaşam Kalitesi ve Benlik Kavramı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1-16.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social Issues*, s. 19-45.

- Selçuk, Z., & Güner, N. (2000). *Sınıf İçi Rehberlik Uygulamaları*. Ankara: Pegem A.
- Selçuk, Z. (2018). *Eğitim Psikolojisi*, 23. Basım. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Smith, C. (2000). *Reading to learn: How to study as you read*. Bloomington: ERIC Clearinghouse on Reading, English and Communication, Indiana University.
- Sünbül, M., Kocaman, S., Kocaman, Y., Arı, M., & Karagözlü, M. (1998). Üniversite öğrencilerinin çalışma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi VII. Eğitim Bilimleri Kongresi, II. Cilt, Konya*.
- Şen, B. (2006). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Tutumları İle Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri Arasındaki İlişki*. Marmara Üniversitesi, İstanbul: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şener, K. (2001). İlköğretim Öğrencilerinin çalışma Alışkanlıklarının Matematikteki Başarılarına Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış yüksek lisans tezi*.
- Tan, H. (1996). *Verimli Ders Çalışma ve Hayata Hazırlanma*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Taşpınar, M. (2014). *Kuramdan uygulamaya öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: EDGE Akademi Yayıncılık.
- Tatlıoğlu, K., & Korkmaz, G. (2015). İlköğretim öğrencilerinin okul başarılarını olumsuz etkileyen nedenlerin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Konya örneği. *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(3), 93-116.
- Telman, N. (1996). *Etkin Öğrenme Yöntemleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Thomas, A. (1993). *Study skills*. Eugene, Oregon: Oregon School Study Council, University of Oregon. (Eric Document Reproduction Service No: ED 355 616).
- Thomas, J. W., Rohwer, D. W., & İvontosch, L. (1987). Relationships Among Student Characteristics, Study Activities and Achievements as a Function of course Characteristics. *Contemporary Educational Psychology*, 344-364.
- Toprak, T. B., Topçu, F., & Aslan, H. (2018). Okul Başarısızlığının Nedenlerine İlişkin Bir Derleme Çalışması. *Psikoloji Araştırmaları*, 34-39.

- Tümkaya, S., & Bal, L. (2006). ukurova niversitesi ğrencilerinin Ders alışma Alışkanlıklarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *.. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 15, Sayı 2*, s. 313-326.
- Türkoğlu, A., engel, M., & Yılmaz, S. (2006). Ders alışma ve ğrenme Teknikleri. *XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri zetleri Kitapçığı* (s. 51-52). Muğla: Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Uluğ, F. (2000). *Okulda Başarı: Etkili ğrenme ve Ders alışma Yöntemleri (8.Basım)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- nal, G., & Ergin, . (2006). buluş Yoluyla fen öğretiminin ğrencilerin Akademik Başarılarına, ğrenme Yaklaşımlarına ve Tutumlarına Etkisi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 36-52.
- Yalçın, S. B. (2010). Üniversite ğrencilerinin Duyguları İfade Edebilmelerinin Aleksitimi Ve Psikolojik İhtiyaçlarına Göre İncelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yalçınoğlu, P. (2012). *n Hazırlıklar: Sizin İçin İyi Olanı Yapmak (eviri Edt. Ali Ersoy & Pelin Yalçınoğlu) Nitel Araştırmaya Giriş,4*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yavuzer, H. (2016). *ocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyaprak, B. (2003). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (10.Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Doğanay, A., & Türkoğlu, A. (2000). *Okulda Başarı İçin Ders alışma ve ğrenme Becerileri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2002). *Sevgili Anne ve Babacığım Lütfen Bu Kitabı Okur Musunuz?* Konya: izgi.
- Yılmaz, M. (1997). Öğrencilerin alışma alışkanlıklarını belirlemeye yönelik bir envanter geliştirme geçerlik ve güvenirlik alışması. *19 Mayıs Üniveritesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Samsun.
- Yiğit, B., & Kaire, İ. (2015). Ortaokul ğrencilerinin Ders alışma Alışkanlıklarının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

- Yip, M. C., & Chung, O. L. (2002). Relation of Study Strategies to the Academic Performance of Hong Kong University Students. *Psychological Reports*, 90(1), 338-340.
- Yusufoğlu, Ö. Ş. (2017). Boş Zaman Faaliyeti Olarak Akıllı Telefonlar ve Sosyal Yaşam Üzerine Etkileri: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2414-2434.
- Yüksel, M., & Hayırsever, F. (2019). Lise Öğrencilerinin Okula Yönelik Algılarının ve Öğrenim Gördükleri Okullarına İlişkin Duygularının Belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 401-434.
- Waters, J. (2015). Phenomenological research guidelines.
<https://www.capilanou.ca/psychology/student-resources/research-guidelines/Phenomenological-Research-Guidelines/> adresinden 09.09.2015 tarihinde ulaşılmıştır
- Whirter, J.Mc. ve Acar, N. V. (2000). Ergen ve Çocukla İletişim. Ankara: US-A Yayınları.

EK-1: SORULAR

ÖĞRETMEN

1. Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?
2. Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?
3. Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?
4. Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?
5. Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?
6. Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?
7. Zamanını nasıl kullanması gerekir?

EBEVEYN

1. Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?
2. Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?
3. Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?
4. Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?
5. Zamanı nasıl kullanması gerekir?

ÖĞRENCİ

1. Ders çalışma ifadesi size ne çağırıyor?
2. Ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?
3. Ders çalışmanızda ebeveynlerinizin sizi etkileyen olumsuz özellikleri var mı?
4. Ders çalışmanızda öğretmenlerinizin sizi etkileyen olumsuz yönleri var mı?
5. Zamanınızı nasıl kullanmanız gerekir?
6. Sizce verimli ders çalışması için bir öğrencinin ne yapması gerekir?

EK-2: KATILIMCI ONAY FORMU

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının öğretmen, veli ve öğrenci görüşleri bakımından değerlendirilmesidir. Bu amaçla ortaokulda görev yapan öğretmenler, ortaokulda çocuğu okuyan veliler ve ortaokul öğrencileri ile görüşmeler yapılacaktır. Amaç, ders çalışma alışkanlığı, ders çalışma ortamı, ortaokul gibi alt boyutları kapsamaktadır.

ARAŞTIRMA SÜRECİ

Araştırmada nitel araştırma metodolojisi benimsenmiştir. Bu doğrultuda araştırmacı (eğer siz de kabul ederseniz) görüşme ve doküman inceleme gibi nitel araştırma veri toplama yöntemlerini kullanarak sizden veri toplamaya çalışacaktır. Araştırmacı yüz yüze görüşmelerde ses kaydı alacaktır. Eğer bu sizi rahatsız ederse çalışmaya katılmayabilirsiniz. Araştırmacı size ait, konu ile ilgili dokümanları incelemek isterse her doküman için ayrıca sizden izin isteyecektir.

RİSKLER VE RAHATSIZLIKLAR

Araştırma kapsamında size soracağım sorular genel olarak ders çalışma kavramına ilişkin değerlendirmeler yapmanızı gerektirebilir. Böylesi sorular sizi rahatsız ederse soruya cevap vermeyebilir, önceden verdiğiniz bazı cevapların metinden çıkarılmasını talep edebilir, hatta araştırmadan tamamen çekilebilirsiniz.

GİZLİLİK

Araştırma sonuçları raporlanırken isminiz, okulunuz, branşınız, çalışma arkadaşlarınızın ismi kesinlikle gizli tutulacaktır. Dijital ses kayıt cihazı ile alınacak olan ses kaydınız yazıya geçirilecektir. Kelime işlem dosyası içinde yukarıda sayılan ve kimliğinizin anlaşılmasına neden olabilecek bilgilerin tamamı şifrelerle değiştirilecektir. Ses ve kelime işlem dosyaları araştırmacı tarafından araştırma ile ilişkisi olmayan başka hiç kimse ile paylaşılmayacaktır.

KATILIM VE ARAŞTIRMADAN ÇEKİLME

Bu araştırmaya katılım gönüllülük esasına tabidir. Katılımcılar istedikleri anda araştırmadan çekilebilirler ve daha öncesinde vermiş oldukları bilgileri de araştırmadan çekebilirler.

ARAŞTIRMACININ KİMLİĞİ

Bu araştırma Tuzla Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nde görevli Rehber Öğretmen Mervenur Oltulu tarafından Dr. Öğr. Üyesi S.Barbaros Yalçın danışmanlığında yürütölmektedir. Rehber Öğretmen Mervenur Oltulu'ya merve_gunaydin@hotmail.com.tr adresinden ulaşabilirsiniz

ARAŞTIRMACININ VE KATILIMCININ İMZALARI

Çalışmam sürecinde yukarıda yazılı olan kurallara uyacağım.

.../.../2017

Rehber Öğretmen Mervenur OLTULU

Yukarıda yazılanları okudum ve anladım.

X X X X X

EK 3: GÖRÜŞME TRANSKRİPTİ

ÖĞRENCİ GÖRÜŞMELERİ

T1

1.D: Ders çalışma ifadesi sana neyi çağrıştırıyor?

T1: Boş bir odada televizyon, bilgisayar olmayan, çalışma masasında test çözmek veya bugün matematikten hangi konuyu işlediysen tekrar etmek, kitap okumak.

2.D: Ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?

T1: Mesela olumsuz olarak çalıştığım odada televizyon olursa ders çalışamıyorum dikkatimi veremiyorum, odanın kapısı açık ve de misafir gelmişse çok ses olduğu için ders çalışamıyorum. Yani dikkatimi dağıtan şeyler olunca hiç ders çalışamıyorum hemen oraya dalıyorum. Birisi benimle konuşunca ya da bilgisayar varsa aklıma oyunla ilgili şeyler geliyor. Olumlu olarak, kendi odamda kapıyı kapatıp, evde misafir falan olmadan sessiz sakin olunca rahat rahat çalışabiliyorum. Sıkılmadan anlayabiliyorum. Daha verimli oluyor. Okulda fazla ders çalışamıyorum çünkü arkadaşlarım sınıfta özellikle teneffüslerde çok gürültü yapıyorlar. Beni oyuna çağırıyorlar bende hemen gidiyorum.

D: Peki olumlu faktörler olarak çevresel etmenleri söyledin Bunun dışında başka var mı aklına gelen ?

T1: Mesela annemgil ders çalışırken beni gördükleri zaman “Aferin oğlum, sen bizim gibi olma oku iyi bir mesleğin olsun” diyorlar, benimle gururlanıyorlar. Onun dışında ders çalıştıktan sonra bilgisayar oynamama izin veriyorlar. Dışarı çıkacağımda para veriyorlar. Bizden şunları isteyebilirsin diyorlar ya da gezelim mi, dışarı çıkabilirsin, bilgisayarda 1 saat oyun oynayabiliyorsam 2 saat oynayabilirsin diyorlar.

3.D: Ders çalışmada seni etkileyen anne ve babanın olumsuz özellikleri var mı?

T1: Bazen ben bilgisayarda oyuna dalıp gidebiliyorum. O zaman annem yanımda geçip başta” of” diyor ben o zaman anlıyorum aslında ama kalkmadığım zaman bu sefer bağırıyor. Dün matematik sınavına çalışırken yengem bana “Ahmet sayıları değiştirerek yap” dedi. Beni bazen anlamak istemiyorlar sayıları değiştirerek yaptığım zaman sonuçlar virgüllü falan çıkıyor ya da hiç çıkmıyor. Bende sinir oluyorum. Annemlere bu durumu anlatıyorum ama anlamak istemiyorlar gıcık oluyorum. Beni bi tek olumsuz etkileyen bu. Bunu düzeltmek için sanırım bana güvenmeleri lazım. Bana güvenmeleri için bir şey yapmam lazım. Yani. Geçen gün söyledim önce konuyu anlattım şimdi de sen yap bakalım dedim. Yapamadı “hakikaten virgüllü çıkıyormuş” dedi. Ondan sonra tekrar denedi olmadı o zaman” tamam bildiğin gibi yap “dedi.

D: Annenle baban bu şekilde söylediklerinde hoşuna gitmiyor ve sinirleniyorsun. Onun yerine farklı derslerden ek kaynaklar almaları ve farklı soru tarzlarını oradan çözmen senin için daha mı faydalı olurdu. Yani okul kitaplarının dışında sana farklı kaynak alıyorlar mı?

T1: Evet 2 tane test kitabım var tüm dersler diye biri soru bankası biri konu anlatımlı. Ama onlarda bitti. Zaten sorularda o kadar fazla değildi.

4.D: Ders çalışmada öğretmenlerin seni olumsuz etkileyen yönleri var mı?

T1: Ders çalışmamda derken bilemiyorum ama

D: Yani öğretmenlerinin davranış ve tutumlarından dolayı seni olumsuz etkileyen şeyler var mı?

T1: Şöyle bir şey var hocam. Adını vermek istemiyorum bi tane hocadan korkuyorum, ödev vermişti. Bende kitabımı okulda unutmuşum,3 sayfa kitaptan deftere yazılacaktı. Ne yapacağımı bilemedim çok korkmuştum. Taa Aydınli 'ya teyzelere gittim oradan kitabımı aldım 3 sayfasını yapıp gösterdim. Bu birde bazen ödevi yapıyorum ama evde unutuporum. Ama hocalar inanmıyor, güvenmiyor, yalan söylüyorsun diyorlar.

5.D: Zamanımızı nasıl kullanmamız gerekir?

T1: Zamanı planlı kullanmamız gerekiyor. Mesela 1 hafta boyunca kendine bir plan hazırlamalısın. Benim eskiden planım vardı. Eskiden şöyle çalışıyordum. Hafta sonları Pazar bütün gün ders çalışma, cumartesi oyun günümüdü. Diğer günlerde de okul zamanı 1 ya da 2 saat oyun oynuyordum, kitap okuyordum, yemeğimi yiyordum, dışarda oyun oynuyordum, ödevleri yapıp ders çalışıyordum, televizyonumu izliyordum erken saatte de yatıyordum. Bu yazda plan yapacağım.

D: Yani her şeye vakit ayırabiliyorsun.

T1: Evet her şeyi yapabiliyordum. Yani hayatımızı planlı kullanmazsak laylaylom geçer. Günde 6 saat bilgisayar oynarsak hayatın güzel yanlarını göremeyiz. Arkadaşlarım dışarı çağırıyor ama ders saatim oluyor gidemiyorum, bana küsüyorlar ama yapacak bir şey yok.

D: Ahmet zamanı verimli kullanmakla ilgi arkadaşlarına tavsiye de bulunsan neler söylemek istersin?

T1: Onlara öncelikle bi plan hazırlanmalarını söyleyebilirim. Mesela bilgisayarı çok seviyorsa ya da dışarı çıkmak istiyorsa aynı zamanda kitap okuyup ders çalışması gerekiyorsa en fazla sevdiği şeyi daha fazla süre yapabilir.

6.D: Verimli ders çalışmayla ilgili olarak senin yapman gerekenler nedir?

T1: Her gün kitap okumam gerekiyor, test çözmem gerekiyor. Konuları tekrar etmek çok önemli yoksa konuda unutulabiliyor. Kitap okumak çok önemli mesela test çözerken “değildir” i olumlu algılayabiliyor “tanımlanamamış” ı “tanımlanmış” gibi algıliyordum sınavlarda yanlış

yapıyordum. Kendime sinir oluyordum ama kitap okudukça bu hatam azaldı ve sınavlarda ki puanım arttı.

D: Kitap okumanın senin anlama becerini artırdığını fark ettin, konuları daha iyi anlayıp, soruları da doğru ve hızlı çözebiliyorsun. Peki, ödevleri zamanında yapmakla ilgili ne düşünüyorsun?

T1: Ben şöyle düşünüyorum. Mesela matematik sınavı vardır. Ödevini son dakikaya bırakmıştır bi şekilde ertelemiştir. Hem ödevini yapması gerekip hem de sınava hazırlanması gerekebilir. O zaman ikisinden de verim alamaz ve o gün onun için kötü geçer.

T2

1.D: Evet ilk sorumuzla başlayalım. Ders çalışma ifadesi sana neyi çağrıştırıyor?

T2: Ders çalışma bana test çözmeyi, deneme yapmayı, süre tutarak çalışmayı çağrıştırıyor.

2.D: Ders çalışmanı etkileyen olumlu ve olumsuz faktörleri konuşacağız. Öncelikle Olumlu faktörler nelerdir?

T2: Olumlu olarak ders çalışırken kendimizi çok sıkmamız gerekiyor. Mesela yarım saatte 3 tane test çözüp 15 dk. ara vererek yeniden devam edebiliriz. Bu bizim daha rahat olmamızı sağlar.

D: Olumsuz faktörler nedir?

T2: Mesela aralıksız 1,5-2 saat boyunca çalışmak. İnsan beyni yarım saat 45 dk.' dan sonra fazla algılamıyor. Hem canımız sıkılır hem de verimli bir çalışma olmaz. Çok ders çalışmış olmayız.

Bunun dışında teknolojik aletleri iyi kullanırsak olumsuz etkilemez ama bilgisayar oyunları falan etkileyebilir. Dersimizi çalıştıktan sonra 15 dk. Ara verdiğimizde oynayabiliriz ya da ödevlerimizi ve günlük çalışma süremizi doldurmadan böyle oyunların oynanmasına izin verilmemeli.

3.D: Ders çalışmada anne ve babanın seni etkileyen olumsuz tarafları var mı?

T2: Benimle daha çok annem ilgileniyor babam işte olduğu için. Zaten ben babam eve gelene kadar test çözüyorum o geldiğinde bitiyor. Okuldan eve geliyorum mesela biraz dinlenip ödevlerimi bitiriyorum 15-20 dk. Oturuyorum sonra. Arkasından annem test çöz diyor. Test kitabımı getiriyorum annem çözeceğim yerleri işaretliyor. Bi de bana süre veriyor, şu testi şu sürede çöz diyor. Ben onları çözüyorum sonra annem doğru yanıtlarıma bakıyor ona göre yanlış sayım çok azsa dışarı çıkıp bi yarım saat oynamama izin veriyor. Yanlışlarım fazlaysa evde durup bi 15-20dk. Ara vererek yeniden çözmeye başlıyorum.

D: Annen ödüllendirme olarak daha çok dışarı çıkmama izin veriyor, doğru mu anladım.

T2: Önceden 5. Sınıfta falan annem telefonla oynamama çok izin vermiyordu, ama şimdi cumartesi günü mesela sabahtan başlayarak 40 dk. ders 15 dk. Oyun şeklinde yaptığımızı hatırlıyorum.

4. D: Ders çalışmada öğretmenlerinin seni olumsuz etkileyen davranışları var mı?

T2: O konuda önceden bazı öğretmenlerimiz çok fazla ödev veriyorlardı. Mesela hafta sonu 28 sayfa ödev vermişlerdi. Onun dışında da başka ödevlerde vardı o da baya zorladı. Yani ödev verilecekse daha az olmalı ya da fazla verilecekse hafta sonu almalı.

5.D: Zamanımızı nasıl kullanmamız gerekir.

T2: Mesela okuldan eve 3 buçuk gibi geliyoruz. Eve geldikten sonra okul bizi sıkış oluyoruz. O yüzden bi 15-20 dk. dinlenip televizyon izleyebiliriz. Dinlendikten sonra eğer ödevimiz varsa onları yapmamız gerekiyor. Eğer ödevlerimiz çok fazlaysa bi dersten yani 1 haftalıkça önce diğer az olan ödevlerimizi bitirip o ödevimizin bi kısmını yapmalıyız. Ödevler bittikten sonra 15-20 dk. mola verebiliriz. Ardından eğer fazladan varsa çözeceğimiz test kaynaklarını çözmeliyiz. Bunun için 35-40 dk. yeterli olur. Bunlar bitince sosyal aktivitelere zaman ayırabiliriz. Mesela dışarı çıkıp yürüyüş yapabiliriz. Sonra akşam yatmadan önce 35-40 dk. kitap okumalıyız.

D: Sence kitap okumanın ders açısından faydaları nelerdir?

T2: Kitap okurken bilmediğimiz bir dürü kelime oluyor. Kitap okurken yanımızda sözlük bulundurursak bu kelimeleri öğrenebiliriz. Deneme, bursluluk ya da TEOG sınavına girdiğimizde bilmediğimiz kelime sayısı azalmış olur. Sırf kitap okuduğumuz için soruları kolay yapabiliriz. Kitap okumak yazılılarımızın gittikçe daha iyi olmasını sağlar. Mesela sınavlarda bazen anlamı karışık sorular çıkıyor. Bazı öğrenciler onu anlayamadıkları için o sınavdan düşük not alıyorlar. Bundan dolayı kitap okumak okul hayatımıza yardımcı olur.

6.D: Peki son bir soru, verimli ders çalışması için bir öğrencinin neler yapması gerekir?

T2: Verimli ders çalışması için ders çalışmayı kendisinin istemesi lazım. İstemezse ne kadar çalışırsa çalışsın bi faydası olmaz. Sonra ders çalıştığımız ortamda yanımızda birisinin bulunmaması lazım. Ya da bulunuyorsa onun da ders çalışması lazım. Yoksa ders çalışanın dikkati dağılır. Dikkati dağıldığı zamanda yanındaki kişide bir şey yapamaz saatlerce oturup konuşabilirler. İyi olmaz. Ayrıca bazıları zorluyor diye ders çalışmamalıyız. Kendimize faydası olduğu için ders çalışmalıyız. Mesela bazıları annesi ona şu kitabı 15 günde bitirirsen istediğini alacak diye sürekli ders çalışıyor ama böyle yapınca da sürekli yanlış cevapları çıkıyor. Onun yerine annesinin şöyle demesi daha iyi olabilir; günde 40dk. çalış, bu sürede çözdüğün sorularda en fazla 3 yanlışın falan çıksın diyebilir. Bu şekilde olursa çocuğunun soruları daha dikkatli çözmesini, süreli çalıştığı içinde sınavlarda yetiştirmesi açısından faydası olabilir. Yani okuldaki ödevleri yapmak çok yetmiyor. Bir tane kitaptan da çalışmak

yetmiyor. Farklı kaynaklar farklı yayın evleri, değişik dersler mesela bi gün sayısal bi gün sözel çalışırsın. Sadece tek derse odaklanmamak lazım.

D: Tekrar etmekte konusunda neler düşünüyorsun?

T2: Eve geldiğimiz zaman konu anlatımlı kitaplardan o gün işlediğimiz konuları gözden geçirmek ve yarının konularına göz atmak ve testlerini çözmek yararlı olacaktır. Aslında canımız sıkıldığında boş vakitlerde de test çözebiliriz. Yaz tatili için alacağımız kitaplar var zaten öğretmenlerimiz okul kapanmaya yakın söylüyor, onlarda hem bulmacalarda var daha eğlenceli ders çalışabiliriz. Aldığımız test kitaplarıyla ağustos ayından itibaren bir üst sınıfa hazırlanabiliriz. Ayrıca bitirdiğimiz sınıfın da tekrarını yaparsak unutmamış oluruz.

T3

1.D: Ders çalışma ifadesi sana neyi çağırıyor?

T3: Ders çalışma ifadesi bana sorumluluk kazandırmayı yani sorumluluğu, insanın hayatında okulda, dershane de yurtta sorumluluk kazandırmayı çağırıyor.

D: Ders çalışmak senin için sorumluluk ifade ediyor. Başka aklına gelen bir şey var mı peki?

T3: Sorumluluk bi yana, ders insanın kendini geliştirmesi için gerekli olan bir şey. Yani insan dersi çok çalışırsa kendi bilgisi o kadar artar. Ve toplum içinde de elle gösterilebilir.

D: Ders çalışma alışkanlığı ne demek sana göre?

T3: Ders çalışma alışkanlığı toplumda az bulunuyor, çoğu kişi fazla çalışmıyor. Kendi zekâsıyla yetinenler var. Tabi çalışanlar kat kat üstün oluyorlar, verimliliğini görüyorlar.

D: Senin ders çalışma alışkanlığın var mı peki?

T3: Benim ders çalışma alışkanlığım var. Çünkü yurda gidiyorum ve bi programım var. Orda da programa uymak zorundayız.

D: Okulda ve yurtta ders çalışabiliyorsun peki eve ders çalışmaya vakit kalıyor mu?

T3: Eve hiç gitmiyorum ben verimli olduğu için yurtta kalmayı tercih ettim.

D: Yurtta ortamın nasıl peki?

T3: Yurtta başarılı olmak için kalıyorum ve başarımın sebebi düzenli çalışmak. Düzenli çalışınca insan zaten kendini sorumluluk sahibi hissediyor. Başarıyı elde edince de insan baya mutlu oluyor.

2.D: Ders çalışmanı etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?

T3: Olumlu şeyler hiç sesin olmaması, kaynak yeterliliği ve bilmediğim soruları bana anlatabilecek iyi bir arkadaş veya öğretmen. Ve çalıştığımız yerinde güzel olması lazım. Çalıştığımız ortamın düzenli olması lazım. Düzenli olmazsa zaten derse motive olamıyorum.

D: Olumsuz faktörler nelerdir?

T3: İnsanın ders çalışmasını bilgisayar, televizyon, tablet gibi şeyler olumsuz etkiliyorlar, ben onlar varken ders çalışmıyorum. Ben arkadaşlarıma da aynı şeyi söylüyorum bu aletlerin bulunduğu ortamdaki kaçıp kendi odalarına gitsinler. Çünkü insanın izleyesi geliyor.

4.D: Ders çalışmada öğretmenlerinin seni olumsuz etkileyen davranışları var mı?

Olumsuz yönleri yok bence, hep destekliyorlar.

4.D: Peki ders çalışmada seni etkileyen anne ve babanın olumsuz yönleri var mı?

T3: Anne ve babamın olumsuz yönleri hiç yok. Hatta olumlu yönleri çok iyi. Ben ders çalışırken ses varsa sesin kısılmasını televizyon, bilgisayar açıksa onun kapatılmasını istiyorlar. Rahatsız edilmemi istemiyorlar. Kardeşlerimin de bu açıdan olumlu yönleri var. Benim ders çalışmamı onlarda seviyorlar olumsuz olarak bazen aşırı ses çıkarıyorlar.

5.D: Zamanımızı nasıl kullanmamız gerekir Halil İbrahim?

T3: Bi sıraya sokuyum isterseniz hocam, sabah erkenden kalkıp kahvaltıdan sonra 1 saat kitap okuyoruz. Bende kitap okumayı çok seviyorum zaten. Bi kere günde 500 sayfa okumuştum. Kitap okuma alışkanlığım var yani. Onu bırakırsa insanın ders çalışma alışkanlığı da kayboluyor. Kitaplar öğüt verici olduğu için insan ders çalışmanın önemini anlıyor. Bence kitap ders çalışmanın en büyük kaynağı.

D: Kitap okumanın dışında neler yapıyorsun ki, mesela konu tekrarı yapıyor musun?

T3: Konu tekrarı yapmadan olmaz zaten. Mesela matematik en zor derslerden ve konu tekrarsız olmuyor. Bi de öğrenci ilkokulda, ortaokulda neyse lise de de üniversite de odur. Temeli sağlam atalım ki ilerde binayı yaparken bi sorun çıkmasın.

6.D: Verimli ders çalışmayla alakalı bir öğrencinin yapması gereken nedir, kendini düşünerek cevaplar mısın?

T3: Benim ders çalışmamda ki en önemli faktör kaynaklarımın yeterliliği. Birde benim o kaynakların doğru olduğunu bilmem lazım. Bilmediğim konuyu rastgele kaynaklardan değil, bildiğim kaynaklardan araştırıyorum. Düzenli bi ortamımın olması lazım. Ayrıca doğal ortamın olduğu yerlerde de iyi ders çalışabildiğimi fark ettim. Mesela deniz sesi, kuş sesi beni motive ediyor. Ders çalışmanın da yeri yoktur bence. İsteyen her kişi ders çalışmak istediği zaman bahanesiz çalışabilir. Bazen insanlar konuşurken de dersinize o kadar odaklanıyorsunuz ki insanların konuşmasını

duymuyorsunuz bile. Birde arkadaş seçimi çok önemli. Başarılı arkadaşlar seçersek başarımız artarken, çalışmayı sevmeyen arkadaşlar seçersek daha çok gezmeyi tercih ederiz.

T4

1.D: Ömer Faruk ders çalışma ifadesi sana neyi çağrıştırıyor?

T4: Başarı, bilgi, istediğim mesleğe ulaşma ifadesini çağrıştırıyor. Gelecekte mutlu bir hayata sahip olmayı çağrıştırıyor.

D: Sana göre bütün bunların yolu ders çalışmaktan geçiyor, bunların dışında aklına farklı bir şey geliyor mu?

T4: Bunlar geliyor sadece. Bide düzen, plan geliyor.

2.D: Ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz nelerdir?

T4: Olumlular mesela ders çalıştığımız odanın ısısı tam bize göre olmalı. Ne çok sıcak ne çok soğuk. Sonra odadaki ışık belli bir yönden gelmeli. Her insanın kendine göre çalışma yöntemi vardır. Mesela bir çocuk müzik dinleyerek bazıları sessiz ortamda çalışabilir.

D: Öncelikle fiziksel ortamın olumlu olmasını gerektiğini söylüyorsun. Bunun dışında olumlu faktör var mı sence?

T4: İnsanın ilk önce hedefi olmalı. Ona ulaşmak için ders çalışma isteği geliyor.

D: Hedefinin olması senin için olumlu bir faktör ve ona ulaşmak için fiziki koşulları da ayarlıyorsun. Olumsuz faktörler?

T4: Mesela ders çalışırken arkadaş gelip gezelim, şuraya gidelim, bunu yapalım, ders çalışıp ne yapacaksın daha çocuksun çocukluğunu yaşa diyerek aklını karıştırabilir. Senin de ders çalışmanı olumsuz etkiler.

D: Hayır diyebiliyor musun, mesela arkadaşın geldiğinde hayır şimdi ders çalışıyorum diyebilir misin?

T4: Evet ders çalışmam bitince gelebilirim diyorum mesela.

D: Olumsuz olarak?

T4: Mesela çocuğun anne babası sorunlar yaşıyordur çocuk sürekli onu düşünür. Başka bir çocuğunda öğretmeni bi çocuğu dövmüştür ve aklında hep o kalır, onu hatırladıkça dersten soğur. Benimde bir gün başıma gelir mi diye düşünür. Okuyorum da ne oluyor zaten hoca dövüyor diyebilir.

3.D: Ders çalışmada ailenin seni etkileyen olumlu ve olumsuz özellikleri nelerdir?

T4: Olumsuz özellikleri yok, olumlu olarak mesela babamla beraber matematik işlemleri çözüyoruz. Boş vakitlerimizde bilmediğim konulara babamla birlikte bakıyoruz. Onun dışında annemde dersle olmasa da bir sorunun var mı diye ilgileniyor. Oda insanı rahatlatıyor. Ben ders çalışırken komşuların bize gelmesini erteler.

4.D: Ders çalışmada öğretmenlerinin seni etkileyen olumsuz yönleri var mı?

T4: Mesela çocuğu aşağılayabilir herkesin içinde, kıyaslayabilir. Aslında öğretmen tam tersi ders çalışsın diye yapar ama bu öğrencinin motivasyonunu iyice bozar. Hocasını sevmez. Mesela önceden tarih dersini sevmezdik ama bi hocamız geldi o geldiğinden beri dersi sevmeyen yoktur.

D: Öğretmenin iletişimi ve anlatım tarzı seni nasıl etkiliyor?

T4: İkisi de dersi sevmem için önemli.

5.D: Zamanımızı nasıl kullanmamız gerekir?

T4: Zamanımızı verimli kullanmamız gerekir. Biz bir daha Teog sınavına giremeyeceğiz, 8. Sınıf olamayacağız o yüzden şimdi çalışmamız lazım. Bu fırsat bir daha elimize geçmeyecek. Mesela benim dedemgil söylüyorlar keşke bi fırsat olsa da okuyabilsek diye ama o zamanlara dönemiyorlar.

6.D: Peki zamanını verimli geçirmek için bunu nasıl planlarsın?

T4: Aslında benim öyle yazılı planım yok. Kafama göre çalışıyorum. Mesela bi gün matematikten 50 soru çözüyorum bi gün 30 derse ve güne göre değişiyor.

D: Ders çalışmak dışında ne yapıyorsun?

T4: Sporu seviyorum. Geometrik şekilleri birleştirmeyi seviyorum.

D: Bugünlük planın nedir peki?

T4: Eve gidip yemeğimi yedikten sonra okulda ki derslerin tekrarını yapıyorum. Sonra eksik olduğum derse göre test çözerim. Sonra da ailemle vakit geçirip, kitap okurum.

D: Sence verimli ders çalışması için bir öğrencinin neler yapması gerekiyor?

T4: Öğrenci ilk olarak planlı olmalı. Bi odası ya da çalışma alanı olmalı, ders çalışacağı kaynaklara ve onun arkasında duran bir aileye sahip olmalı. İyi bir öğretmene sahip olmalı, ona yardım eden kişiler olması lazım. Odasını sevdiği şekilde düzenleyebilmeli. Sevdiği kitapları almalı. Anne baba tarafından baskı yapılmamalı sürekli ders çalış diye. Uyarılmalı ama sürekli söylememeli. Çalışılan kaynak kolaydan zora doğru olmalı ve görsel olarak iyi olmalı.

T5

1.D: Ders çalışma ifadesi sana neyi çağrıştırıyor?

T5: Bi zorunluluk sanki. Yapmak istemediğim bir şeyi tekrarlamak. Ders çalışmak öğrendiğim konu üzerinde test çözmek, tekrar etmek bildiklerimi pekiştirmek bana göre ve bu beni sıkarken yeni bir konu öğrenmek benim için zevkli olabiliyor. Ben ders çalışmaya bu yıl başladım ve çok sevdiğim söylenemez.

D: Uyguladığın bi planın var mı?

T5: Evet annemle birlikte hazırladık ve rahatlıkla uyabiliyorum

2.D: Ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?

T5: Olumlu olarak, kendi çalışma ortamım olduğu için beni teşvik ediyor. Sürekli ders çalışıyor muyum diye kontrol edilmek benim için olumsuz. Anneme babama böyle yapmamalarını söylesem de değişmezler.

D: Bir hedefin var mı peki?

T5: Cerrahlık istiyordum ama Teog sınavım pek iyi geçmedi, hedefim benden uzaklaştı.

3.D: Ders çalışmada ailenin seni etkileyen olumsuz özellikleri var mı?

T5: Sanırım fazla baskıları var. Yapabileceğimi bildikleri halde bazen kaygıdan ve stresten başarısız oluyorum. Ailemizde çok fazla bi bağ yok. Babam işten geç dönüyor. Aile ilişkilerimiz biraz kopuk çok fazla görüşemiyoruz. Mesela arkadaşlarımla yüzünü ailemden daha çok görüyorum. Abimle annemgil arasında çok fazla tartışma oluyor buda beni etkiliyor.

4.D: Ders çalışmada öğretmenlerinin seni etkileyen olumsuz yönleri var mı?

T5: Kesinlikle yok aksine olumlu yönleri çok fazla. Bizimle çok ilgileniyorlar, hiç başlarından savmıyorlar. Ama geçen sene bi öğretmenimizin tutumu bizi olumsuz etkiliyordu. Sessiz bi arkadaşımız vardı ve öğretmen fazla ilgilenmiyordu, bazen onun kaldıramadığı şakalar yapıyordu, bu sınıf ortamına da yansiyordu.

5.D: Peki Zeynep, zamanımızı nasıl kullanmamız gerekir?

T5: Her şeyimizin yerli yerine oturması lazım önce. Zamanımız çok değerli olmalı geri dönüşü yok çünkü. Ben 6. Sınıfta tam bir TV bağımlısıydım, yazılım olduğumu bile bile TV karşısından kalkmazdım. Bu 7. Sınıfta biraz geçti ve şimdi hiç yok. TV yerine kitap okumaya başladım. Zaman öldürmek için izliyordum. Şimdi zamanımın değerli olduğunu anladım. 6. Sınıfta derslerim çok düşüktü. Annem çok üzülüyordu ve artık evdeki herkesin psikolojisi bozuk dedi.

Abimde daha iyisi olabilirdi ama çok çalışmadı. Bende de aynı şeyi yaşamak onları çok üzdü. Bunları fark ettiğim zaman çalışmaya karar verdim.

6.D: Verimli ders çalışması için bir öğrencinin ne yapması gerekir?

T5: Önce kendinin nasıl öğrendiğini bilmesi, öğrenmesi gerek. Konuya ve derse göre farklı çalışma yöntemleri belirlemeli. Benim dikkatim çok çabuk dağılıyor, o yüzden etrafta dikkat dağıtacak bir şeyler olmamalı. Öğrendiklerini hayatında yaşadıklarıyla özdeşleştirebilirse daha kalıcı öğrenir. Ayrıca çok fazla kafaya takmaması gerekiyor. Kafası ne kadar rahat olursa derse o kadar kolay odaklanabilir...

T6

1.D: İrem ders çalışma ifadesi sana neyi çağırıyor?

T6: Ders çalışmanın hayatımın başarısında doğrudan etkili olacağını düşünüyorum Sınavlar direk hayatımı etkileyeceği için kendimi buna mecbur hissediyorum.

2.D: Ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler neler.

T6: Olumlu olarak ders çalışmanın ne olduğunu tam olarak öğrendiğimiz zaman çalışmak da daha kolay olur. Ders çalışmak öğrenciler için işkence olur ama ben hayatımı etkileyeceğini düşündüğüm için bunu isteyerek yapıyorum yani ne için çalıştığımı bilirim ders çalışmak daha kolay olur. Bunun dışında sessiz bir ortam olması gerekiyor. Işığın gelme yönü de beni etkiliyor, gölgem çalıştığım alana vurmamalı. Ders çalıştığım ortamın dağınık olması beni etkilemiyor.

D: Olumlu arkadaş çevresi sence?

T6: Kesinlikle önemli. Yakın çevremde ki arkadaşlarımı o şekilde seçiyorum, şu an ki grubumda ders çalışmayı seven arkadaşlarımdan oluşuyor.

D: Olumsuz faktörler olarak ne düşünüyorsun?

T6: Kaynakların olmaması benim için mazeret. Anne baba tutumu benim için çok önemli. Ailem arkamda değilse oturup ağlamayı tercih ederim. Çok şükür öyle bir şey yok ailem benim arkamda. Beni destekliyorlar. Çevremde ki arkadaşlarıma baktığımda gerçekten aile desteklerinin olmadığını düşünüyorum. Zaten kimse benden bir şey beklemiyor diyorlar. Birilerinin beklentisi olmadığını düşünmek çalışmamayı getiriyor bence. Öğretmenlerin beklentisinin olmaması bana farklı geliyor ama. Daha çok hırslanırdım o zaman. Maddi imkanlar çok etkilemez bence, bu şekilde olup başarılı olanları görüyoruz.

3.D: Peki ders çalışmada ailenim seni etkileyen olumsuz özellikleri var mı?

T6: Benim odam televizyonun olduğu odanın yanında. Arada bu yüzden annemi uyardığım oluyor, TV'nin sesini kısması için. Birde ben 6. Sınıfa kadar 80'i zayıf zannediyordum annem hep

düşük bulurdu böyle notları. Babamdan öğrendim daha sonra bunun da iyi bir not olduğunu. Babam notları çok takmaz ama annem çok takar. Babam öğretmen, annem açıktan üniversite okuyor. Annemin not konusunda abimi de çok zorlandığını hatırlıyorum. Ona da sürekli kızardı.

4.D: Ders çalışmada öğretmenlerinin seni etkileyen olumsuz yönleri var mı?

T6: Şu ana kadar olumsuz bi yönleri olmada hatta hep olumlu yönde etkilemeye çalışıyorlar. Bu sene ders çalışmaya öğretmenlerim sayesinde daha çok başladım. Rehber öğretmenimden nasıl ders çalışmam gerektiğini öğrendim, önceden bunu bilmediğim için ders çalışmakta çok zor geliyordu.

5.D: Zamanımızı nasıl kullanmalıyız?

T6: Zamanımı ben kesinlikle iyi kullanan birisi değilim. Eve gittiğim zaman hava aydınlıkken ders çalışmam. Önce oturup dinleniyorum. Benim için süre yetiştirmek önemli değil, ben zamanı verimsiz kullanıyorum. İhtiyacım olan her şeye vakit bulabiliyorum. Kimse bana şu saatte şunu yap dememeli.

6.D: Sence verimli ders çalışması için bir öğrencinin ne yapması gerekir?

T6: Hedefi kesinlikle olması. Benimde hedefim var (önce Kadıköy Anadolu lisesi, sonra Boğaziçi üniversitesi istiyorum ama bölümler hakkında bi fikrim yok). İstemek gerekiyor aynı zamanda. Ama gerçekten istemeli ve bunu nasıl gerçekleştireceğini araştırmalı. Çalışmıyorsa da gerçekten istemiyordur. Çaba sarf ediyorsa istiyordur.

T7

1.D: Yasin ders çalışma ifadesi sana neyi çağrıştırıyor?

T7: Sessiz bir odada, olumsuz faktörler olmadan yani bilgisayar, TV, kardeş, ses olmadan bütün dikkatimizi, bedenimizi düzgün bir pozisyonla ve doğru ders çalışma alışkanlığıyla çalışmaktır.

D: Ders çalışmak deyince aklına okul, ödev mi geliyor.

T7: Ders çalışmak deyince benim aklıma önce matematik geliyor sonra diğer bütün dersler. Kolay testleri önce çözüp daha sonra zorlara geçiyorum. Zorları da deniyorum eğer anlamıyorsam geçiştiriyorum.

2. D: Ders çalışma alışkanlığımı etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?

T7: Olumsuzlar; ses, TV, dikkatimi dağıtacak şeyler. Ödül olması iyi olabilir ama ödülü almak için özensizde çalışıp bir an önce bitirebilirsin, salları, hepsine artı işareti koyar ya da cevap anahtarına bakar sonra annesine verir. Ya da yanına bir şeyler alıp, yiyerek yatarak ders çalışmak.

Ders çalışmamak için bahaneler aramak sürekli dikkatini dağıtacak şeyler yapmak (kalemlerle oynamak vs.) Arkadaşlarının çağırıldığını duyunca hemen oyun oynamaya gider.

Olumlu olarak; bizim evde kural vardır, önce ders çalışırım sonra bilgisayar ödülüm olur ama bazen ders çalışmaya kendimi kaptırıp hiç bilgisayara bakmam. Dersi anlamak için ilk önce basit olandan başlarım. Aile desteğim iyi, ders çalışırken ortamda ki dikkatimi dağıtacak şeyleri başka odaya alırlar. Beslenme de önemli bence sağlıklı olmak.

3.D: Ders çalışmanızda ebeveynlerinizin sizi etkileyen olumsuz özellikleri var mı?

T7: Bazen çok ders çalışmayıp, tekrar çalışmaya başlayınca onu alaya alıyorlar bu da hiç hoşuma gitmiyor. Bazen yardım için abimi yanıma çağırırım ama o telefonda mesajlaşmaktan yanıma gelmez. Kötü beslenme.

4.D: Ders çalışmanızda öğretmenlerinizin sizi etkileyen olumsuz yönleri var mı?

T7: Hiç ödev vermiyorlar aslında. Fazla iyi anlatamayan, geç kaldığı için derse girmeyen, hiçbir kelime yazdırmayıp kısaca anlatıp geçiyorlar.

5.D: Zamanınızı nasıl kullanmanız gerekir?

T7: Ben verimli kullanmaya çalışıyorum zamanımı. Bilgisayar oyunu da oynuyorum, okulların bahçesi açıksa basketbol oynamaya gidiyorum, kitap okuyorum, arkadaşlarımla vakit geçiriyorum. Genelde akşam çalışırım evde herkes TV izlerken bende ders çalışıyorum.

6.D: Sizce verimli ders çalışması için bir öğrencinin ne yapması gerekir?

T7: Sessiz bir ortam. Sevdiği konulardan başlamalı, bir bilene sormalı, öğretmenin verdiği testleri zamanında çözmeli. Kitap okumalı.

T8

1.D: Yunus Emre ders çalışma ifadesi sana neyi çağırıyor?

T8: Başarılı olmanın ilk adımı. Ne kadar çok ders çalışırsak o kadar çok başarılı oluruz. Başarılı olursak da mutlu oluruz.

D: Ne yaparsak ders çalışmış oluruz?

T8: O gün işlediğimiz dersleri öncelikle tekrar etmemiz gerekiyor. Önemli konuların altını çizebiliriz. O çizdiğimiz konulara daha çok çalışmalıyız veya öğretmenlerimize önemli konuları sorabiliriz. O konularla ilgili testler çözeriz. Böylece pekiştirmiş oluruz.

D: Sence ders çalışmak nasıl bir şeydir.

T8: Sevdiğim derslere göre değişiyor. Yanımda arkadaşımın olması en sevmediğim derslerde bile ders çalışmak mutlu eder. Ama anladığım dersi (matematik) tek başıma çözdüğümde mutlu

oluyorum. Bazen babamla birlikte matematik çözüyoruz. Çok mutlu oluyorum o zaman. Ama Türkçe, fen gibi derslerde tek başıma çalışmak beni mutsuz ediyor. Birlikte çalışmayı seviyorum.

2.D: Ders çalışma alışkanlığımı etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?

T8: Sessiz, sakin bir ders çalışma ortamım olmalı. Yanımda benimle ilgilenecek ya da benimle birlikte test çözecek birileri olsa mutlu olurum. Yeterli kaynağımın olması. Sıcak olduğunda bunalıyorum, sıkılıyorum o yüzden ders çalışmam. Ama temiz, düzenli bir yer olursa aklımı derslere veririm. Ders çalışma programım var. Orda hedefim olduğunda daha iyi çalışıyorum. Hedefimi tutturmaya çalışıyorum. Programım olmasa ne kadar çalıştığımı bilemem bunun da bi önemi olmaz.

Gelecekte yeni şeyler yapmak istiyorum. Bunun içinde ders çalışmam gerek.

Gürültü olması beni olumsuz etkiler. Küçük kardeşim var bazen o da yanıma gelip ders çalışmak istiyor. O zaman dikkatim dağılıyor. Çalışkan arkadaşlarımla birlikte vakit geçirmeye çalışıyorum. Ben oyun oynamayı sevmiyorum. Cep telefonum yok. Bazen bilgisayardan film izlerim. İnternet ders çalışmama yardımcı oluyor. Farklı sitelerden test çözüyorum.

3.D: Ders çalışmanızda ebeveynlerinizin sizi etkileyen olumsuz özellikleri var mı?

T8: Bazen ben sınıfta çoğu zaman denemelerde 1. Oluyorum, herkes bana Yunus Emre sen yaparsın, yapmalısın, neden 95 değil, 100 değil gibi şeyler söylüyorlar. Benim moralimi bozuyor. 90 aldığımda da aferin oğlum deseler çok mutlu olurum. Aile ortamının huzurlu olması, bana güvenlerinin tam olması, sen yaparsın deseler iyi olur. Ama onlar yapmalısın diyorlar. Her türlü ihtiyacımı karşılıyorlar. Babamla ders çalışırız.

4.D: Ders çalışmanızda öğretmenlerinizin sizi etkileyen olumsuz yönleri var mı?

T8: Onlarda ailem gibi bazen sen sınıfın 1. Sisin diyip üzerimde baskı oluşturduklarında moralim bozuyor. Yetersiz hissediyorum kendimi. Aklım hep orda kalıyor. Daha da düşebiliyorum aklımı veremiyorum. Türkçeyi anlamıyorum mesela, Türkçe öğretmenimiz beni biraz desteklese onu da severek çalışırım. Derste akıllı tahtaları iyi kullanmaları, değişik şekilli sorular gösterdiklerinde iyi oluyor. Bazı hocalarımız ödüllü sorular soruyorlar. Mücadele edebileceğim aktiviteler olunca daha çok çalışıyorum. Rekabeti seviyorum.

5.D: Zamanınızı nasıl kullanmanız gerekir?

T8: Hafta sonları daha fazla çalışabilirim ama takip ettiğim diziler var onları hafta sonu arka arkaya izleyince ders çalışmaya vaktim kalmıyor. Dizilerle fazla ilgilenmesem aslında daha iyi olur. Arkadaşlarımla buluşup halı saha maçlarına gidiyoruz. Dersi derste öğrenmekte çok önemli. Tarihle ilgili kitapları okumayı çok seviyorum.

6.D: Sizce verimli ders çalışması için bir öğrencinin ne yapması gerekir?

T8: İzlediği diziyi ya da oynadığı oyunu orda bıraksın, eğer aklında kalırsa derse odaklanamaz. İlgisini çekecek şeylerden uzaklaşarak, sessiz sakin ortamda çalışırsak daha iyi olur. Sevmediğim, zorlandığım derslerde erteliyorum sürekli.

T9

1.D: Ders çalışma ifadesi size ne çağrıştırıyor?

T9: Düzenli bir şekilde çalışmayı çağrıştırıyor. Kendi sorumluluğunu alabileceğin kadar çalışmak, fazlasını değil. Konuları tekrar etmek, test çözmek, kitap okumak ve önemli şeylerin altını çizmek bence. Tekrar etmemiz gerekiyor. Sevdiğim dersse heyecan verici geliyor. Sevdiğim mesleğe ulaşmak için ders çalışırım. Bir şeyler öğrenmek için çalışırım daha çok, bir soru sorulduğunda onu cevaplayabiliriz. Sınavlarda rahat cevaplarız.

2.D: Ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?

T9: İyi bir arkadaş ortamı (senin ders çalışmanı engellemeyecek kişilerle, seni olumsuz ortalara götürmeyecek) olumlu olur. Düzenli bir ortamda çalışmak. Annemle babam sürekli çalışmamı hatırlatır. Ders çalışırken ilgilenir, annem sürekli öğretmenlerimle görüşür eksik olduğum yerleri öğrenir bende onlara daha çok çalışırım. İnternet araştırma yapabiliyorum. Olumsuz olarak sürekli ağır şekilde çalışmak ve düzensiz çalışmak yani bir gün 3 saat bir gün 1 saat çalışmamalıyız. PC olumsuz etkiliyor, özellikle savaş oyunları gibi. Bazen odamızda abim müzik dinliyor o zaman çalışmıyorum. Ortamın dağınık olması da kötü etkiler.

3.D: Ders çalışmanızda ebeveynlerinizin sizi etkileyen olumsuz özellikleri var mı?

T9: Bazen başkalarıyla karşılaştırıyorlar. Sınıfında ki arkadaşın böyle almış falan diyorlar. Özellikle ilkokul 4. Sınıfta sınav sistemi vardı, o zaman benden yüksek alanlarla karşılaştırıyorlardı. Abimle arada tartışıyoruz çünkü sesli müzik dinliyor. Ders çalıştığım için beni ödüllendirmezler ve bence de gerek yok. Köpekler mesela mama için can atmaz beni sevsin diye uğraşır. Bende bana bir şeyler alsınlar diye ders çalışmam. Anlamak için, geleceğim için çalışırım.

4.D: Ders çalışmanızda öğretmenlerinizin sizi etkileyen olumsuz yönleri var mı?

T9: Öğretmenler sınıfta iyi olanları göz önünde tutuyor. Sınıfta başka öğrenci yokmuş gibi davranıyorlar. Sınıfta 3 kişi belirlemişti bi hocamızın her görevi onlara veriyordu, soruları onlarla çözüyordu. Bi hocamızda sadece kitaptan anlatıp geçiyor başka kaynaklar kullanmıyor, fazladan hiçbir şey yapmıyor, yaptırmıyor.

5.D: Zamanınızı nasıl kullanmanız gerekir?

T9: Öncelikle uyku düzenimiz iyi olmalı. Günün 1-2- saatini kitap okumaya ayırmamız gerekir. Hobi bulmalıyız. Spor olabilir, tiyatro olabilir. Bir şeye ilgimiz vardır araştırıp onları yapabiliriz. Mesela ben robot yapmayı seviyorum, onun parçalarını getiriyoruz boş vakitlerimde onları yapıyorum. Sınıf seviyesine göre günde 3-4 saat ders çalışmalıyız. Birde kahvaltımızı iyi yapmalıyız.

6.D: Sizce verimli ders çalışması için bir öğrencinin ne yapması gerekir?

T9: Önce konuya çalışmalıyız, yardımcı kitaplardan yararlanabiliriz. Anlaya anlaya sakin bir şekilde çalışmalıyız. Daha sonra testleri çözerek pekiştiririz.

T10

1.D: Ders çalışma ifadesi size ne çağırıştırıyor?

T10: Yüksek not almayı, güzel bir karne götürmeyi, yılsonunda puanımın yüksek olmasını, annemin babamın sevgisini daha çok kazanmayı, daha iyi bir liseye gitmeyi çağırıştırıyor. Kendimi ders çalışmak zorunda hissediyorum. Çalışmazsam ilerde ki hayatımda daha çok zorlanacağımı düşünüyorum. Büyünce doktor olmak istiyorum, bunun içinde çok çalışmam lazım.

2.D: Ders çalışma alışkanlığını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?

T10: Olumlu olarak, derslerimi çalıştığım zaman yüksek notlar alıyorum ve ailemin sevgisini kazanıyorum. Sınav sonuçlarıma göre teknolojik aletleri daha çok kullanabiliyorum. Yasaklar, kısıtlamalar kalkıyor. Mesela derslerimin iyi olması için çok fazla oyun oynayamıyorum. TV ye çok bakamıyorum. Sevdiğim dersi çalışırken oyun oynuyormuşum gibi oluyorum. En sevdiğim derste matematik.

Olumsuz olarak, derslerime çalışıyorum ama sınavlarda heyecan yapıp düşük not alıyorum o zaman annemin bana neden düşük aldın diye söylemesi beni etkiliyor. Öz güvenim kırılıyor. Ama dersimi çalıştığım zaman yapabileceğime inanıyorum ve yapıyorum. Düşük not aldığımda oyun oynayamamak her çocuk gibi beni de üzüyor. Oyunlara çok bağımlı kalmamalıyız. Engelleri kendimiz koymalı ve kaldırmalıyız.

3.D: Ders çalışmanızda ebeveynlerinizin sizi etkileyen olumsuz özellikleri var mı?

T10: Ablamın dersleri de iyi, onunla yarış halindeyiz. Düşük aldığım zaman neden düşük aldın diye suçluyor. Beni kamçulamaya çalışıyor ama ben üzülüyorum onun söylediği şeylere. Ben senden daha iyiyim falan diyor ama bunu söylediği zaman daha çok çalışmıyorum. Moralim bozuluyor. Babam değil de annem daha iyi yerlere gelmemi istiyor farkındayım, ama bazen çok sıkıyor beni, çok fazla ders çalışmamı istiyor. Sınavlardan düşük aslığım zaman niye bu kadar düşük

aldın diyor. Yüksek alsam da 90 gibi niye 100 değil diye soruyor. Bazen de akrabalar arasında kıyaslama yapıyorlar.

4.D: Ders çalışmanızda öğretmenlerinizin sizi etkileyen olumsuz yönleri var mı?

T10: Çok fazla ödev veren öğretmenler oluyor, onları yaparken 1-2 sf yaptıktan sonra sıkılıyorum. Türkçe özellikle. Yapmayınca okula gelince onun bize kızacağından korkuyoruz. Yapmasak bile suçumuzu bastırmak için okulda bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Bide Türkçe hocamız çok ödev verdiğiğinde diğer ödevleri yapamıyoruz, bu seferde öbür hocalarımız kızıyor. Bazen de öğretmenler kendisi anlatmayıp video izlettiriyor. Ben ondan anlamıyorum. Öğretmenin kendi anlatmasından daha rahat anlıyorum. Yazı yazarken daha iyi anlıyorum. Akıllı tahta benim için iyi olmuyor mesela. Bi öğretmen canlı anlattığı zaman daha iyi oluyor. Bazen öğretmenlerin ayrımcılık yaptığını da düşünüyoruz. Dersimizi çalışsak da o çocuk zaten bizden iyi yapmış olacak diye düşünüyoruz. O zaman da yapalım da kurtulalım diye düşünüyoruz. Öğretmenlerde başka sınıflarla bizi kıyaslıyorlar. Zaten kendi sınıfımızda ki öğrencileri geçmeyi çalışıyoruz. Bunun üzerine bir de başka sınıfların öğrencilerini geçmeye çalışıyoruz. Daha çok zorlanıyoruz. Ders çalışırken hep onlar bizi geçecek diye düşünüyoruz ama bu seferde daha çok yoruluyoruz.

5.D: Zamanınızı nasıl kullanmanız gerekir?

T10: Zamanımı dengeli kullanıyorum ama bazen kaçamaklar oluyor. Çok fazla ders çalışmam gereken zamanlar oluyor o zaman çok fazla ders çalışıyorum. Sınavlar bittiği zaman ve konular hafiflediği zaman kendime oyun oynamak için vakit ayırıyorum. Eskiden dışarıda oyun oynuyorduk fakat şimdi kimse dışarıda oynamadığı için bizde teknolojik aletlerde oyun oynuyoruz. Hem şimdi herkesin dersleri ağırlaştı. Kimse dışarı çıkıp oyun oynamaya vakit bulamıyor. Dışarıda oyun oynarken kavga etmemiz bile daha eğlenceliydi. Bunun dışında akşam yatmadan önce kitap okuyorum. Planlı biriyim ve yaptığım planın arkasından giderim, sıkılıp başka plana geçmem.

6.D: Sizce verimli ders çalışması için bir öğrencinin ne yapması gerekir?

T10: Kendine plan hazırlayıp ona uymayı gerekiyor. Bu planı ailesine de söyleyip ailesinin de ona destek vermesi gerekiyor. Şu an yaşımız küçük olduğu için kendi başımıza bir şeyler yapamıyoruz. Ama ailemize söylersek daha başarılı oluruz. Ders çalıştıktan sonra kendimizi ödüllendirip oyun oynayabiliriz.

VELİ GÖRÜŞMELERİ

V1

1. D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

V1: Öncelikle çevresel faktörler vardır. Mesela çocuğun ders çalışacağı ortamın ders çalışmaya hazır olması gerekiyor. Masanın düzenli olması, etrafında dikkatini dağıtacak sesin gürültünün olmaması gerekiyor. Bunun dışında çocuğun ders çalışmaya hazır ve istekli olması gerekiyor.

D: Bu şartlar sizin evinizde sağlanabiliyor mu?

V1: Biz genellikle sağlıyoruz. Bizde küçük kardeş faktörümüz var. O olduğu için gürültüsü, rahatsız etmesi oluyor. Ama onun haricinde sağlanıyor. Elimizden geldiği kadar sessiz ve düzenli ortam sağlamaya çalışıyoruz.

D: Çocukların odaları aynı mı, farklı odalarda mı kalıyorlar?

V1: Aynı odada kalıyorlar. Farklı masaları var ders çalışırken küçük kardeşini odadan çıkarıp, kapıyı da kapatıp uzak tutmaya çalışıyoruz. Odada tek başına ders çalışmasını sağlıyoruz.

D: Devam edersek ders çalışmasını etkileyen faktörlerden okulla ve arkadaşlarıyla ilgili faktörler var mı?

V1: Tabi şimdi arkadaşla ilgili faktörler daha fazla oluyor. Evdeyken arkadaşları geliyor hadi oyun oynayalım diye çağırıyor, gitmezse arkadaşları oynarken evde ders çalışmak istemiyor. Okulda da hocaları ders anlatırken arkadaşıyla sohbete girdiğinde dersi anlamıyor olabilir. Arkadaşının bir şey sorması dikkatini dağıtıyor olabilir.

2.D: Çocuğunuzun etkili ders çalışabilmesi için size düşen görevler nelerdir?

V1: Ona ders çalışırken uygun ortam hazırlamak benim görevim diye düşünüyorum. Ayrıca biz şöyle de bir şey yapıyoruz. Çocuklarımız ders çalışırken bizde anne baba olarak televizyonu kapatıyoruz. Eşim bilgisayarda işiyle ilgili bir şeyler yapıyor ya da İngilizce çalışıyor şu an İngilizce kursuna gidiyor. Ben kitap okuyorum. Bazen küçük oğluma hikâye kitapları okumaya çalışıyorum. Yani o ders çalışırken biz oturma odasında televizyon seyretmiyoruz. Onun haricinde ders çalışırken takıldığı yerler olduğunda mutlaka bize sorması gerektiğini biliyor. Bize sorduğunda elimizden geldiği kadar anlatmaya çalışıyoruz.

D: Peki kaynaklar ve kitaplar konusunda ne düşünüyorsunuz.

V1: Bi kere kaynak kitapları çok ciddi araştırıyorum. Bütün kitapçılarda soruyorum, öğretmenlerin görüşlerini alıyorum böylece birçok farklı kaynaktan soru görmesini ve pekiştirmesini sağlıyorum.

D: Siz soru çözüme alışkanlığınızı nasıl kazandırdınız?

V1: Kazandırabildik mi bilmiyorum aslında. Bazen ite kaka gidiyor, bazen çok iyi gidiyor. Günde şu anda 80 soru çözüyor bahadır ama bazen öyle oluyor ki hiç canı istemiyor o zaman tamam diyorum hoş görüyoruz. Çünkü çok yoruluyor okulda da özellikle sınavların üst üste geldiği dönemlerde o sayı biraz azalıyor. Ama her gün soru çözüyor diyebilirim. Birazcık zorlama da olsa çözüyor.

D: Ödüllendirme sisteminiz var mı bunun yanında?

V1: Ödüllendiriyorum evet. Özellikle okulda girdiği sınavlarda, yılsonunda aldığı karnede... Bi kere sarılıyorum, öpüyorum, çok teşekkür ediyorum, tebrik ediyorum. Başarısından dolayı çok mutlu olduğumu mutlaka söylüyorum. Bunun onun geleceği için önemli olduğunu, ileri ki dönemlerde ona çok iyi bir şekilde döneceğini söylüyorum. Onun haricinde de istediği bir şeyi muhakkak alıyorum. Ya da girmek istediği bir yer olabilir, bunları maddi imkânlarımız el verdiği ölçüde yapıyoruz.

3.D: Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?

V1: Bi kere dersi derste çok iyi dinlemesi gerekiyor. İkincisi de ben not tutması konusunda (fotokopileri oluyor) düzenli olması, defterinin düzenli olması benim için çok önemli. Çünkü ben bunları kontrol ediyorum. Ödevini düzgün yapması ve zamanında bitirmesi. Ayrıca sallama ödev yapmaması lazım, düzgün bir şekilde ödevlerini yapması lazım. Kaynakları tam olacak, okula giderken her şeyi muntazam olacak. Kaleminden silgisine kadar mutlaka kontrol ederim. Ders çalışırken evde Bahadır'ın hazır olması lazım. Hazır olmazsa zaten yaptığı şeyleri de çok iyi yapamıyor. Normal bir soruyu bile kaçırdığı oluyor. Çocuğun azimli ve gönüllü olması lazım.

D: Düzenli takip ve kontrol ediyorsunuz.

V1: Yani, evet o şekilde yapmaya çalışıyorum. Tabi bende de aksaklıklar oluyor takip etmekte zorlandığım dönemlerde oluyor. Ondan küçük 1. Sınıfa giden kardeşi de olduğu için aksaklıklar oluyor. Burada babalar ne yazık ki daha geri planda kalıyorlar. Babayı işin içine dahil etmek istesek de onlar muhakkak geri planda kalıyor sanırım işten dolayı.

D: Bu aslında çok önemli bir faktör.

V1: Tabi çok önemli bi faktör. Ben aslında mümkün olduğunca işin içine sokmaya çalışıyorum babayı zaten.

D: Oğlunuzun kitap okuma alışkanlığı var mı, nasıl?

V1: Kitap okuma alışkanlığımız olacak inşallah. Çünkü her gün yarım saat okutmaya çalışıyoruz. Ama biz oku demeden kitap alıyım da okuyum demiyor. Yani şimdilik öyle bir alışkanlığımız yok. Ama inşallah olacak diye ümit ediyorum. Biraz zorlama da olsa her gün kardeşi, Bahadır ve biz yarım saat okumaya çalışıyoruz.

4.D: Evde ki ders çalışma ortamı nasıl olmalı, neler olmalı, neler olmamalı?

V1: Çocuğumun ders çalışma ortamı sessiz sakin olmalı. Gürültü olmamalı ya da içeri biri girip çıkmamalı dikkati dağılıyor. O zaman hemen bırakıyor, ya da oyun varsa hemen oraya kayabiliyor, dersi bırakmak istiyor. Anne baba olarak da bizde çok muhabbet etmemeliyiz yoksa kulağı da sürekli bizde oluyor. Acaba annem ne diyor babam şu anda bana ne diyor ne konuşuyorlar gibi. Bu da onun verimini düşürüyor. Ortam ders çalışmaya müsait olmalı yani. Herkes bir iş yaparsa o da kendi işini yapacak yani.

5.D: Çocuğunuzun zamanını nasıl kullanması gerekir?

V1: Okula geldiği saatlerde bence öncelikle dersi çok iyi dinlemesi gerekiyor. Öğretmenlerinden dersi çok iyi anlaması gerekiyor. Anlamadıklarını mutlaka derste sorması gerekiyor. Ben bunu sürekli söylüyorum. Başta okulda çözeceksin bu işi diyorum Okulda öğretmenlerinden anlarsan evde daha kolay ilerlersin diyorum. Sonra eve geldiğinde ders tekrarı yapmasını çok istiyorum. Ama Bahadır bunu istemiyor. Onun yerine o günkü konularla ilgili soru çözmek daha kolay geliyor ona. Sonrasında ödevi varsa ödevlerini yapıp, zaman kalırsa oyun oynuyor. Çok televizyonda takılmıyor aslında ama bazen bilgisayardan film izliyor. Hiç bilgisayar oyunları oynamıyoruz. Çok şükür şu anlık teknoloji bağımlılığımız yok. Ama dışarda oyun oynamayı, bisikleti binmeyi çok seviyor havalar güzel olduğu müddetçe. Akşam yatmadan önce yarım saat kitap okuma şartımız var. Bir de ailecek hep beraber okuduğumuz bi kitabımız var. O da on beş dakika. Onunda sorumlusu benim ortanca oğlum. Kitabı o getiriyor, bi gün ben okuyorum bi gün küçük kardeşi bi gün babası o şekilde ortak olarak okumuş oluyoruz.

D: Çok güzel. Bunun yanında hafta sonunda ve uzun tatillerde çocuğunuz neler yapmalı?

V1: Genelde yaz tatilleri için oğluma etkinlik kitapları alıyordum ilkokuldayken ama şimdi daha ciddi çalışması gerekiyor. Çünkü önümüzde TEOG var. Sınava yönelik kitaplar alacağım öncelikle. Normal olarak okuması içinde kütüphanemizde çok fazla kitap kalmadı yeni kitaplar alacağım. Bunlar benim planlarım şimdilik. Ayrıca spor benim için çok önemli. Bahadır yüzmeye gidiyor ve çok seviyor. Hafta da 2 gün bunun devam etmesini istiyorum. Arkadaşlarıyla oynaması için sınırsız vakit verebilirim. Yazın günde sadece 1 saat ders yarım saatte kitap okumasını istiyorum o kadar. Bu benim için yeterli, diğer türlü istediği her türlü etkinliği yapabilir.

1.D: İlk sorumuz. Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

V2: Olumsuz faktörleri önce ele alalım. Birincisi ortamın gürültülü olması, çünkü çocuğun dikkatinin dağılmasına sebep olur. Çalıştığı oda da televizyon olmamalı.

D: Özel odası olması gerekli mi?

V2: Her çocuk için değil bence. Çünkü Ömer Faruk'un özel bir odası yok. Bende salonu ona göre ayarlıyorum, ders çalışmasına uygun olacak şekilde çalışabiliyor ama değilse, gürültü varsa, misafir falan varsa o zaman ders yapamıyoruz sonraya bırakıyoruz. Ama bizimde şöyle bir avantajımız var. Biz TV'yi evden attık ve bizim için bir sürü zaman arttı, zamanı daha iyi değerlendirebiliyoruz. Ben TV'yi evin içine konulmuş bir bomba olarak niteliyorum açıkçası. Şimdi çok küçük yaşlarda çocuklara tablet falan alıyorlar ben bunu önermiyorum. Onun yerine kitap okumasını, oyun oynamasını yani daha faydalı işlerle uğraşmasını tercih ederim. Fiziki etkisi kadar bu şekilde olumsuz etkisi var. Benim 2 çocuğum var ve bunlardan mümkün olduğunca korumaya çalışıyorum. Bir tek bilgisayarımız var onu da belli başlı zamanlarda ödül olarak kullanıyoruz o kadar. İnternetimiz var gerekli olduğu zaman ödevleri için kullanıyoruz.

D: Bunlar olumsuz olanlar ve siz onları evden çıkartmışsınız.

V2: Evet olumsuz olanları çıkardığımız zaman diğerleri olumlu bir şekilde geliyor. Şimdi özellikle küçük çocuklarda disipline olması için ebeveyn çok önemli. Çünkü o tam bilincinde değil. Unutabiliyor, farkında olmayabiliyor. Onu ben sağlıyorum açıkçası, oğlum diyorum şimdi tam zamanı dersini çalış, bak saatte yemek yiyeceğiz o zamana kadar şunu şunu yap. Dersin bittikten sonra şu kadar kitap oku., ondan sonra oyununa geç. Bunlardan sonra zaten yatma saatimiz geliyor bütün bunları yaptıktan sonra olumsuz bir yönü de kalmıyor. Zamanımızı bu şekilde kullanıyoruz. Ömer Faruk için ilkokuldaki durumuyla şu an ki arasında fark var. Sorumluluklarının daha çok bilincinde. Artık bir şeyleri benimsemiş ben demeden de yapıyor. Bazen ben demeden yapıyor. Öğretmeni seviyorsa, dersi de seviyor. Öğretmen o dersi güzel anlatıyorsa çok daha iyi kavriyor. Ödevlerini yapıyorsa, sorumluluklarını yerine getiriyorsa aslında öğretmenleriyle de sorun yaşamıyor. Arkadaş çevresinde de olumsuz bir etken yok, arkadaşlarını da ona göre seçmiş.

2.D: Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?

V2: Baba daha çok dışarıda olduğu için sorumluluğun daha bende olduğunu düşünüyorum. Anne-babanın aynı fikirde olması çok önemli. Zamanına göre bazen oyuna dalabiliyor o zaman uyarıyorum. Kitap oku, ders çalış vs. Eğitimin sac ayağında ki veli profilini eksik bırakmamaya çalışıyoruz. Sıkıldıysa çalışmayıp bırakabiliyor o zaman ısrar etmiyorum ya da bazen başka işle çok meşgul oluyor ısrarla ders çalış demiyorum. Çünkü verimli olamıyoruz. Eğer anne-baba takip etmiyorsa okuldan eve geldiğinde ne yaptığını o zaman çok verimli olamıyor bence.

3.D: Size çocuđunuza dűřen gűrevler nelerdir?

V2: Kendi sorumluluğunu bilmeli, ödevini zamanında yapmalı. Ebeveyn zerine dűřeni yaptıktan sonra çocukta model alarak, alışkanlık haline getirerek sorumluluklarını yapıyor aslında. ocuđumuzla iletişim çok önemli. ocuk dűrist olmalı.

4.D: Evdeki alışma ortamı nasıl olmalıdır?

V2: Çocuğun dikkatini dağıtacak şeyler olmamalı. Ders zamanı ders, etkinlik zamanı etkinlik olmalı.

5.D: Zamanı nasıl kullanması gerekir?

V2: Hafta içi okuldan sonra eve geldiđinde dinlenme sűresi olmalı. Sonra ödevlerini yapıp oyun oynamak istiyorsa oynayabilir. Sistemini oturtmuř olması lazım. Bu zamanda çocuđa bıraksak sűrekli oyun oynar zaten ya bilgisayarda ya dıřarıda. Hafta sonları hava gűzelse ya hep beraber dıřarı çıkarız ya da arkadaşlarıyla çıkabilir. Bulunduđumuz çevreden dolayı genelde ailecek ıkıyoruz. Uzun tatillerde çok yormuyoruz biz. Sadece konuları unutmamak adına test zdűrűyoruz, űnkű okul zamanı çok yoruluyorlar.

V3

1.D: Size gűre öđrencilerin ders çalıřmasını etkileyen faktörler nelerdir?

V3: Programlı alışması lazım ama benim kızım programlı alışmıyor. Aslında bence iyi bir řey de değil. Esnek ve uygulanabilir olması lazım. Biz evde ilgisini dağıtacak interneti ve televizyonu kısıtlı kullanıyoruz. Yani bizde izlemiyoruz. Aile de ki ortamda çok önemli ocuk kendini gűvenli hissetmeli. Sevildiđini bilmeli. Bu şekilde olunca çocukta ders çalışma azmi oluyor. Biz başarılarımızı çok abartmayız da. Takdir de ederiz ama. Eksiklerini beraber tespit etmeye çalışırız. Eksik olduğu derslerde destek aldırmaya çalışırız. Sadece dersle olmaz o yűzden műzik kursuna vs gidiyor. Arkadaşlarıyla olan ilişkilerini de doyurmaya çalışıyoruz. Ama arkadaşları çok önemli, bir ara arkadaşları yűzűnden derslerden kopmuştu. Kendine ait odası, çalışma masası olmalı. Olumsuz olarak aile de huzursuzluk. Anne-baba arasında ki sıkıntılar çocuğa mal ediliyor bazen. Çocuđa yansıtılmamak olgunluk istiyor bizde bazen onu başaramıyoruz. Bazen fazla korumacı davranıyoruz olumsuz olarak. Bu da zgűvenini etkiliyor. İhtiyaçlarının karşılanmaması. Ben toplu kurslarda farklı seviyelerde ki öğrencilerin aynı ortamda olmasına karşıyım. Öđretmenler öğrencilerde ki kűűk bir hareketi gűrűp onu bűyűtebilirler. Akıllı tahtalar olumsuz oldu bence, öğrenciler dizi izliyorlarmış, biz evde kontrol etmeye çalışırken orda kontrolsűz şekilde istediklerini izliyorlarmış.

2.D: Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?

V3: Çocuğa temelde sorumluluk bilinci kazandırılırsa, yaşama sevinci varsa çocuğın zaten ders çalışacaktır. Çocuk ne için ders çalışması gerektiğini bilmiyor. Biz nasıl kazandırdık bilmiyorum aslında bu konuda yaptığımız, düşündüğümüz ve yapmak istediğimiz farklı oldu. Uygun ortamı hazırlayabiliriz. Sosyal hayatını düzene koyabilir, çocuğunun ders çalışma saatlerini dikkate alarak programını yapabilir.

3.D: Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?

V3: Çocuk eksikliğini bilmeli. Ayaklarını yere basmalı. Bazı çocuklar ne yaptığını bilmeden çalışıyor ve boşa kürek çekiyor. Bazıları etkili çalışmayı bilmiyorlar. Aileler çok ders çalıştığını ama başarılı olamadığını söylüyor. Etkili ders çalışma konusunda rehber öğretmenlerin katkısı oluyor. Ders çalışırken dikkatini dağıtan telefonu vs. yanına almamalı. Arkadaşlarına hayır demeli ama bizim kızımızda da sanırım hayır deme becerisine sahip değil maalesef.

4.D: Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

V3: Yalın olmalı. Sessiz, ergonomik olmalı. Bu zamanda bir köşe de çalışmak yetmiyor. İhtiyaç duyduğunda kullanacağı interneti olmalı.

5.D: Zamanı nasıl kullanması gerekir?

V3: Bizim kızımızın zamanı doğru kullanma problemi var aslında. Zaman kavramı oluşmadı hiç. Yıllarca saati okumaktan korktu. Sınavlarda yetiştiriyor. Okuldan geldiğinde kafasına göre takılır. Dinlenir, keman çalar, arada ders çalışır ödev yapar. Ailecek kitap okuma saati yapalım dedik ama küçük oğlumda olduğu için yapamadık. Çay saatlerimiz var hep birlikte topladığımız. Bazen hep birlikte film izleriz. Zamanlı ders çalışma programı uygulanamıyor bence. Otokontrol önemli çocukta.

V4

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

V4: Olumsuz olarak; Cep telefonu, bilgisayar, sosyal ağlar söylenebilir. Bir de öğretmenle yaşanan tatsız durumlar kalıcı olarak ders çalışmayı etkileyebilir.

Olumlu olarak; benim kızım TEOG korkusundan ders çalıştı. Ceren dersi derste öğrenenlerden normalde ders çalışma alışkanlığı yok, sadece ödevlerini yapar. Hedefi TEOG 'ta tam puan yapmaktı 490 puan aldı. Biz ailesi olarak dersleriyle hiç ilgilenmedik. Yani ders çalış, hadi

ödevlerini yap gibi cümleleri Ceren'e karşı hiç kurmadık. Ama anne baba olarak hep kitap okuruz, o da çok kitap okur. O ihtiyaç duyarsa çalışır.

2.D: Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?

V4: Bence çocuğun içinde varsa çalışır. Desteklersin çalış diye. Biz ihtiyaçlarını karşılıyoruz, kitap, oda, özel ders vs. Özel dersi de ihtiyacı yokken sırf kendisini iyi hissetsin diye aldırık. Dersleri önceden öğrenip okulda ilk olmayı istiyordu. Bu arada biz ona oda sağladık ama o hep salonda yerlerde falan çalıştı.

3.D: Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?

V4: Dersini çalışıp, kitap okuyacak. Ceren eviyle ilgili sorumlulukları yapmak istemiyor, odasını toplamıyor ama. Normalde hırslı değildir ama son 2 sene sınıfına iyi çocukların gelmesi onu tetikledi. Onun dışında hep kendi çalıştı zaten.

4.D: Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

V4: Normalde ortam sessiz olmalı, odası olmalı ama Ceren için ortamın çok fazla önemi yok. Babaannesi uzun yıllardır hasta ve bizimle yaşıyor ama onu etkilemedi. Ama obsesiftir. Sürekli bi hasta olma kaygısı var, babası da öyle. Aile ortamımızda kavga, gürültü vs olmadı küçüklükten beri. Ancak çevremizdekiler, dayıları, yakın akrabaları hep okumuştur ve kariyerlidirler. Onlardan etkilenmiş olabilir.

5.D: Zamanı nasıl kullanması gerekir?

V4: Zamanımı tabi ki verimli kullanmalı ama ben arkadaşlarıyla gezip oynamasını daha çok istiyordum. Ödevlerini yapsın yeter bence. Eve giriş çıkış zamanı belli olsun. Ceren okuldan eve geldikten sonra televizyona bakar, bilgisayardan dizi izler, telefonda sürekli arkadaşlarıyla konular. Zamanı planlı kullanma gibi bir durumu olmadı. Sadece şu kadar soru çözmem lazım deyip onları çözdü. Okulda da gözde öğrenciydi, sosyaldi aynı zamanda ama o farkında değildi.

V5

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

V5: Olumsuz olarak; Televizyon, oyunlar, internet

Olumlu olarak; Sakin- sessiz bir ortam olumlu olarak etkiler. Çocuğa uygun ders programı hazırlanmalı. Anne- baba arasında ki ilişki de olumlu ya da olumsuz olarak etkiler.

2.D: Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?

V5: Anne baba olarak ona sessiz ortamı sağlamalıyız. Temel ihtiyaçlarını karşılamalıyız. Bazen ben yapıyorum ama kıyaslama yapmamalıyız.

3.D: Size çocuđunuza dűřen gűrevler nelerdir?

V5: Tekrarlarını yapıp, derslerini zamanında çalışmalı. Betűl hayır deme becerisine sahip olduğu için arkadaşlarına hayır diyebiliyor.

4.D: Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

V5: Odasında çalışmalı ve orda da dikkatini dağıtacak şeyler olmamalı. Isısı, ışığı yeterli olmalı.

5.D: Zamanı nasıl kullanması gerekir?

V5: Zamanını kendi planlayabilmeli. Okuldan gelince biraz dinlenip sonra dersini çalışmalı. Sosyal aktivitelere de önem vermesi lazım.

V6

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktűrler nelerdir?

V6: Öncelikle ailenin maneviyatı, aile bağlarının kuvvetliliği çok önemli. Anne-baba arasında ki ilişki, çocuğuna karşı tutumu çok önemli. Anne-baba önce kendi büyümeli ve anne-babanın da yaşı çok önemli. Öğretmen çocuğu heveslendirmeli, okula duyarlı hale getirmeli, bazı şeyleri görmezden gelmeli. Anne-baba- öğretmen iletişimi de çok iyi olmalı. Evde söylenen okulda söylenenleri desteklemeli. Arkadaş çevresinin tutumu da olumlu ya da olumsuz etkiliyor. Şafak çalışmayan arkadaşlarından anında etkileniyor, onlar çalışmıyor ben niye çalışıyorum diyor. Annenin bilgisiz ve ilgisiz olması da olumsuz etkiler. Maddiyatta önemli. Çocuğun eğitim ihtiyaçları karşılanmıyorsa bu da olumsuz etkiler. Fiziki koşulların eksikliği de olumsuzluk yaşatabilir. Evde de okulda da fiziki koşulların iyi olması önemli. İnterneti yararlı buluyorum çünkü değişik siteler, videolar var ders çalışabileceği.

2.D: Çocuđunuzun etkili ders çalışması için size dűřen gűrevler nelerdir?

V6: Anne karnındayken görevimiz başlıyor. Çocuğun uyku ve beslenme düzeninin iyi olmasını istiyorsan annenin hamileyken bunlara dikkat etmesi gerek. Bebek doğduktan sonra da babayla birlikte yetiştirmek çok önemli. Zihinsel gelişim çok hızlı oluyor çocuklukta o dönemi kaçırmamak gerek. Okulla iletişimi sağlayan anne çoğunlukla ve anne çocuğun ders durumuna göre kendini ayarlamalı, misafirini ona göre çağırarak vs. Temizlikten, gezmeden önce çocuğu ön planda olmalı. İnterneti sınırlı kullanmasını sağlamalıyız sadece ödevleri ve araştırmaları için kullanmalı. TV açılmamalı evde, çünkü diziler maç derken çok vakit kaybediyor. Anne baba derslere yardımcı olmaya yetemiyorsa imkânı varsa özel ders aldırmalı. Çocuk hata yaptığında da davranışlarını eleştirmeliyiz, çocuğu değil ve genel olarak duygularına hitap etmeliyiz. Olumlu dil kullanmayı önemli buluyorum. Özeleştiri yapmak gerekirse sınav sistemi bizi kıyaslama yapmaya mecbur

bırakıyor çünkü bir sıralama sistemi, başarı durumu var. Bir başkasının önüne geçmen için onunla kıyaslanman gerekiyor.

Bu sınavın aileye ve çevreye getirdiği bir stres. Çocukları bu konuda zorluyoruz ama yapmamamız lazım. Ders konusunda kıyas yapsak bile kişisel özellikleri konusunda kesinlikle kıyas yapmamalıyız. Ama çocuğumuza söylemeden de neden çocuğumuzun arkadaşlarının başarısından eksik diye kendimizi sorgulayabiliriz. Keşke böyle olmasa çocuklar yetenekleri doğrultusunda girseler okullara.

3.D: Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?

V6: Sorumluluk bilincini geliştirmesi lazım. Çocuk her dakika ders çalışma hususunda anne ve babayla takışmamalı. Bunu anne-baba baştan verir çocuğuna. Yaptıklarının kendi hayatına olacak etkisini anne-babadan dinlemiş olması gerekir. Sorumluluk demek sadece ders çalışmak değil, arkadaşlarıyla ilişkilerini düzenlemek, sözünü tutmakta sorumluluk gerektirir. Çocuğun anne-babayla iletişimi de çok önemli. Çocuk anne-babayı sevmeli, tartışmaktan uzak durması gerekiyor... Önce ailesine sonra vatanına- milletine karşı aidiyet hissetmeli. Aileye karşı sorumlu olduğunu bilmeli en önce de kendine karşı sorumluluğunu unutmamalı ve çaba göstermeli. Ailesinin kendisine yaptığı desteklerin bilincinde olmalı, nankör olmaması gerekiyor. Hedef konusunda ailenin aklında bi hedef oluyor zaten ama çocuğun kendi hedefini belirleyebilmesi de çok önemli. Kendi isteklerimizi ön plana alarak, yapamadıklarımızı çocuklarımızda görmeyi istememeliyiz. Çocuğun isteklerine kulak vermeliyiz. Çocuğun hedefi bizim için uygun olmaması durumunda hedefini kötülememeliyiz, isteklerini yapması onun da hakkı bence.

4.D: Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

V6: Fiziki olarak şartları sağlamak kolay. Oda olması bence şart ama yoksa en azından evin bir köşesi ayrılmalı. Aslında evlerde de müsait odalar var ama misafir odası gibi ayrılıyor onlar çocuğa göre düzenlenebilir. Yani bir çocuğun aynı yerde ders çalışması çok önemli. Ortamını değiştirmeden. Çünkü sınava girdiğinde çocuk nerde ders çalıştıysa o gözünün önünde canlanır ve çalıştığı ders çağrışım yapar. Aydınlatılması güzel olmalı gerekirse masa lambası kullanılmalı. Oturduğu sandalye rahat olmalı. Ders çalıştıktan sonra yatılabilir ama yatarak ders çalışmaya karşıyım ben. Kardeşler bir odayı paylaşabilir bu da olumlu etki yapıyor bazen. Çünkü çocuk okulda da sınavda da başkalarıyla birlikte. En ufak bir seste dikkatinin dağılmaması açısından toplu ders çalışmakta önerilebilir. Evde ki huzur ortamını oluşturmak zor olan. Aile içi tartışmalar olabiliyor, akrabalar, komşularla vs. bunları çoğu zaman çocuğa yansıtıyoruz. Akrabalarımıza hayır diyememek etkiliyor. Bunlar çocuğun kafasında kalıyor. Eğer kafasında çözüme ulaştıramadıysa sorunlarını elbette çalışma ortamı bozuluyor. O zaman da istediğin kadar masaya lamba koy çocuğun aklında ki lambayı yakamıyorsan o iş boştur.

5.D: Zamani nasıl kullanması gerekir?

V6: Kendimizde yapmakta zorlanıyoruz o yüzden model olacaksak önce kendimizi disipline almalıyız. İnsan yaptığını, yaşadığını başkasına daha kolay anlatır, daha kolay kabul ettirir. Uyku düzenimizi, yemek düzenimizi aynı saatte neler yapıldığını yani ailenin düzenini öğrenir çocuk. Zamanı planlı kullandıktan sonra zaman yetmiyor diye bi mevzu olmaz. Çocukta bunu doğal olarak edinir. Evde televizyon kapatılmış, şimdi bizim okuma saatimiz senin ders çalışma saatin dendiğinde bir süre sonra çocuk kendini disipline alacaktır, bu düzene alışacaktır. Okulda planlı olan zamanı evde devam ettirmek önemli. Planlı olmak için kardeş sayısının çok olması bence önemli değil çünkü okulda da kalabalık ortamdalar zaten. Dersin yanında mutlaka arkadaşlarıyla görüşmesi önemli. Gelişimi için dışarıda oyun oynaması çok önemli ama sosyal medyada sosyal olması bence sosyalleşme değil. Arkadaşlarıyla birebir ilişki kurmalı. Anne- baba çocuğunun arkadaşlarını eve çağdırmaktan yüksünmeyecek, destekleyecek. Resim ve beden dersini çocuklar çok seviyorlar çünkü kendilerini ifade ediyorlar. Çocuğun spora yönlendirilmesi de önemli, çocuk deneye deneye kendini bulacaktır. Sporla dersin dengesini kurması gerek çocuğun.

V7

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

V7: Telefon, TV bizde en çok olumsuz etkileyen faktör. Onun dışında Tuğçe kendi sorumluluğunu bilir. Muhtemelen önünde ablası olduğu için bazı şeyleri onda gördü. Ablasına sürekli ders çalış derdik. Tuğçe'nin kendi odası var, orda çalışıyor, çalışırken telefonu salonda bırakır. Ortamın sessizliği de olumlu etkiler. Anne babanın tutumu çok önemli biz çok az tartıştığımızda bile etkileniyor. Eşler arasında ki tutarlılıkta çocuğun davranış şekillendirmesinde önemli. Biz buna çok dikkat ettik. Zaten demokratik bi aileyiz, her şeye beraber karar veririz.

2.D: Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?

V7: Ona sessiz ortam hazırlamak, anlayamadığı yerlerde destek vermek. Kaynak kitapları onun istediği şekilde alıyoruz. Ona sormadan alırsam o kitaptan çalışmıyor. Beslenme düzenine de dikkat etmeye çalışıyoruz, kahvaltı yaptırmadan göndermemeye çalışıyoruz. Ablasına göre Tuğçe'yi daha korumacı yetiştirmişiz. İhtiyaç duymuyor ama ben ona matematik dersi aldirmaya karar verdim. Nihayet ikna oldu. Dershaneye ona sormadan yazdırmıştım ona da çok kızmıştı. Mesela misafir çağdırırken ona da soruyoruz. Biz bi yere gideceksek onlara soruyoruz, aslında her şeyi onlara göre planlamışız. Ama ablası olduğu için bazı konularda daha rahatım.

3.D: Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?

V7: Sorumluluklarını bilmesi gerekiyor. Çocuk çok küçükken anne-baba bu sorumlulukları kazandıracak. Anne babasına saygısını kaybetmemeli. Arkadaş çevresiyle gayet uyumlu, gitmemesi gereken yerlere gitmiyor. Hayır deme becerisine sahip.

4.D: Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

V7: Odası olmalı bence, sessiz olmalı. Odasında çalışması olumlu yönde etkiliyor. Masasını ışıklı yere koyduk, ısısına dikkat ediyoruz. Önceden odada posterler vardı bu sene dikkatini dağıtır diye hepsini kendiliğinden kaldırdı.

5.D: Zamanı nasıl kullanması gerekir?

V7: Zamanını planlaması gerekiyor. 2 kızım var ikisi de farklı. Küçük kızım nerde ne yapacağına karar verir ve bilir. Yazılı olarak programı bu sene yok ama önceden yapmaya çalışıyordu Şimdi sadece testlerini yazmaya çalışıyor. Filmini seyrediyor, yüzmeye gidiyor, dersini çalışıyor. Yani verimli kullanıyor diyebiliriz.

V8

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

V8: Ortamın düzenli olması gerekiyor bence, benim kızım çalıştığı odada yatak olduğunda dikkatinin dağıldığını uykusunun geldiğini söylüyor. Dağınık çalışıyor normalde, mutfakta ya da salonda çalışabiliyor. Sesten çok rahatsız olmuyor aslında. Telefon varsa telefona kilitleniyor o zaman telefonunu alıyorum. Bazen ben gösteriyorum önemli olan yerleri o ona göre ders çalışıyor. Kitap okumalı. Bence her şey ders çalışmakta değil. Çocuğun donanımlı olup kendini geliştirmesi, mutlu olması daha önemli. Sosyal ağların yararları olduğu kadar zararları da olduğunu düşünüyorum. Kızım hedefi doğrultusunda ilgi alanına göre sayfaları takip ediyor. Yeni şeyler öğreniyor ama farklı grupların içine de girebilir. Aile biraz uzaktan takip etmeli bu durumu. Öğretmen de etkiler. Mesela kızımın bi öğretmeni ödev yapmadığı zaman tahtaya çıkararak azarlıyormuş. Bence bu çok yanlış ödev olmasa da olur. Ödev deyince çocuk kaçırırsa o çocuğu bunaltan bir şeydir. O zaman amaca hizmet etmiyordur. Ödev sorumluluk bilincini kazandırmak için verilmeli.

2.D: Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?

V8: Benim kızım dağınık çalışıyor o yüzden ben ona yazılıdan önce çalışması gereken yerleri işaretliyorum. Kaç tane konu olduğunu yazıyoruz. Tik koyarak çalışması yönünde tavsiye de bulunuyorum. Böylece nerede olduğunu görür. Ortamı düzenlemem, onun dikkatini dağıtacak objeleri kaldırmam, sağlıklı beslenmesini sağlamam benim görevim. Temiz olması lazım aynı zamanda ortamın. İhtiyaçlarını da maddi ve manevi olarak karşılamalıyız. Bu yaşlarda dış görünüme önem verdikleri için o konuda da ihtiyaçlarını karşılamak önemli. Bizim annelerimiz babalarımız çok fazla sorgulamıyorlardı ama biz çok üzerine düşüyoruz çocukların. Bu seferde çocuğu bunaltıyoruz. Hiç karışmadığımız zamanda ilgisizsiniz diyor. Bunun dışında çocuğumuzu kesinlikle başkalarıyla kıyaslamayız. Neden diye sormuyoruz niye böyle oldu, neleri farklı yapabildin diye soruyorum. Yalnız bi yerlerde hep eksik yapıyormuşuz gibi geliyor, çünkü her şeyi yapmamıza rağmen istediğim gibi özgüvenli değil.

3.D: Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?

V8: Her şeyin bilincinde olması gerekiyor. Yaptığı davranışın kendisini ve ailesini nasıl etkilediğini düşünmesi gerekiyor. Ama el alem ne der diye yaşasın istemiyorum, merkeze kendini alarak asıl ben nasıl etkilenirim bundan diye düşünmeli. Çocuğun yapısı da genleri de önemli bence. Ödevlerini zamanında yapar ama ders çalışması gerektiğini ben hatırlatıyorum. Yazılısı varsa önceden hazırlanması gerektiğini ben söylüyorum. Çocuğun aslında kendisi çalışıp aldığı notun sorumluluğunu alması gerekiyor.

4.D: Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

V8: Temiz, düzenli olmalı dağınık olmamalı. Işık yeterli olmalı. Ortamda TV, PC, telefon olmamalı. Bu da bireysel aslında herkesin çalışma alışkanlığı farklı. Nil çalışırken gezer, zıplar vs.

5.D: Zamani nasıl kullanması gerekir?

V8: Tasarruflu kullanılmalı, neyi ne kadar yapması gerektiğini bilmeli. O zaman ne o üzülür ne ben rahatsız olurum. O yazılısı varken ders çalışmadığı zaman ben rahatsız oluyorum. İlerde beni de suçlayabilir anne sen öğretmenin sonuçta bana neden anlatmadın, göstermedin demesin istiyorum. Kitap okuması gerekiyor önce çünkü ruhunu beslemeli. Bu konuda da model olmaya çalışıyoruz. Ama bize de verilmemiş ki o. Ama çocuklarım için bende kendimi zorluyorum bazen. Evde herkesin kitaplığı var mesela kendilerine ait hissetsinler diye. Ders çalışma programı da var sene başında hazırlar. Ödevlerinin, projelerinin teslim tarihlerini yazar. Ara ara yapıp yapmadığını kontrol ediyorum. Bize de bir şeylerin son günü var demeseler bizde çalışmalıyız zannediyorum. Spor konusunda da destekledik. Yüzmeye, voleybola gitti. Nil daha çok sanatsal bir kız. Ama yeteneklerini tam olarak kullanamıyor. Eğer ki sınavlarda istediği puanı almazsa özel üniversiteye göndeririz diye düşünüyoruz zaten. Önemli olan donanımlı olması, iletişiminin güzel olması kısaca mutlu olması.

V9

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

V9: İnternet özellikle çok olumsuz etkiliyor. Ortam, TV, arkadaşlarının uygunsuz zamanda gelmeleri etkiliyor.

Ödüllendirme benim çocuğumda etkili oldu. Ne olursa olsun çocuklar ders çalışmayı sevmiyor. Biz onu ödüle bağladık. İnternet kullanmayı çok istiyor bizde ders çalıştığı zaman internet kullanım süresini artırdık. Teog sınavında da bunun etkisini gördük olumlu yönde. Eğitim sistemi direk ezberle dayalı olduğu için hiç istemesem de amacımız Teog ta başarılı olması. Birçok şeyi Teog a bağlı, iyi bir liseyi gitsin, iyi arkadaşları olsun. Üniversite önemli değil onu yurt dışında okuturum. Ya da parayı biriktirip özel üniversiteye gönderirim. Ama sosyal yönden çok olumsuz şeyler yaşadık. Örneğin tenise gidiyordu, sırf dersleri yüzünden bırakmak zorunda kaldı. O da birçok sağlık sorununu beraberinde getirdi, obeziteye doğru gidiyor. Eğer spora devam etseydi akademik olarak mağdur olacaktı.

Öğretmende çok önemli bence, çocuğun kahramanı olmalı. Dürüstlüğü olsun, davranışlarıyla model olsun böyle ce çocuğa ders çalışması konusunda da kolayca yönlendirebilir. Ama anne baba çok daha önemli. Asla bir öğretmen anne-babanın önüne geçmemeli. Eti senin kemiği benim mantığı yanlış bence. Çocuk öğretmene emanet edilmemeli. Öğretmenin yeteceği belli bir gücü var.

2.D: Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?

V9: Akademik olarak biz çocuğa yetemiyoruz. Yetsek de bir babadan bilgi amaçlı faydalanmak istemez bi çocuk sıkılır. Öğretmen farklıdır. Sadece onun ihtiyaçlarını giderebilecek, kaliteli zaman geçirecek bir ortam oluşturup onun kendi başına çalışmasını sağlamak. Özel kurslardan faydalandırmak görevimiz. Demokratik bir aileyiz ama çoğu zaman sorun yaşıyoruz. Otorite boşluğunu çok iyi kullanıyorlar. Normalde çok çatışma yaşamayız ama çocukla sadece PC, internet yüzünden tartışıyoruz. Çocukları da başkalarıyla asla kıyaslamamalıyız. Çünkü her çocuğun kapasitesi, algısı, ihtiyaçları farklı olduğu için kıyaslamamaya çalışıyoruz. Ama ufak tefekte olsa bizim dışımızda babaanne, dede gibi akrabalar torunları arasında kıyaslıyorlar. Olumlu olarak kıyaslıyorlar oğlumu ama bu durumdan rahatsız olduğunu biliyorum. Kuzenleriyle ilişkisi bozuluyor.

Biz planlarımızı da çocuğa göre yapıyoruz. Oğlum ortaokula geçince ona uygun okul bulup evimizi oraya taşıdık. Şimdi yine aynı durumla karşı karşıyayız. Lise de gideceği okula göre yine oraya taşınacağız. Üniversiteye gittiği zaman yurt dışında okutacağım ve eşim emekliye ayrılıp onun yanında kalacak. Oğlumda bu durumdan çok memnun. Ama kesinlikle doğru bir şey olmadığını çok iyi biliyorum. Çünkü çocuğum ayakları üzerinde duramıyor. Bencillik bizimki. Çünkü çocuğum acı çekerse üzülüyorum ya, üzülme istemiyorum. Kendimizi koruyoruz aslında. Ben çocuğumun gelişimine engel oluyorum. Öğlen arasında mesela aklımda o vardı ben vermediğim sürece yemek yemiyor, kendi başına kolay kolay yemek yemez tüm günü öyle geçirir.

3.D: Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?

V9: Sorumluluklarını bilsin. Birey olmasını istiyorum. Odasını toplasın, dersine çalışacak zaten. Ödevlerini yapacak. Hayır demeyi de çok iyi öğrettik diye düşünüyorum, hayır diyebilir. Yaşına bağlı olarak bence bir hedefi yok. Günlük yaşayıp mutlu olan bir çocuk. Belki de bu bizim istediğimiz.

4.D: Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

V9: Kişiye göre değişir bence standardı yok. Işık tabii ki önemli, görebilmesi için. Bizim çocuk TV açıkken, uzanarak çalışıyor. Her ortamda dersine çalışabiliyor. Çok küçük yaşta satranç oynamaya başladı. Bunun dikkat konusunda çok etkili olduğunu biliyorum bence bu şekilde çalışmasında satrancın etkisi büyük oldu.

5.D: Zamanı nasıl kullanması gerekir?

V9: Zamanı spor yaparak, sosyal etkinlikler gerçekleştirerek ve akademik çalışmalarını yaparak geçirebilir. Spor ve sanata ağırlık vermeli akademik çalışmalarla bu üç maddeye önem vermeli. Türkiye’de ki şartlar buna uygun olmadığı için gelişimine tek yönlü destek veriyoruz. Eksik kalanların kapatılması için mümkün olduğunca kendi imkanlarımızla bunu okul dışında yapmaya çalışıyoruz ama isteriz ki her şeyin okulda bitmesini yani bize bir şey bırakmasınlar. Çok güzel özel okullar var mesela Koç gibi, Şişli Terakki gibi bu tür okullarda her şeyi bitiriyorlar size bir şey kalmıyor, biz de devlet okuluna verdiğimiz için o yönlerini ekonomik gücümüz doğrultusunda kendimiz gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Kurslar aldirttik mesela gitar olsun, tenis olsun, basketbol olsun çoğu veli de bu şekilde destekliyor.

V10

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

V10: Öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörleri çevresel faktörler ve kişisel faktörler olmak üzere iki kısımda inceleyebiliriz. Çevresel faktörler olarak öğrencinin ders çalışma ortamının düzenli ve temiz olması, kısaca ders çalışmaya hazır olması gereklidir. Odasında onu rahatsız edecek uyarıcıların olmamalıdır. (televizyon, bilgisayar, tablet, telefon vb. gibi)

Kişisel faktörler olarak öncelikle öğrenci ders çalışmaya hazır ve istekli olmalıdır, dinlenmiş, karnı tok, kafası derse odaklanmış olmalıdır. Çalışırken belli bir programı olmalı, elinden geldiğince o programa sadık kalmalıdır. Öğretmenlerinin verdiği ödev ve çalışmaları zamanında yapmalı, anlamadığı yerlere geciktirmeden öğretmene sormalıdır. Tabi bunun içinde öğretmeni ile iletişimi iyi olmalı ve öğretmeni sevmelidir. Öğrenci öğretmeni sevmediği durumlarda genelde o dersi de sevmiyor.

Çevresel faktörlere arkadaş çevresini de ekleyebiliriz. Öğrencinin arkadaş çevresi, yakın arkadaşları ne kadar iyi ve başarılı olursa öğrenci de o denli başarılı olmaya ders çalışmaya özen gösterir diye düşünüyorum. Anne, baba, arkadaş ve öğretmen iletişimi derslere olumlu ya da olumsuz yansımaktadır. Ailenin tutumu öğrenciye desteği, onunla ilgilenmesi ders çalışmasına olumlu katkı sunacaktır.

2.D: Çocuğunuzun etkili ders çalışması için size düşen görevler nelerdir?

V10: Çocuğumun etkili ders çalışabilmesi için çalışma odasını düzeni çok önemlidir. Çalışma odasının ihtiyaçlarını, eksiklerini gidermeyi ve temizliğini bir anne olarak elimden geldiğince yapmaya çalışıyorum. O ders çalışırken sessizliği sağlamaya çalışıyorum. Eğer TV açıksa veya onu rahatsız edecek bir ses varsa engel olmaya çalışıyorum.

Etkili ders çalışabilmesi için sağlıklı beslenmesi de çok önemli diye düşünüyorum. Elimden geldiğince sağlıksız abur cuburları yemesine izin vermiyorum. Ders çalışmaya başlamadan önce çok ağır uykuyu getirici yemek veya içecek vermiyorum.

Ödevlerine yardım etme konusunda biraz hassasım. Çevremde gördüğüm bazı anne babalar çocuklarının ödevlerini direkt kendileri yapıyor ki bu bana göre doğru değil. Çocuğa katkıdan çok zarar veriyor. Ben yardım ziyade destek olup ödevi konusunda yönlendirme yapmaya çalışıyorum. Ödevi nasıl yapacağına veya nereden ulaşacağı konusunda yönlendirme yapıp araştırma ve yapma kısmını ona bırakıyorum.

Ailecek yapılan planlarda öncelikle çocuklara göre yapıyoruz. Eğer onun ödevi, bir çalışması veya sınavı varsa çok zaruri değilse programımızı erteliyoruz. Yaptığı güzel çalışmalar ve aldığı güzel notlar sonrası onu teşvik için zaman zaman ödüllendirme yapıyoruz. Bu illa sevdiği bir şeyi almak değil de mesela sevdiği bir yemeği yapmak ya da ailecek onun istediği bir filme gitmek gibi daha sosyal daha anlamlı ödülleri uygun görüyoruz.

3.D: Sizce çocuğunuza düşen görevler nelerdir?

V10: Sorumluluklarını bilerek hayatı öğrenmeli. Biz elimizden gelen desteği göstersek de iş onda bitiyor aslında. İsterse çalışır ve hedeflerine ulaşır. Bizim genel olarak ondan beklentimiz şu an için ödevlerini zamanında yapması ve evde ki sorumluluklarını bilmesi. İlerisi içinse hedeflerine ulaşip vatana millete hayırlı bir birey olması. Bizim tek arzumuz ve beklentimiz budur.

Odasını toplaması, kıyafetlerini düzenlemesi, ödevlerini yapması, sınavlarına çalışması, sosyal etkinliklere katılması, kitap okuması gibi onu geliştirip ileriye taşıyacak pek çok görevi var. Bunları üstesinden ne kadar gelirse o kadar başarı olacaktır diye düşünüyorum. Biz de babası ile elimizden geldiğince yardımcı olup destek olmaya çalışıyoruz.

4.D: Evdeki çalışma ortamı nasıl olmalıdır?

V10: Evdeki çalışma ortamı ne kadar düzenli olursa ders çalışması o kadar verimli olacaktır. Araç ve gereçleri (kitap, kaynaklar, çalışma masası, sandalye, kalem, kâğıt gibi) tam ve kullanılabilir olmalıdır. Çalışma odası uyanarlardan uzak olmalıdır. Onu rahatsız edecek dikkatini dağıtacak uyanarlar olmamalı (TV, bilgisayar, telefon, tablet gibi)

Çalışma odası dağınık olmamalı. Düzenli ve temiz olmalıdır. Kaynakları eksiksiz ve tam olmalıdır. İnterneti olmalı ama kontrolümüz dahilinde gerektiği zaman kullanılmalıdır.

5.D: Zamanı nasıl kullanması gerekir?

Zamanını verimli kullanması her zaman başarıya bir adım daha yaklaştırır. Ödevlerini zamanında yapmalı sınavlarına son gün çalışmamalı, düzenli kitap okumalı.

Tabi ki her şey dersten ibaret değil. Boş zamanında gezip eğlenip arkadaşları ile vakitte geçirmek onun en doğal hakkı. Ama biz ailecek önce sorumluluklar sonra eğlence gezme politikası uyguluyoruz. Bunun da faydasını görüyoruz.

Spor ve müzik ilgilenmesinin akademik başarısına katkı sunacağını düşünüyorum. Ama bu konuda maymun iştahlı olmamalı. Daldan dala atlamamalı. İlgisi doğrultusunda istediği spor kursuna yazdırdık. Müzik konusunda da henüz kararını ilgisini veremedi. Sosyal etkinliklerin tüm boş zamanlara yayılması gerektiğini düşünüyorum

ÖĞRETMEN GÖRÜŞMELERİ

Ö 1

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö1: Öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen birçok faktör vardır bence. Bunlar çalışma ortamının uygunluğundan, öğrencinin içinde bulunduğu aile ortamı, yaşadığı çevre, psikolojik durumuna kadar değişkenlik gösterebilir. Örneğin çalışma ortamından başlarsak klasik olarak birçok eğitimcinin tabir ettiği çalışma odasının uygun seviyede ışık alması, odanın ısısı, oturlan sandalyenin çok aşırı rahat olmaması, odanın duvar rengine kadar çalışma ortamını etkileyen faktörler vardır.

Bulduğu aile ortamını düşünürsek ailenin ekonomik yapısı, kültür seviyesi, anne babanın eğitime verdiği önem gibi faktörler etkili olabilir.

Yaşadığı çevreninde çalışmayı şu şekilde etkilediğini düşünüyorum; örneğin yaşadığı çevrede öğrenciyi çalışmanın dışına çekebilecek cezbedici faktörler olabilir, mesela internet cafe, oyun alanları ya da mahalledeki çocuklara kadar etkide bulunabilir. (Tabi ki burada öğrencinin mahalledeki çocuklarla çıkıp oynamaması ön görülmemektedir, burada ifade etmek istediğim çalışırken yaşadığı çevredeki bu gibi faktörler verimli çalışmasını azaltabilir örneğin arkadaşlarıyla dışarı çıkmak için üstünkörü bir çalışma sergileyebilir.)

Psikolojik durumu ise herkesin tahmin edebileceği gibi öğrencinin de herkes insan gibi her ortamdan her durumdan etkilenen bir psikolojisi vardır onu olumsuz etkileyen her durum mutlaka çalışmasına da etki edecektir.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö1: Öncelikle öğrencinin sorumluluk sahibi olması gerektiğini düşünüyorum bence oldukça önemli ve etkili bir kişilik özelliği. Çünkü çalışmak demek başlı başına bir sorumluluk almak demektir. Bunun dışında iletişim kurmayı seven yani içe kapanık yapısı olmayan, konuşkan, özenli, dürüst, duyarlı, olumlu düzeyde kaygılı, yine abartılı olmamak şartıyla titiz gibi özellikler olumlu etkide bulunan özellikler olarak sıralanabilir. Tabi bunların sayısı daha da artırılabilir. Fakat genel olarak düşünürsek olumlu kişilik özelliklerinin birçoğu ders çalışma alışkanlıklarını da bir şekilde olumlu yönde etkiler diye düşünüyorum.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö1: Öncelikle planlı ve programlı bir çalışma sergilemesi gerekir. Yapması gereken çalışmaları zamanında günü gününe aksatmadan bitirmesi gerekir. Bu şekilde bir düzen ona kendiliğinden çalışma alışkanlığını da getirecektir. Tabi bunların öğrenci kendi kişisel özelliklerine göre çalışma aktivitesini kendi belirleyeceği şeylerle daha eğlenceli hale getirebilir bu şekilde de zamanla bunu bir alışkanlık haline dönüştürebilir.

Profesyonel yardım alabilir. Mesela okuldaki öğretmeninden kendine uygun bir çalışma programı belirleyebilir. Eğer bu çalışma programı kendine gerçekten uygun olursa bunu isteyerek sıklımadan uygulayacaktır ve buda ona yine alışkanlık kazandıracaktır. Fakat günümüzde çalışma planları kişiye özel hazırlanmalı kısmından anlaşılın sadece saat kavramı olduğu için bu yöntem pek de işe yaramıyor diye düşünüyorum. (Yani kişiye özel çalışma planı sadece sabah 8 de kalk 1 saat kahvaltı sonra 9.30 da matematik çalış şeklinde ilerleyen öğrencinin isteği doğrultusunda saatleri belirlenen bir plan olmamalıdır diye düşünüyorum.)

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö1: Genellikle derslere ön yargılı yaklaşımları sorun olabiliyor örneğın bir öğrencinin matematiği yapamıyorum şeklindeki düşüncesi onun matematik başarısını ve çalışmalarını büyük ölçüde olumsuz etkiliyor. Bunun yanında okullarda der öğretmenlerine karşı oluşın olumsuz yargılar yine o öğretmenin dersine ait başarıda olumsuz etki yaratabiliyor.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö1: Öncelikle ev ortamından başlayalım. Bence öğrencinin kendine ait bir çalışma odası olması muhakkak olması gereken bir şart değil fakat ciddi anlamda çalışmaya olumlu katkıda bulunduğunu düşünüyorum. Tabi ev ortamı dediğimiz zaman birçok kişinin aklına çalışma odası, çalışma masası, döner koltuk, hali hazırda bir çöp kovası gibi fiziksel şeyler geliyor. Bence ev ortamı dediğimizde sonuçta bu evde yaşayan insanlar var (anne, baba, kardeş gibi hatta çekirdek aile değilse bu gruba büyük anne büyük baba da eklenen aileler var) onlarda akla gelmelidir. Çünkü bu noktada bu kişilerin çalışın öğrencimize yaklaşımları da büyük önem taşıyor. Örneğın evdeki huzurlu ortam, evdeki düzen, aile ilişkileri çok ciddi etkide bulunacaktır. Bir örnekle açıklamak gerekirse, eve her gece geç saatlerde alkol alarak gelen bir aile babasının çocuğu ile evine her akşam düzenli saatlerde gelip çocuğuyla ilgilenen iletişim kuran bir aile babasının çocuklarının aynı düzeyde başarılı olması ve aynı düzeyde ders çalışması beklenemez. Tabi bu sadece baba üzerinden verilen bir örnekti diğer aile bireyleriyle ilgilide birçok yaşanmış örnek verilebilir. Örneğın çalıştığım İstanbul ilinin Sultanbeyli ilçesinde bulunan okulumuzda bulunduğum mahallede ki ailelerin birçoğu çocuklarına şiddet uyguluyor maalesef, ya da çocuklarını okula sadece evden uzaklaşınlar da biraz kafa dinleyelim mantığıyla gönderebiliyorlar. İşte bu tutuma sahip ailelerin çocuklarının başarısı da ortada.

Okul ortamına gelirse, bence okul ortamının çocukların okula zevkle geleceği şekilde ayarlanması gerekir. Bazı okullara bakıyorum hapishane gibi etrafı yüksek duvarlarla dikenli tellerle çevrilmiş böyle bir okula öğrenciler ne kadar gitmek ister şüpheliyim. Tabi içerisinde de her anlamda zevkle düzenlenmiş tabiri caizse bir aile ortamı gibi olmalıdır.

6. Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö1: Ben arkadaşla yapılan çalışmaları olumlu bulan ve destekleyen bir öğretmenim sınıfta yardımlaşmayı ön plana çıkaran çalışmalar vermeye özen gösteririm. Tabi ki dürüst düzenli öğrenciler için olumlu sonuçlar elde edilebiliyor. Bence yakın arkadaşının evine gidip birlikte ödev yapan ders

çalışan bilinçli öğrenciler (burada bilinçliden kastım ders çalışıyoruz diye kendini kandıran arkadaş ilgisinden bahsetmiyorum yani) birbirlerini gayet olumlu yönde etkileyebiliyorlar.

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö1: Çok klişe olacak ama verimli kullanması gerekir. Orasını biliyoruz diyebilirsiniz tabi ama zaman adına yapılması gereken en iyi şey onu verimli kullanmak. Tabi bir eğitimci gözüyle bakarsak olaya daha farklı şeyler söyleyebilirim. Mesela mesele saatlerce oturup ders çalışmak değildir. Mesele verimli çalışmaktır verimli çalışmakta öğrenciye zamandan tasarruf sağlama imkânı tanıyacaktır.

Bir de zamanı zihninin verimli olduğu saatleri kullanarak değerlendirmesi gerekir diye düşünüyorum örneğin sabah saatleri, ya da yatmadan önce okunan bir kitap gibi. Bu kapsamda dikkat edilen durumlar öğrenciyi hem saatlerce çalışma yükünden kurtaracaktır hemde 1 gün zaman dilimi içerisinde çalışma dışındaki aktivitelere de zaman ayırması açısından olanak sağlayacaktır.

Ö2

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö2: Günümüzde cep telefonu, internet ve bilgisayar gibi faktörler öğrencinin çok fazla ilgisini çektiğinden dolayı öğrencinin ders çalışmasını etkileyen en önemli faktörlerdir. Özellikle akıllı telefonların ortaya çıkmasıyla neredeyse her zaman zarfında ders dışına öğrencinin ilgisi kaymaktadır. Teknoloji geliştikçe bu ve buna benzer faktörler önümüzdeki yıllarda çok daha fazla ön plana çıkacaktır.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö2: Neşeli, daha kolay uyum sağlayan sosyal ve mantıklı davranan öğrencilerin daha başarılı olduğu, içine kapanık uyumsuz kötümser ve öfkeli öğrencilerin daha başarısız olduğu her zaman gözlemlenmektedir.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö2: Ders çalışma sorunu hem anne babaların hem de öğretmenlerin en fazla şikayetçi oldukları bir durumdur. Ders çalışma alışkanlığının geliştirilmesi için ilk olarak sorumluluk bilincini öğrenciye aşılması gerekir. Sorumluluk duygusunun kazandırılması öğrenciye hayatının her aşamasında faydalı olacaktır. Anne baba her zaman çocuğunun yanında olamaz. Çocuğa kendi kendine çalışma alışkanlığını kazandırmak için dersi, okulu, öğretmeni sevdirmek gerekir bunları başarabilmek çocuğun ders çalışma alışkanlığını kazanabilmesinde en büyük etkenlerden bazılarıdır.

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö2: Öğrencilerin ders, öğretmen ve okul hakkındaki olumsuz düşünceleri ders çalışma alışkanlıklarını da olumsuz etkilemektedir. Örneğin bir dersi yapamıyorum ve yapamayacağım düşüncesi

ya da bir öğretmenin anlattığını anlayıp başka öğretmende anlamıyorum düşüncesi gibi... Zaten bu sorunlar genellikle başarısız öğrencilerde ortaya çıkmaktadır. Çünkü başarısız öğrenci çoğunlukla ya dersi ya öğretmeni ya da okulu bahane etmektedir. Bu bahanelerde onun için bir çalışmama sebebi oluşturmakta ve buda ders çalışma alışkanlıklarında olumsuzluk arz ediyor.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö2: Öğrencinin evde sağlıklı ders çalışabilmesi için kendisine ait sessiz, düzenli, araç ve gereçlerin, kaynak kitapların eksiksiz bulunduğu bir odasının olması gerekir. Çünkü kalabalık aile ortamında özellikle anne babaların televizyona aşırı ilgi göstermelerinden dolayı çocuk çalışmaya odaklanamıyor. Kendisine ait oda sayesinde kendini bu ortamdan soyutlayabiliyor.

Okullarda da öğrencilerin dersin dışında sevdiği şeyleri yapabileceği mesela basketbol, futbol, masa tenisi, satranç gibi birçok öğrencinin yapmaktan çok zevk aldığı enerjisini sağlıklı bir şekilde harcadığı mutlu olduğu sosyal aktivitelerin her okulda mutlaka ve mutlaka bulunması gerekir. Bunun dışında öğrenciye her yönüyle okula gelirken zevk alacağı bir okul ortamı oluşturulmalıdır. Örneğin; Ağaçlarla, çiçeklerle, yeşil alanlarla süslenen, renkli boyalarla boyanan, küçük kamelyaların olduğu minik parkların olduğu, küçük hobi bahçelerinin olduğu 8-10 hayvanın bulunabildiği küçük barınakların bulunduğu bir okul hangi öğrencinin ilgisini çekmez ki...

6.D: Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö2: Okul dışı zamanlarda eğer öğrenci başarısız bir öğrenciyse sınıfından veya okulundan kendisinden daha başarılı bir arkadaş edinerek bu arkadaşıyla sistemli, düzenli, zamanı verimli kullanarak birlikte ders çalışması öğrenciye çok yararlı olacaktır. Çünkü başarı olan arkadaşının başarılı olma nedeni onun kendisinden çok zeki olduğundan dolayı değil düzenli ve zamanı verimli kullanarak çalıştığından dolayı olduğu bir gerçektir. Başarı olan bir öğrencinin başarılı olmasının en büyük nedeni düzenli ve sistemli çok çalışmasından dolayıdır. Bu birliktelikte zayıf öğrenci başarılı olan öğrenciden düzenli ve sistemli çalışarak başarılı olabilme yolunu görecektir. Buda kesinlikle onunda başarılı olmasına yol açacaktır. Aynı zamanda başarılı öğrencide arkadaşıyla paylaşımında bulunmayı öğrenerek olumlu bir kazanım elde edecektir.

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö2: Okul dışında öğrencinin dinlenme, yemek yeme ve uyumanın dışında aslında çok zamanı yoktur. Bu durumda baktığımız zaman bu kısıtlı zamanı iyi değerlendirmesi gerekir. Öncelikle ortalama günlük bu sürenin ne kadar olduğunu tespit etmesi lazımdır. Örneğin 3 saat net bir zamanı kalıyorsa çalışmalarını buna göre mutlaka planlaması gerekir. Ama çok uzun vadeli değil günlük veya haftalık planlama yapması daha doğru olur. Planlama yaparken öğrencinin özellikle çok zorlandığı ve zorlandığı derslere mutlaka daha fazla zaman ayırması gerekir. Bunları yaparken de ders bazında konu bazında anlamadığı bölümlere daha fazla zaman ayırması çok daha olumlu olacaktır.

Ö3

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö3: Bireysel farklılıklar, ders çalışma ortamı, hazırbulunuşluk seviyesi gibi faktörleri ders çalışmayı etkileyen başlıca faktörlerden sayabiliriz. Bu konuyu biraz açacak olursak öğrencinin derse başlayabilmesi için istekli ve hazırbulunuşluk seviyesinin optimal düzeyde olması gereklidir. Bireysel farklılıklar göz ardı edilmemelidir. Her birey birbirinden farklı olduğu için çalışmasını etkileyen faktörlerde de değişkenlikler yaşanır.

Ders çalışma ortamının nasıl olması gerektiği de ders çalışmaya doğrudan etki sunar. Düzensiz, temiz olmayan, yeterli ışığa sahip olmayan, havasız, gerekli araç gereçlerin olmadığı bir ortamda öğrencinin motivasyonu düşük olacağından ders çalışması verimli olmayacaktır. Ama bunun tam tersi bir durumda eğer öğrenci gerekli şartların sağlandığı sağlıklı bir ortamda ders çalışırsa akademik başarısına daha çok katkı sağlayacaktır diye düşünüyorum.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö3: Öğrencinin çoğu zaman ben bu dersi sevmiyorum yapamıyorum diye hemen dersi bırakması o derse olan önyargısının bir sonucudur. Bu durumda sabırlı olmalı ve gerekirse çalışma yöntemlerini gözden geçirmelidir.

Girişimci olması özgüvenini yükselttiği gibi ders çalışma alışkanlığına da olumlu katkı sunacaktır diye düşünüyorum. Öğrenci ders çalışmayı gelecek hedeflerine ulaşmak için bir kapı olarak görmeli ve bunu bir ihtiyaç olarak hissetmelidir.

Sorumluluk duygusu olan öğrenci her zaman diğerlerinden bir adım öndedir. Bunu ders çalışmasına, ödevlerine ve sınavlarına zamanında çalışmasına yansıtabilirse akademik kariyeri daha sağlıklı olacaktır.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö3: Öncelikle çalışmaya ihtiyacı olduğu hissettirilmeli. Sonra sıkıcı olmayacak bir plan çerçevesinde aralıklı çalışma alışkanlığı geliştirilmelidir. Eğer öğrenci bu çalışma alışkanlığını kazanabilirse tüm akademik hayatı boyunca zorluk çekmeden hedeflerine ulaşabilir.

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö3: Çalışılan konuya ait alt bilgilere sahip olunamaması ve buna yönelik bireyde oluşan olumsuz tutum ve kaygılar ders çalışma alışkanlığında karşılaşılan en büyük sorunlardandır. Bu sorunlar zamanında giderilmezse ilerde daha büyük önüne geçilmesi zorlaşan sorunlara yol açabilir.

Konunun bireyin öğrenim kapasitesinin üzerinde olması, öğrencinin seviyesinin üzerinde konularda gerekli hazırlanmışlığa sahip olmaması onun derse olan ilgisini azaltacak bu da karşımıza ciddi bir sıkıntı olarak çıkacaktır.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö3: Bireysel farklılıklar dikkate alınarak çalışma ortamı hazırlanmalı, uygun zaman ayrılmalı ev ve okul ortamı öğrenciye uygun düzenlenmelidir.

Dikkat dağınıcı nesne ve durumlardan ayrılmış olmalıdır. Onu etkileyebilecek her türlü uyarandan ortam arındırılmış olmalıdır.

6.D: Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö3: Arkadaş uyumları önemli ancak arkadaşlardan birinin derse ilgisinin olmaması o çalışma ortamını yok eder.

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö3: Sürekli çalışmak verimli çalışmak demek değildir. Önemli olan ihtiyaç kadarıyla aralıklarla çalışmak. Bu şekilde çalışılması hem konunun kalıcılığını artırır hem de bireyi çalışma esnasında sıkmaz.

Ö4

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö4: Öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler öncelikli olarak öğrencinin güdülenmişlik seviyesinin yüksek olması çünkü öğrenci çalışmaya ne kadar motive olarak başlarsa süreci kendi kontrolü altında tutup planlı çalışabiliyor bunun yanında öğretmen ve veli desteği, iş birliği öğrencinin çalışmasında etkili. Ayrıca öğrencinin sistematik olarak takip edilmesi, hedefinin netleştirilmesi, gelecek beklentisi, ailenin eğitim düzeyi ve rol model olabilecek kardeş, kuzen vs. sahip olması çalışması üzerinde etkilidir.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö4: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri en önemlisi kararlılık, evet birçok öğrenci sene başında kendine hedefler belirliyor, rehber öğretmenleri ile ders çalışma planları yapıyor ancak sene sonuna gelindiğinde bu planları düzenli bir biçimde uygulayan öğrenci sayısı sınırlı kalıyor, işte bu sınırlı sayıdaki öğrenci göstermiş olduğu kararlılıkla başarıya ulaşıyor. Kararlılığın yanında en çok etkileyen kişilik özelliklerinden biri de sabırlı ve sebat.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö4: İlk olarak aile içerisinde başlamalı çünkü ev içerisinde değerli olduğu hissettirilmeyen, sürekli pasif kalmış, her işi onun yerine yapılmış olan öğrenciler gözlemlerime göre kendi çalışma düzenlerini oluşturmakta ve kendisi için yapılan ders çalışma planlarını uygulamada ve sürdürmede yetersiz kalmaktadır. İlk okuldan başlanarak sınıf öğretmenlerince çalışma alışkanlığı yerleştirilmeli çocuk orta okula geldiğinde hala nasıl çalışacağını bilemeyen kendi öğrenme stilini keşfedememiş bir birey olarak gelmemelidir. Ve en önemlisi çalımla ortamı düzenlenmelidir.

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö4: Bence en önemli sorun öğrenilmiş çaresizlik, çocuklardan sürekli işittiğim çalışsam da yapamıyorum zaten yapamayacağım neden İngilizce çalışayım gibi cümleler oluyor. Bir diğer etken de bir alandaki başarısızlıklarını tüm alanlara yönlendirmeleri özellikle 1. TEOG' dan sonra Matematik dersinin çok zor olduğunu düşünüp çalışmak istemeyen birçok öğrenci ile karşılaştım.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö4: Her okul ve evin iklimi birbirinden farklı olacağı bilinir ancak okul içerisinde gerekirse okul çıkışlarında çalışma saatleri ayarlanmalı, ev içerisinde ise öncelikle fiziki şartlar sağlandıktan sonra öğrencinin çalışma saatleri göz önünde bulundurularak evdeki seslilik düzeyi, yemek saatleri vb. durumlar ayarlanmalıdır. Öğrenci veli tarafından kontrol amaçlı sık sık rahatsız edilmemelidir.

6.D: Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö4: Yine öğrencinin öğrenme stiline göre değişen bir durumdur. Kimi öğrenci arkadaşı ile çalıştığında özellikler birbirine anlatarak ve soru sorarak konuları pekiştirirken kimi öğrenciler de kafasının karıştığını hatta sınavdan önce arkadaşıyla hiç konuşmadığını belirtmektedir.

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö4: Her öğrenci zaman yönetimi konusunda bilgilendirilmeli, öğrenme saatlerinin kişisel olduğu belirtilerek kendilerine uygun olan planların bu yönde olması gerektiği belirtilmelidir. Ve zaman planlaması konusunda yardımcı olunmalıdır. Zamanını etkili ve verimli kullanması amacıyla düzenlemeler yapılmalıdır.

Ö5

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö5: Bu faktörleri şöyle sıralayabiliriz, arkadaş çevresi, anne baba ilgisi ve sosyo-kültürel durumu, motivasyon durumu ve kaynağı, öğretmen niteliği, ders çalışma ortamı, derse olan ilgi yetenek ve kabiliyet diyebiliriz. Bu konuyu biraz açacak olursak bence bu faktörlerin başında çalışma ortamı ve öğrencinin derse olan ilgi düzeyi geliyor. Eğer öğrencinin o derse ilgisi optimal düzeyde değilse o derse çalışsa bile verim alamaz, boşa kürek çeker. Çalışma ortamı da çok önemlidir. Sessiz,

sakin, havadar, ferah olmalıdır. Yeterince ışık almalıdır. Loş ışık kesinlikle olmamalıdır. Çalışma masası ve odası temiz ve düzenli olmalıdır.

Anne baba öğrenciye her konuda destek olmalı, onu ders çalışmaya teşvik etmelidir. Arkadaş çevresine dikkat edilmelidir. Kötü arkadaş grubu öğrenciyi başarıdan uzaklaştırır. Anne baba bunları mutlaka kontrol etmeli ve gerekiyorsa çok geç olmadan müdahale etmelidir.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö5: Öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen kişilik özellikleri şunlardır: Öğrencinin hırslı/umursamaz oluşu, öğrencinin içsel ya da dışsal bir motivasyona sahip olması, öğrencinin özgüven sahibi olup/olmaması, öğrencinin önceki akademik hayatına bağlı olarak oluşan kendine karşı oluşan bakış açısı gibi birçok özellik vardır.

Bu konuyu biraz açacak olursak, azimli olma hedefleri ulaşma konusunda öğrenciyi en çok güdüleyen faktördür. Hedeflerine ulaşmak için içsel ve dışsal motivasyonları iyi olmalıdır.

Özgüveni sağlam olan öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olacağını düşünüyorum. Bu tarz öğrenciler hedeflerine daha rahat bir şekilde ulaşırlar.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö5: Ders çalışma alışkanlığı kazanmamış bir öğrencinin ders çalışma alışkanlığı kazanması çok zordur. Bunun için öğretmen ve ailenin sorumluluğu önemlidir. Mesela öğretmenin sorumluluğu öğrenciye dersini sevdirmek ve iyi bir rol model olmaktır. Aileler ise evde ders çalışmayan çocuğa destek olmalıdır. Ben velilere şöyle bir öneride bulunuyorum. Siz de elinize bir kitap alın onun çalışma odasında o çalışırken siz de okuyun böylece rol model olabilecektir. “Oğlum kızım ders çalış” gibi ifadelerin etki gücü çok zayıftır.

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö5: Bence en önemli konu budur. Öğrenciler önceki başarısızlıklarından dolayı olumsuz otomatik düşünceler geliştirirler. Asla yapamam, kesinlikle başaramam vb. Bu düşüncelerin okul rehber öğretmeni ya da uzman psikologlar tarafından olumlu düşünceler ile yer değiştirmesi gerekir. Eğer bu olumsuz otomatik düşünceler değiştirilmezse öğrenci tam başarıyı asla sağlayamaz.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö5: Okul ortamında öğrencilerin dersleri sevmesi için farklı materyaller kullanılabilir. Örneğin fen öğretmenleri fen sokağı yapıyorlar. Öğrenciler bu sokağı geçerken fenle ilgili birçok kavramı gizil ya da açıktan öğrenmiş oluyor. Ev de öğrencinin ders çalışma odası kesinlikle olmalı eğer bu mümkün değilse odanın bir yeri bunun için dizayn edilmelidir. Ders çalışılan odada PC, TV gibi uyaranlar asla bulunmamalıdır. Aile bireyleri öğrenciyle empati kurabilmeli sert emir cümleleri ile öğrencinin şevkini kırmamalıdır.

6.D: Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö5: Akran öğretimi doğru kullanılırsa öğrencinin başarısını önemli ölçüde artırır. Ancak bu noktada ikili ya da en çok üçlü çalışma uygundur.4 ve fazlası kişinin bir arada çalışmaya çalıştığı ortamlarda verimli bir çalışma olması beklenemez. Aile bu konuda dikkatli olmalı öğrenciye zarar veren arkadaşları kontrol edebilmelidir.

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö5: Zamanın etkili kullanımı öğrenciler için (tabi bizler için de) çok önemlidir. Öğrenciye özgü bir ders çalışma programı yapılmalıdır. Öğrenci programa mesela bir ay uyarsa ona bir pekiştireç verilebilir. Böylece öğrencinin motivesi artabilir. Unutulmamalıdır ki hiçbir programa hiçbir öğrenci tamamen uyamaz. Burada önemli olan bazen aksamalar olsa da öğrencinin vazgeçmeden yılmadan plana sadık kalmasıdır. Haftanın bir günü hiç ders çalışmayıp dinlenmeye ayırması yerinde olur.

Ö6

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö6: Öğrencilerin ders çalışmalarını etkileyen faktörlerin başında günümüz gençlerinin en büyük sorunlarından biri olan teknoloji ve internetin yanlış kullanımı geliyor. Oyunlar ve sosyal paylaşım sitelerinde harcanan boşa zamanlar ders çalışmayı olumsuz etkilemektedir. Bunun yanı sıra ders çalışma ortamının olumsuzlukları (düzensizlik, fiziki şartlar, yetersiz kaynak sıkıntısı vs.) öğrencilerin derse olan ilgisini her geçen gün azaltmaktadır. Öğrencileri bu konuda etkileyen bir başka faktörde moral-motivasyon konusunda onlara destek olacak bilinçli velilerin günümüzde geçmişe göre daha az olmasıdır. Veliler her şeyi okuldan ve öğrenciden beklemekte, sorumluluk alma konusunda yetersiz kalmaktadırlar. Öğrenciler mutlaka psikolojik açıdan desteklenmeli, bu konuda velilerin de bilgilendirilmesi sık sık yapılmalıdır.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö6: Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar çoğu eğitimcinin dikkat etmediği ama özünde öğrencideki var olan potansiyeli dışarı çıkaracak en büyük etkenlerden biridir. Ders çalışma öğrenci için çoğu zaman bir sorumluluktan öteye geçemez. Öğrencilerin farklı kişilik yapıları bu çalışma ve ödev sorumluluklarına da farklı anlamlar katar. Bu konuda gerekli fizibilite çalışmalarının eksikliği ne yazık ki öğrencilere olumsuz yansımaktadır. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları bireysel farklılıklar doğrultusunda farklı şekillerde desteklenmeli, her birey ötekinden ayrı tutulmalıdır.

Her öğrencinin farklı bir zekâ türüne daha yatkın olduğunu düşünürsek, sayısal zekâsı daha iyi bir öğrenciye anlatılan ders ile sözel zekâsı daha iyi olan bir öğrenciye anlattığımız ders başarı, zaman, ders türü ve elde edinilen çıktılarda mutlaka farklılıklar göstermektedir. Ritmik zekâsı daha iyi olan

bir öğrenci müziğe, görsel zekâsı daha iyi olan bir öğrenci resme ve güzel sanatlara, sözel zekâsı iyi olan bir öğrenci edebiyat ve tarih gibi derslere, sayısal zekâsı daha iyi olan bir öğrenci ise matematik ve fen derslerine daha yatkın olduğundan, yönlendirmeler öğrencilerin geleceklerini belirler. Bu zekâ türlerinin farklı olması ders çalışma alışkanlıklarına da yansımaktadır. Kimi öğrenci dersi dinleyerek sınıfta öğrenir, kimi öğrenci yazarak ve tekrar ederek öğrenir, kimi öğrenci de sorgulayarak ve analiz ederek öğrenmektedir. Burada ki kişilik özellikleri bireyden bireye değişmektedir.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö6: Öğrenciler genel olarak ders çalışma konusunda sorumluluklarını yerine getirme de sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunların başında internet, oyun, arkadaş çevresi, televizyon programları gibi onları etkileyen, zamanlarını çalan etmenler gelmektedir. Ders çalışma öğrenciye önce sorumluluk bilinci ile verilmeli ve mutlaka kontrol ve takibi yapılmalıdır. Zaman zaman ödüllendirme ya da dönüt verme ile öğrencinin bu sorumluluğu olumlu anlamda pekiştirilmelidir. Düzenli ders çalışmanın kısa, orta ve uzun vadede öğrenciye neler kazandıracığı itina ile öğrenciye anlatılmalıdır. Öğrencinin bireysel farklılığı baz alınarak bir çalışma programı oluşturulmalıdır. Bu konu da sınıf rehber öğretmeni ve okul rehberlik servisine çok iş düşmektedir.

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö6: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlığını edinmesi ilkökul düzeyindeyken başlayıp tüm eğitim hayatı boyunca devam etmektedir. Bu uzun süreçte karşılaşılan pek çok bilişsel sorun ortaya çıkabilmektedir. Her öğrencinin zekâ seviyesi, algı düzeyi, derse olan ilgisi, öğretmeni ile iletişimi, kendini tanıması, kendine hedefler koyması, anlama ve dinleme kapasitesi, dikkat seviyesi farklı olduğundan bu etmenler öğrenciye başarı ya da başarısızlık olarak geri dönmektedir. Eğer öğrenci kendini ve yeteneklerini iyi tanıyıp bu sorunların üstesinden gelebilirse başarı ve kariyer anlamında hedeflerini çok rahat yakalayabilir diye düşünüyorum.

Yani kısaca öğrenci bireysel farklılıklarını, yetenek ve kapasitesini ne kadar erken tanırsa hedeflerine ulaşması o kadar kolay olur. Fakat bu bilişsel sorunlar kimi zaman öğrencinin kendi halledemeyeceği düzeyde olabilir. Kendini gerçekleştiren kehanet, duyarsızlaşma, algı da güçlük gibi sorunları kendi halledemeyeceği kadar büyük olabilir. Bu tarz durumlarda velinin veya öğretmenin bu sorunları görüp bir uzmana mutlaka yönlendirmesi gereklidir diye düşünüyorum.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö6: Öğrencilerin ders çalışması için gerek okul gerekse ev ortamı düzenlenirken mutlaka öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır. Önce okul ortamından başlarsak, bunun içine pek çok fiziki özellik girebilir. Sınıf ortamının düzeni ve temizliği, sınıftaki sıra ve dolapların uygunluğu, derste kullanılan materyallerin yeterliliği, fonksiyonel odaların (bilgisayar sınıfı, laboratuvar, spor salonu vs.) varlığı, teknolojinin okuldaki ve sınıftaki yeterliliği gibi pek çok faktör okul ortamının düzenine girebilir. Bu ortamların en üst seviyede olduğu bir okulda kaliteli öğrencilerle beraber başarıya ulaşmak her zaman daha kolaydır.

Ev ortamında yapılması gerekenlere gelirsek, ev ortamı da keza okul ortamı kadar öğrenciyi başarı anlamında etkilemektedir. Öğrencinin kendine ait bir odasının olması ve bu odanın ders çalışmaya uygun ekipmanlarla (çalışma masası, sandalye, uygun ortam ışığı, kitaplık, çeşitli materyal ve kaynak kitaplar gibi) desteklenmesi öğrencinin başarısına doğrudan katkı yapacağını düşünüyorum.

6.D: Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö6: Etkili ders çalışma için bir öğrencinin yakın arkadaşı ile iletişimi çok önemlidir. Eğer yakın arkadaşı başarılı, sorumluluk sahibi ve onu ileriye taşıyabilecek birisi ise bu durum öğrenciyi çoğu zaman olumlu yansıtmaktadır. İyi arkadaş seni vezir, kötü arkadaş seni rezil eder. Yakın arkadaş başarısız ve ders çalışma bilincinden uzak ise bu en iyi öğrenciyi bile olumsuz anlamda yansıtabilir.

Ben genelde bireysel çalışmanın mutlaka olması gerektiğine inanıyorum, hatta öncelikli olan bireysel çalışma olmalıdır. Grup çalışması veya yakın arkadaş ile çalışmanın çeşitli durumlarda riskleri olabilir.

Gerçekten uyumlu aynı fikri paylaşıp aynı hedefe yürüyen iki arkadaş etkili ders çalışmada başarı sağlarken bunun tersi durumlarda iyi diyebileceğimiz öğrencileri bile kaybedebiliriz.

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö6: Öğrenci okul dışındaki boş zamanını ne kadar planlı ve verimli geçirirse eğitim hayatı da o denli başarılı olur. Prensipten başarılı insanların çoğu zamanlarını planlı ve verimli geçirerek kariyer basamaklarında üst basamaklara tırmanmıştır. Öğrencilerde bir üst kademeye geçebilmek ve hedeflerine ulaşmak için okul içi ve okul dışı zamanlarını mutlaka planlı ve verimli geçirmek zorundadırlar.

Tatiller kimi öğrenci için gezip eğlenmek iken, kimi öğrenci içinse eksikleri kapatıp yeni döneme daha etkili hazırlanmaktır. Boş zamanlarında öğrenciler mutlaka kitap okumalı, anlama ve kavrama seviyelerini geliştirmelilerdir. Eksiği olan öğrenciler yardımcı kaynaklar veya kendine uygun bireysel öğrenme yolları ile eksiklerini kapatmalıdırlar.

Tabii ki başarılı olma olayı sadece ders çalışmadan veya kitap okumadan geçmez. Öğrencinin fiziki ve sosyal taraflarını da geliştirmesi gerekir. Bunu spor yaparak, arkadaşları ile iletişim kurarak başarabilir. Özgüveni yüksek olan öğrenci derslerinde her zaman daha başarılıdır. Bu da sağlıklı bir beden ve sosyal bir kişilik ile gerçekleşebilir. Eğitimde çoğu zaman bu durumlar göz ardı edilse de bence başarıya katkısı azımsanmayacak kadar fazladır.

Ö7

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö7: Ortam olmalı. Daha çok ailesel kaynaklı. Aileler günümüz de TV izliyor, sesini de açıyor, oğlum, kızım hadi ders çalış diyorlar. Bu ders çalışma ortamı için uygun değil. Eğer çocuklarının ders çalışmasını istiyorlarsa aile önce bir şeyler yapacak. Kendisi kitap okumuyorsa, örnek olamıyorsa bile en azından TV'yi kapatacak. Ben çocuğa oda ayarladım, gidip ders çalışın demekle olmaz. Çocuğun aklı TV de oluyor. En kötü kulak kabartıyor. Çocuğun odasının olması kesinlikle yetmez. En kötü telefon, tablet alıyor eline odasında gizlice bir şeyler yapıyor. Kullanımlarına göre internet olumlu ya da olumsuz etkiliyor. Çocuklar küçük olduğu için bence tam anlamıyla verimli kullanamıyor. Özellikle telefon, tablet gibi araçlar günümüz de sosyal medya için kullanılıyor. Eğlence amaçlı kullanılıyor.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö7: Bazı öğrencilerde yerinde duramama var. Hiperaktif gibi. Öğretmen bunu biraz göz ardı etmeli. Benim sınıfımda hiperaktif bir çocuk var yerinde duramıyor ama sınavda 90-95 alıyor. Daha önce sürekli ayağa kalkıyor diye kızardım ama daha sonra fark ettim. Ayakta dolaşmasına izin veriyorum. Enerjisini spora vs. kaydırmalı. Bazı çocuklar özellikle küçük yaşta 4+4 ten dolayı zaten sorunlular. 5. Sınıflar ortaokul için küçük kalıyorlar. Akli daha çok dışarıda kalıyor. Okula oyun amaçlı geliyorlar. Veli çocuğunun bu özelliklerini takip etmeli. Verdiğim özellikleri ben kendim kontrol ediyorum, takibi önemli. Sorumluluk sahibi olmalarını bu yaş grubu için beklememeliyiz bence. Hem aileden hem kendisinden kaynaklanan sorunlar olabilir. Her çocuktan aynı şeyi bekleyemeyiz. O yüzden veli küçüklükten bunu aşlamaya başlamalı. Kardeşler arasında da aynı evde olup, aynı şartlarda yaşayıp tamamen farklı özellik geliştirenler var. Kardeşim daha da sorumsuzdu.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö7: Çocuğun ders çalışma ortamından ziyade genel ortamı ayarlanmalı. Günümüz de veliler genelde ikisi de çalışıyor. Eve gelince TV izleyip dinlenmek istiyor. O zaman çocukta TV izlemek ya da oyun oynamak istiyor. Veli kitap okumalı, çocuğa program yapmalı. Ödüllendirme yanlış anlaşılıyor. Çocuk ders çalışıyormuş gibi görünüyor veli arkasından 1 saat tabletle oynayabilirdin diyor. Ya da bazı çocuklar ödül bağımlısı olmuş. Doymazlık var şimdi. Ödüller büyüdükçe çocuklar mutlu olmuyorlar. En çalışkan çocukta bile 100 vereceğim dediğimde zaten alıyorum modunda oluyor. Herşeye çok kolay ulaşabiliyorlar. Sınıfta kalma yok. Bir şey yaptığı ya da yapmadığı zaman onun karşılığını alma yok. Zaten geçeceğim diyorlar. Eğitim seviyesi her geçen gün düşüyor.

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö7: Çocuklar derste dinlemiyorlar. Orta okul olarak biz rahatız aslında. Her öğrencinin anlayabileceği şekilde bir müfredat var. Dinlemeyen çocuk anlayamıyor. Veliler öğretmenleri suçluyor, öğretmen veliyi ve öğrenciyi. Bir soruyu bir derste 10 öğrenci tekrar tekrar sorabiliyor.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö7: Plan yapılabilir. Ama yine aile gözetiminde olacak. Ya da aile duyarlı olacak. Veli çocuğu okuldan alıp gezmeye götürüyor okul formasını bile çıkarmamış. Akşama kadar o şekilde oyun oynuyor. Ortam değiştiğinde çocukta ders çalışma isteği olmaz. Önce düzen olmalı. Evin kuralları olmalı. Hangi saatte yemek yenileceği, sohbet edileceği gibi. Anne baba buna uymazsa çocukta zamanla boşlamaya başlar. Okul ortamını da idare öncelikle düzenlemeli. Belirli günler için yapılacak etkinliklere gereğinden fazla zaman harcanmamalı. Müdürün disiplini yukardan aşağıya doğru inmesi önemli. Fiziksel olarak okulda çeşitli ders koridorları yapılıyor. Bunlarda amacına uygun kullanılırsa verim elde ederiz. Var olan derslerinde materyali olmalı.

6.D: Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö7: Herkesin anlama kapasitesi farklı. Kendi başlarına çalıştıklarında daha verimli oluyorlar. İki küçük yaşta ki bireyin birbirine bir şeyler anlatması zor

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö7: Zamanını verimli kullanan çocuk her türlü ortamda, her yerde başarılı oluyor. Bu da küçüklükten başlıyor. Çocuğa zamanını nasıl kullanabileceği konusunda özellikle rehber öğretmenler rehberlik yapmalı. Sosyallik olmalı, sadece dersle olmaz. İçine kapanık olur sosyal olmayan öğrenci. Özgüvenli çocuk sporda yapıyor, derste çalışıyor. Aileler bunu da yanlış anlıyor. Çocuğun ger gününde sosyal faaliyet var etkinlikten etkinliğe geçiyor. Ders çalışmaya vakti kalmıyor.

Ö8

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö8: Öğrencilerin ders çalışmalarını etkileyen en önemli faktör hiç kuşkusuz çevredir. Bir öğrencinin çevresi nasılsa ders çalışmasına olumlu ya da olumsuz etki eder. Bununla birlikte öğrenciyi olumsuz yönde etkileyen diğer faktör günümüzde değişen teknolojik gelişmelerdir. Bu teknolojik gelişmeler öğrencinin ders çalışmasında olumsuz etki etmektedir. Teknolojik gelişmeler öğrencinin motivasyonuna ve zaman kaybına neden olmaktadır.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö8: Öğrencinin ders çalışmalarını etkileyen kişilik özellikleri hiç şüphesiz ailedeki yetişme tarzıdır. Çünkü çocuk ailesi rahat bir şekilde yetiştirmişse çocuk derslerine ona göre ehemmiyet gösterir. Eğer aile çocuğa baskı ve şiddet göstererek yetiştirmişse çocuk ona göre olumsuz bir şekilde etkilenebilir. Bununla birlikte ailenin eğitim seviyesi de çocuğun çalışma alışkanlığını etkileyen faktördür. Çünkü günümüzde baktığımız zaman doktor, öğretmen ve mühendis bir ailenin çocuğu orta sınıf fabrika işçisinin çocuğuna nazaran daha başarılıdır. Ayrıca gözden kaçmayacak en önemli mesele ailenin ekonomik yapısıdır. Ekonomik refahı yüksek olan bir aile çocuklarına daha iyi bir imkân sağlayarak başarısını artırabilir. Ekonomik yapısı düşük olan ailede yaşayan öğrenci ailesinin çektiği sıkıntıları görerek derslerine daha fazla çalışabilir ve buda öğrencinin başarısını yükseltebilir.

Yani kısaca ailenin eğitim seviyesi ve ekonomik yapısı öğrencinin kişilik özelliklerine büyük oranda etki yapar.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö8: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirebilmek için öncelikle öğrenciyi iyi tanımak gerekmektedir. Bunun dışında çevresel etkenleri duruma düzenlemek gerekir. Aile ve öğretmenin öğrenciyi bilinçli bir şekilde motive etmesi gerekmektedir. Bununla birlikte çocuğa eğlenceli bir biçimde ders çalışacak sosyal aktiviteler oluşturması gerekmektedir.

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö8: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar öğrencinin bireysel farklılıklarına göre değişir. Her öğrencinin algı düzeyi farklıdır. Bu yüzden öğretmenin dersleri öğrencinin seviyesine göre anlatılması gerekir. Ayrıca okullarda rehberlik öğretmenlerinin dönem başında öğrencilere birtakım testler yaparak ona göre sınıflar oluşturması gerekmektedir. Böylece bu durum öğrencilerin ve öğretmenlerin başarısını artıracakı görülebilir.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö8: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamında huzur ve güven olmalıdır. Çünkü aile bireyleri arasındaki sıkıntılar öğrencinin başarı düzeyini düşüren en büyük etkindir. Günümüzde baktığımız zaman annesi ve babası arasında sıkıntı yaşayan ya da annesi veya babası olmayan bir öğrenci genelde aile bireyleri arasında iyi ilişkiler kuran öğrenciye nazaran daha başarısızdır. Bu yüzden en büyük sorumluluk aileye düşmektedir. Çünkü öğrenci arkasında dayanabileceği bir ailesi olduğu sürece hayata daha emin adımlarla basacaktır. Bununla birlikte öğrencinin başarısını etkileyen diğer bir unsurda öğretmenin öğrenciye olan tavrıdır. Eğer öğretmen öğrenciye karşı olumlu dönütler verirse öğrencinin öğretmene ve dersine olan saygısı artar ve buda başarıyı getirir. Bu biraz da öğretmeni öğrenciyi olumlu ve güzel bir şekilde motive etmesinden geçmektedir. Yerine göre öğretmen öğrenciye ailesinden daha yakın olması gerekmektedir.

6.D: Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö8: Etkili ders çalışma için yakın arkadaşı ile ders çalışılması geçmiş tecrübelerime dayanarak pek olumlu bir yaklaşım değildir. Ama şunu belirtmekte fayda görüyorum. Bu durum cinsiyete göre değişebiliyor. Kızlar genelde erkeklere göre daha disiplinli oldukları için grup çalışmaları kızlar açısından olumlu neticeler doğurabiliyor. Fakat erkeklerin kişilik yapıları göz önünde tutulduğunda grup çalışmaları olumsuz etkiler doğurabiliyor. Bununla birlikte yukarıda belirttiğimiz teknolojik gelişmeler grup çalışmalarına da etki etmektedir. Bu durum daha çok kızlar arasında görülebilir. Özellikle sosyal medya grup çalışmalarında kızların daha çok etkilenmelerine sebep olmaktadır. Sonuç olarak algılar ders çalışmaktan ziyade biraz daha farklı konulara kayabiliyor. Böylece grup çalışmaları erkekler açısından amacından sapıyor.

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö8: Bir öğrencinin zamanı iyi kullanabilmesi için hayatını planlı yaşaması gerekmektedir. Bir öğrencinin uyanma saatinden uyuma saatine kadar her şeyinin bir planı olmalıdır. Ayrıca prensip sahibi olmalıdır.

Ö9

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö9: Öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörlerden en önemlisi öğrencinin kendi isteğinin olmasıdır. Kendi isteği olduktan sonra diğer olumsuz bütün faktörleri bir şekilde eleyebiliyor, ekarte edebiliyor. Ama bunun dışında aile desteğinin olması çok önemli, yönlendiren özellikle bilinçli bir aile, ebeveyn varsa başında çocuğu bir kademe daha üste götürecektir. Başka önemli etken çocuğun çalışma ortamı önemlidir. Kendine ait bir odasının olması evde gerekli sessizliğin sağlanması, ailenin de çocuk çalışırken ona katılabilmesi, yani onlarda kitap okuyarak katılabilirler, onu motive edebilirler. Yani dikkatini dağıtan unsurların bir şekilde ekarte edilmesi çocuğun başarısını etkileyen faktörlerdendir. Olumsuz etkileyen faktörler özellikle ortaokul çağında arkadaşları diye düşünüyorum. Çünkü artık soyut düşünmeye başladığı için çocuk arkadaşlarının daha çok etkisindedir. Eğer arkadaşları daha çok onu dışarıya sevk edecek ya da ders çalışmasına engel olacak şekilde (sosyal medya kullanımı gibi) uyaran gönderirlerse çocuk bir şekilde o ders çalışma olayını erteleyecektir diye düşünüyorum. Çocuğun hayır deme beceresi olarak bir kere hayır diyebilir ama daha sonrasında o arkadaş grubu tarafından dışlanacağı için yalnız kalmamak için kabul edecektir. Yani o yüzden ama şunu yapabilir hayır demekten ziyade benzer aynı kulvarda arkadaş edinirse birlikte ortak faaliyetlerini yürütebilirler birlikte ders çalışıp birlikte dışarı çıkmak için zaman belirleyebilirler. Genetik faktör önemlidir, çocuğun bir alma kapasitesi olması gerekiyor. Bunun dışında çaresiz bir durumda ise onu pozitif hala dönüştürmek için çabası olabilir. Bir aileden çıkmak ya da bir ortamdan uzaklaşmak için çocuk dışarıya odaklanabilir. Bu çevresel etkenlerden olabilir.

Sosyal medya çocuğu olumsuz etkiler. Sosyal medyanın iki farklı etkisi vardır, birincisi olumlu etkisi %20'lik bir paydır. Mesela ders çalışmak için videoların yüklendiği, bir sorunun çözümü için faydalanma şeklinde bir gruba katıldı ise olumlu etkiler. Ama diğer tarafı var ki facebook, instagram, Messenger gibi alanları kullanıyorsa o da tamamen dikkat dağıtıcı olarak olumsuz etkileyecektir. Bu konuda çocuğun bilinçli olması ve ailenin yönlendirmesi çok önemlidir. Aile kontrol etmelidir.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö9: Kişilik özellikleri azimli olmalıdır. Azimli olması çok önemlidir. Başkası ile yarışması ona geçici bir başarı getirecektir. Çünkü x bir kişiyi geçti tamam başarıyı elde etti mutlu olacak mı? Hayır. Bu sefer başka bir x kişiyi odaklanması gerekiyor başarıyı elde edebilmesi için. Dolayısıyla azimli olması gerekiyor ki o kendi başarısı ile kendinin tatmin olması gerekiyor. Azimli olacak, çalışkan olacak, disiplinli olacak, her şeyden önce öz disiplini olacak. Planlı olması gerekiyor organize

olması gerekiyor. Öğrenci kendine karşı dürüst olmalı, ders çalışıyorum deyip çalışmazsa kendini kandırır. Dürüstlük bu konuda önemli sahtekâr olmamalı. Dürüst olmazsa testi çözer ama arkadan cevaplarına bakıp çözebilir kendini kandırabilir, dürüstlük çok önemlidir. Yardımsever olması da önemli olabilir. Çünkü bilgi öğretirken de öğrenilebilir. Arkadaşlarıyla paylaşımda bulunurken kendi bildiğini aktarırken, bilmediğini sorarken de o da etkileyebilir. Paylaşıcılıkta yardımseverliğe girer. Özgüveni olması da bence önemli olabilir. Çünkü özgüveni yerinde ise çocuk daha rahat iletişime geçebilir özellikle öğretmenleriyle soru sorma konusunda, danışma konusunda. Kendini ispat etmek için değil ama yaptıklarını en azından aktarabilmek için özgüveni olması gerektiğine inanıyorum. Sorumluluk sahibi olması için küçük yaşta ona belirli şeyleri en erken 3-4 yaşından itibaren ufak ufak telkinlerde bulunarak. En basitinden çıkarttığı bir giysiyi çekmecesine koymasını söyleyerek başlayabiliriz. Sonra ilerleyen yıllarda ona belirli sorumluluklar kazandırarak sorumluluk sahibi olmuş olur. Çocuğun bağımsız olması da önemlidir. Yani bir arkadaşına bağımlı olarak çalışmamalı ya da ebeveynine bağımlı olarak çalışmamalıdır.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö9: Rehberlikten kesinlikle yardım alınmalı çünkü hiçbirimiz planlı bir çalışma sistemini bilmiyoruz. Okuldan sonra nasıl bir çalışma programı olacağı konusunda mutlaka bir çalışma planı hazırlanmalıdır. Hangi ne kadar çalışılacak, sınav hazırlığı varsa gün gün ne çalışması gerektiği, kaç soru çözmesi gerektiği belirlenmeli. Çalışacağı bir ortam olmalı aydınlık. Karnı tok olmalı, abur cubur değil de düzenli beslenmelidir. Sevdiği sağlıklı besinler yedirilmeli. Çocuğun odasında çok fazla uyaran olmamalı. Posterler asılmamalı zaten hayal dünyasında olan çocuk iyice hayallere dalıp dikkati dağılıp gidecektir. Yanında TV açık olmamalı, eğer kendisi adapte olabiliyorsa ders çalışırken klasik müzik dinleyebilir. Resmin çok güzel dinlenme aracı olduğuna inanıyorum, gözleri dinlendirmesi için. Odasında bir tuval olabilir arada çocuk dönsün onunla uğraşsın. Bide biraz esneklik olmalı, robotik olmamalı. Süre dikkate alınmalı bazı çocuk bir ödevi yarım saatte bazısı bir saatte bitirebiliyor.

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö9: Mesela kendi dersim açısından İngilizce çok korkulan bir derstir. Özellikle özel derste çok karşılaştığımız öğrencinin ilk söylediği ben bu dersten nefret ediyorum çünkü ben bunu yapamıyorum. Önyargıdan ziyade çocuk kendi kendine ket vuruyor. Her şeyin başı sevgidir. Ben bunu sevmiyorum ya da öğretmeni sevmiyorum diyip dersten kaçıp sonra ben bunu yapamıyorum diyor. Önyargılı yaklaşıyor yapamıyorum diyor ama yapmaya başladıktan sonra da dersi hem sevmeye başlıyor hem de evet ben bunu yapabiliyorum diyor. Kendini ilerletmeye başlıyor. Mesela bir sınıftaki öğrenci yapıyor yapıyor ama bir türlü başarı elde edemiyor. Sonra ben bu dersi sevmiyorum yapamıyorum diyor direk bırakıyor. Öğrenilmiş çaresizlik durumu oluşuyor. Burada mutlaka bir el öğrenciye dokunmalı, kavrayacağı şekilde öğrenciye bir dokunuş olmalı ki sonra çocuk bir adım atabilin. Öğretmen geneli hedef aldığı için 40 kişilik bir sınıfta 20 tanesi hadi 30 tanesi bizi alıyor ama kalan 10 tanesini bizi almıyor. O 10 tanesine ayrı bir çalışma yapmak gerekiyor. Yine biz

onların da anlayacağı şekilde ikinci üçüncü tekrarlarla farklı aktivitelerle geliyoruz. O 10 tanesinden 5'ini de öyle kazandık diyelim, son bir tekrar yaparız oradan bir iki kişi kazandık ama arada mutlaka bir 3 kişi kalıyordur orada. İşte onların bireysel desteğe ihtiyacı oluyor. Özel dersler de o yüzden çıkıyor zaten. Çocuğun öğretmene karşı olumsuz tutumları da derse karşı çok önemlidir. Ama bu kırılabilir bir şey. Bir bakış, bir dokunuş ya da anlatırken o kişiye söz hakkı verme, zorlamama çok önemli. Zorlandığı zaman çocuk daha çok kaçıyor. O çocuğun anlayacağı bir soru sorarak onu teşvik ederek, yöreklendirerek tahtaya kaldırıp ona yaptırılıp güdüleyip motive edilmesi burada öğretmen çok etkili oluyor. Ama öğrencinin de kendini kapatmaması gerekiyor. Öğrencinin dersi derste dinleyememesi öğrenciden öğrenciye değişiyor. Çok hareketli kinestetik bir çocuksa dersi kaçırabiliyor bazen ya da dersten tamamen ayrı olan çocuklar var onlara zaten ne yaparsan yap ulaşması çok zor. Toplumda bu şekilde kişiler eğitimsel alanda değil de ticaret olabilir daha farklı bir alana yönelebilir. Ama diğer çocukların büyük kısmı dersi derste dinlerken öğreniyorlar. Eğer yüksek bir gürültü yoksa ders ortamını bozan çok fazla bir olay yoksa derse öğrenip verim sağlıyorlar. Ama tabi bazı çocuklar kalabalıktan dolayı aynı verimi sağlayamıyorlar. Sonra çocuk dershanelere yönlendiriliyor daha az sınıfların mevcutların olduğu alanlarda ders görmeye başlıyor. Eğer onda da başarı sağlanamıyorsa butik gruplara etütlere, etütte de olmazsa bireysel teke tek eğitime yönlendiriliyorlar.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö9: Ev ortamında odası olmalı. Ama odası olması şart değil, kendimden örnek verecek olursam benim odam yoktu. Aslında ders çalışmak isteyen her yerde ders çalışır. Yeter ki çocuk istesin, çocuğun içinde istek olduktan sonra yatağın tepesinde de çalışır yatarak da çalışır. Ama tabi biz elimizde imkân varsa çocuğumuza daha iyi bir ortam daha sessiz bir ortam sağlamalıyız. Gürültü çok etkiler, evde küçük kardeş varsa onu çocuğun üzerinden çekebiliriz. Okullar içinse sınıf mevcutlarının azaltılması gerekiyor. Öğrenme aşamasında çocuğun görsel, işitsel ve dokunarak olan bütün öğrenme stillerine hitap etmek gerekiyor. Her öğrenciye ulaşmak adına bunları yapmak gerek, video açılabilir, dramatizasyon yapılabilir, yaratıcı keşfetme-öğrenme modelleri ve yaparak yaşayarak öğrenme modelleri denenebilir. Hem öğrenme kalıcı hale gelir hem de etkili öğrenmeye yardımcı olur. Okula ait hissetmesi için de sevgi tek kural. O gruba ait hissetmesi için çocuğun gerekli değeri görmesi gerekiyor. Başarısızlık onun için dışlanma sebebi olmamalı. Arkadaş grupları önemli. Arkadaşlarıyla arasının iyi olması için farklı gruplarla etkinlikler yaptırılmalı.

Anne-baba arasında ki anlaşmazlıkta çocuğu huzursuz ediyor. Çalışırken diğer odada neler olacağını bilmiyor. En doğal olan şımarma hakkını kullanamıyor. Ya da yardım isteyeceği zaman anne ve babasının ona yardım edecek duygusal koşulda olduğunu göremiyor. Belki reddedişlerle karşılaşılıyor sürekli. Şu da var ki yine kişilik özelliği ortaya çıkıyor, bu durumda bile çocuk imkânsız diye bir şey olmadığını düşünüp çalışabilir. Nasılsa bana ne annemden ne babamdan fayda yok deyip kendisini derslerine verebilir. Bu durum çocuğu güçlendirebilir de.

Öğretmenler de çocuğu ne çok şımartacak ne de çok sert olacak. Öğretmenin kuralları olacak, öğrenci de bunu öğrenecek. Başarısızlık durumun da bu çocuğa nasıl ulaşabilirim diye farklı çalışma yöntemleri olacak. Terslemeyecek, reddetmeyecek çocuğu. Yani hem kucaklayıcı hem öğretici olacak. Her çocuk kendi kapasitesinde ki başarısı doğrultusunda ödüllendirilmeli. Ödüllendirmeden ziyade güdüleme çok önemli. Çocuğa sen yapabilirsin duygusunu yaşatmak çok önemli. Ödülünü kendi kendine almış oluyor. Sözel olarak pekiştirme maddi ödüllendirmeden çok daha önemli. Ama ne olursa olsun ben kişilik özelliği diyorum. Doğudaki çocuklar o imkansızlıklar içinde başarıp bir yerlere geliyorlar. Çünkü olumsuz olan uyararı yok çocuğun. Yatılı okullar mesela, aile sıcaklığı yok ama planlı çalışma saatleri var ve orda kalan öğrenciler genelde başarılıdır.

6.D: Etkili ders çalışması için yakın arkadaş ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö9: Birbirlerine sorular sorabilirler, bir dersten ders çalıştıklarında soru hazırlayıp birbirlerine soru sorabilirler. Okudukları kitapları anlatabilirler bu şekilde pekiştirebilirler. Olumlu olur ben faydalı buluyorum ama çocukların aynı kulvarda olması şart. Yine kişilik özelliği olarak dürüst olmalı.

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö9: Biraz arkadaşlarıyla vakit geçirmeli. Kitap okumalı, sevdiği filmleri izleyip ailesiyle vakit geçirmeli. Gezmeli. Akraba ziyaretlerinde bulunmalı ki bu onların akademik başarılarını da çok etkiliyor. Mesela çocukların Teog ta Türkçe de en büyük hataları eski kelimeleri bilmemeleri. Büyüklerle biraz vakit geçirsın ki bunları öğrensın. Oyun parklarına (tematik parklar) gitmeli. Hobi kurslarına gitmeli. Bir spor dalına ilgisi varsa yönelmeli. Bütün çocuklar yüzmeyi öğrensın o artık hayatın temel şartlarından birisi. Ergenliğe giren çocuklarla aileler daha çok ilgilenmeli. Doğru yönlendirmeyi anne- baba yapsın ki yanlış arkadaş edinmesın yanlış yerlere yönelmesın. Evde ev işlerini de öğrenmeli ve yapmalı. Evde ne iş yaparsın diyorum hiç sadece ders çalışırım diyor. En azından kaldığı odayı toplasın. Bı şekilde çocuk bağımlı oluyor, çok yanlış.

Ö10

1.D: Size göre öğrencilerin ders çalışmasını etkileyen faktörler nelerdir?

Ö10: Öncelikle fiziki koşullar etkiler. Çalışma ortamının olması, illa oda olması gerekmiyor bence ona ait bir köşede yeter. O yerin ısısı, ışığı, oturduğu yerin rahatlığı gibi. Sessiz, sakin bir ortam olmalı, müzikle ders çalışılmamalı. Çalışma programı, planı olmalı bi öğrencinin. Şu an ne çalışacağım diye o an yapacağı işin üzerinde düşünmeli biraz. Kaynaklarının yeterliliği de olumlu etkiler. Ancak telefon, bilgisayar, televizyon olmamalı, bunlar son derece dikkat dağıtan etmenler. Anne- baba tutumları çocuğun ders çalışmasını etkiler, ailenin desteği, eğitime bakış açısı, ekonomik durumu. Mesela ailenin imkanları çocuğun daha çok yer görmesi kendisini daha çok geliştirmesi, zekâ

gelişimini de olumlu etkiler. Bir de öğretmenlerin tutumu çocuğun derse bakış açısını kendisine güvenini, başarısını ders çalışmasını doğrudan etkiler.

2.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını etkileyen kişilik özellikleri nelerdir?

Ö10: Bence azimli, özgüvenli, mutlu ve kendisiyle barışık olması başarılı çocuklarda daha çok gördüğümüz özellikler. Öz disiplin sahibi olması, yardımsever olup bilgilerini de arkadaşlarıyla paylaşması, sabırlı olup konu bitinceye kadar dersine çalışması olumlu olarak etkiler. Dikkatinin dağınık olması, başladığı işi bitirememesi bir nevi sabırsız olması, mutsuz olması ve sürekli bahane bulup sorun çıkarması da olumsuz olarak çocuğun ders çalışma alışkanlığını etkiler.

3.D: Öğrencinin ders çalışma alışkanlığını geliştirmesi için neler yapılmalı?

Ö10: Yol göstereceğiz, plan, program nasıl yapılır anlatacağız. 25-30 dk. çalışmalı ortalama ve mola verdiğinde telefonla oynamamalı ya da hemen televizyon açmamalı çünkü derse dönmekte zorluk yaşıyorlar bu sefer. Arada neler yapılacağı ile ilgili aile devrede olacak. Anne- baba çocukla kaliteli zaman geçirmeli 10 dk. arada neler yapılacağını çocuğa söylemeli. Okulda özellikle rehber öğretmenler verimli ders çalışma alışkanlığı konusunda yol göstermeli. Bütün bunlar olurken ailesi ve çocuk kendisinin bireysel özelliklerine göre şekillendirmeli planını programını. Öğrenme stillerini fark etmesi çocuğa yardımcı olur bu konuda. Okulda öğretmenler evde anne-baba varsa büyük kardeşler rol model olacak.

4.D: Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarında karşılaşılan bilişsel sorunlar nelerdir?

Ö10: Konsantrasyon eksikliği ve dikkat dağınıklığı olabilir birde öğrenme güçlüğü. Bunun için dikkat geliştirici etkinlik setleri var onlardan yararlanılabilir, küçük yaşlarda satranç öğretilir ki dikkat sağlama konusunda bence çok etkili. Çocuk aile de ve okulda desteklendiği halde bunları aşamıyorsa mutlaka yardım alınmalı. Beslenme alışkanlığı da bu konuda etkili diye düşünüyorum. Çocuğun isteksiz olması, bir türlü ders çalışmak için masaya oturamaması, ders dinlerken hayallere dalması da bilişsel sorunlardır.

5.D: Öğrencilerin ders çalışması için okul ve ev ortamı nasıl düzenlenmelidir?

Ö10: Fiziki koşullar düzenlenirken çocuğun da fikri alınmalı ki çocuk kendisini oraya ait hissetsin. Aydınlık, temiz ve düzenli, sessiz, ideal ısıda olmalı. Çalışılan yerde TV, PC olmamalı ve çalışırken yatağı görmemeli çocuk. Dikkatini dağıtan poster, telefon, fazla renkli eşyalarda olmamalı çalıştığı yerde.

Ö10: Okulda da çocuklar kendilerini ait hissetmeleri için düzenlemelerde onlarında fikri alınmalı. Gelişme dönemlerine uygun düzenlemeler yapılmalı, spor alanları mutlaka olmalı. Olan derslerin materyalleri ve laboratuvarları mutlaka olmalı. Sınıflar 25 kişiyi geçmemeli ve sıralar U düzeninde olmalı. Öğrenci merkezli eğitim uygulanmalı.

6.D: Etkili ders çalışması için yakın arkadaşı ile ders çalışması nasıl olmalıdır?

Ö10: İki tarafta bilinçli olmalı, birbirlerine çalışılan konuyla ilgili sorular hazırlayıp sorabilirler. Okudukları yerleri anlatabilirler. Her öğrencinin çalışma stili farklı olacağı için birbirlerinden yeni bir şeyler öğrenme olasılıkları da fazla olacaktır. Belki yeni bir yöntem öğrenir. Dürüst olmalı çocuklar birisi çalışırken diğeri çalışmamazlık yapmamalı.

7.D: Zamanını nasıl kullanması gerekir?

Ö10: Verimli kullanması gerek tabi ki, verimden kastım zamanı planlı olduğunda nerde ne yapacağını bilir. Her şeye de vakit bulur. Öğrenci okuldan gelince dinlendikten sonra önce derslerini de tekrar etmeli, arkasından mola vererek ödevlerini yapmalı varsa testini çözmeli. Ailesiyle vakit geçirmesi iletişim içinde olması bence çok önemli. Sosyal aktivitelere, sanatsal etkinliklere de katılmalı ki hangisinin kendisine uygun olduğunu keşfedebilsin. Yaptığı bir spor olmalı. Arkadaşlarıyla vakit geçirmeli, ders çalışacağım diye kendisini soyutlamamalı.